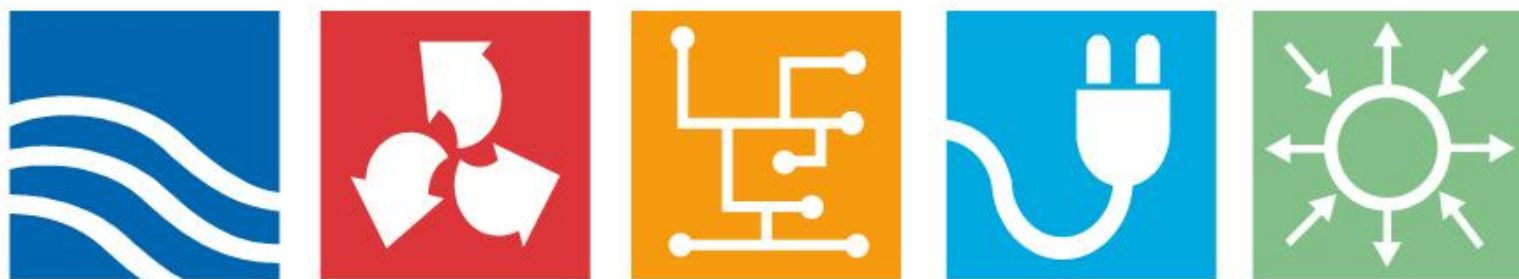

Energiföretagens standardiseringsverksamhet inom SIS under 2011 – årsrapport

Elforsk-rapport 12:28

Sammanställd av Lars Wrangensten

Juni 2012

ELFORSK

Energiföretagens standardiseringsverksamhet inom SIS under 2011 – årsrapport

Elforsk rapport 12:28

Förord

Standardiseringsverksamheten har fått ökande betydelse inom energiföretagen. Det tillkommer successivt nya frågor som är av stor vikt för energibranschen, många är av typen "mjuka frågor" som exempelvis standarder för hållbarhetsfrågor och ursprungsgarantier för el.

Årets verksamhet är en direkt fortsättning på tidigare engagemang inom de olika standardiseringsprojekten.

Nytt för året är att vi successivt nu samordnar rapportering och administration och hemsidan (www.standardisering.nu) med det parallella elkraftstandardiseringsprogrammet inom SEK.

Energiföretagens standardiseringsverksamhet inom SIS har pågått sedan många år tillbaka och sammanhålls i ett ramprogram. Detta finansierades under 2011 av E.ON Värme Sverige och E.ON Värmekraft Sverige, Fortum Värme, Fortum Generation, Ena Energi AB, Eskilstuna Energi & Miljö, Göteborg Energi, Jämtkraft, Jönköping Energi, Karlstads Energi, Krafringen produktion, Mälarenergi, Norrenergi, Skellefteå Kraft, Svensk Fjärrvärme, Svenska Kraftnät, Söderenergi, Umeå Energi, Elforsks Vattenkraftprogram, Vattenfall AB och Öresundskraft.

Föreliggande rapport utgör en sammanfattande redogörelse för den verksamhet som genomförts under 2011 (Elforsk projekt 25047). Rapporten finns för nedladdning, liksom all information om programmet, på hemsidan www.standardisering.nu. Hemsidan kan också nås som tidigare via Elforsks hemsida www.elforsk.se.

Lägesredovisningen nedan för de olika projekten har skrivits av respektive kontaktperson, som sedan sammanställts av Elforsk.

Stockholm i juni 2012

Lars Wrangensten

Elforsk AB

Programområde El- och Värmeproduktion och Kärnkraft

Sammanfattning

Elforsk har uppdrag från Svensk Fjärrvärme och Svensk Energi att samordna energiföretagens intressen i standardiseringsverksamheten inom SIS. Denna rapport är den fjortonde årsberättelsen för det gemensamma ramprogrammet.

Från och med 2009 infördes med positivt resultat en årlig workshop där Elforsks representanter i de olika standardiseringsgrupperna avrapporterar årets verksamhet och kommande för branschen viktiga frågor inom respektive projekt. Workshopen hölls senast i november 2011 denna gång samarrangerad med SIS, ett mycket uppskattat koncept som vi kommer att fortsätta med. Workshopen utannonseras på programmets hemsida.

Verksamheten under 2011 för de olika standardiseringsprojekten sammanfattas nedan:

SIS/TK423, Luftkvalitet. TK 423, SIS område om Luftkvalitet, behandlar bland annat utrustning för mätning av emissioner. De hanterar förutom standardisering inom CEN TC 264 som är EU:s standardiseringsgrupp om luftkvalitet även luftkvalitetsstandardisering inom ISO.

Rökgasens egenskaper skiljer sig ofta mellan Sverige och andra länder beroende av att det i Sverige används en annan bränslemix såsom mycket biomassa och återvunna bränslen. Ofta används också andra rökgasreningsmetoder såsom rökgaskondensering. Genom engagemanget i CEN, EU:s standardiseringsorgan har i många fall utformningar av standarder som missgynnar anläggningarna i Sverige undvikits. En EN-standard blir med automatik standard i EU:s medlemsländer och många standarder som utarbetats inom TC 264 är idag juridiskt bindande då de kravställs som obligatoriska i EU:s olika förbränningsdirektiv (avfallsförbränning, stora förbränningsanläggningar samt IE-D).

SIS/TK312, Växthusgaser. Arbetet med att ta fram standarden har nu pågått i nära tre år, genom att bygga på ISO:s erfarenheter av att ta fram standarderna för livscykelanalyser (ISO 14040-familjen) och miljödeklarationer (ISO 14025) har betydelsefull tid kunnat sparas i arbetet med denna standard. Standarden börjar nu bli mer eller mindre klar och har för närvarande DIS status. Dock återstår en del kommentarer bland annat på den del som berör elen.

SIS/TK478, Socialt ansvarstagande. SIS tekniska kommitté Socialt ansvarstagande, TK 478, ansvarar för svenska intressenters medverkan i ISO/TMB/WG Social Responsibility som utvecklar standarden ISO 26000 Guidance on Social Responsibility.

SIS/TK412, Fasta biobränslen.

Arbetet med att ta fram standarder för fasta biobränslen har under året i princip förts över från CEN till ISO. De flesta av standarderna framtagna inom CEN är antingen publicerade eller har godkänts för att publiceras. Ett tillfälligt avbräck inträffade i ISO arbetet då årets planerade arbetsmöten inom kommittén ställdes in med kort varsel p.g.a. översvämningar i Bangkok och har måst flyttas fram ett halvår. Delvis p.g.a. detta så har ännu inte "övriga världen" satt sin prägel på arbetet och det är i dagsläget oklart hur mycket ISO dokumenten kommer att skilja mot de framtagna inom CEN. En skillnad

är dock ökad fokus på säkerhet vid hantering, lagring och transport av bränslen, speciellt pellets.

Inom Fasta Återvunna bränslen, trodde vi nog alla att den första fasen med att ta fram standarderna skulle avslutas under 2011, men "Specification and Classes" utgör ett undantag. Efter att miljöorganisationen ECOS framfört missnöje till CEN över standardens innehåll så beslöt CENs Technical board att standarden skall publiceras som planerat, men att en uppdatering skall omedelbart initieras.

SIS/TK526 Hållbarhetskriterier för biomassa för energianvändning.

Deltagarna i SIS/TK 526 är i stort sett eniga om att ISO-arbetet känns mer angeläget av flera skäl, dels eftersom en global standard får större genomslag, men även eftersom man får med flera av de stora producentländerna i ISO. På detta sätt undviker man även uppkomsten av handelshinder. Arbetet har under 2011 varit mycket intensivt och engagemanget från svenska experter har varit stort, men skulle kunna vara ännu större med tanke på det viktiga arbete som detta utgör.

SIS/TK146, Korrosionsstandardisering, Projektsekretariaten för arbetsgrupperna under TK 146 är utlagt på Swerea KIMAB AB, med Göran Engström som projektledare, för att det ska ligga nära den tekniska expertisen. Detta har bidragit till en kraftigt ökad aktivitet och 24 företag och organisationer deltar idag löpande i arbetet. Elforsk deltar i följande två arbetsgrupper;

- AG 2658, Korrosion i jord inkl. katodiskt skydd
- AG 2662, Förbehandling och rotskyddsmålning

SIS/TR, Tekniskt råd för Tryckbärande anordningar. Ledamöter i "Tekniskt Råd för Tryckbärande anordningar" hanterar företrädesvis frågor av strategi, budget och ekonomikaraktär vilket omfattar samtliga tekniska kommittéer samt arbetsgrupper inom; SIS/TK 285, TK 285/AG 1, TK 287, TK 289, TK 289/AG 1, TK 290, TK 291, TK 295, TK 296, TK 298, TK 299, TK 300, TK 118. Kommittéarbetet har till största delen omfattat revidering av existerande standarder men även nya områden som ISO-arbeten för tankningsstationer, naturgasdrivna fordon och anläggningar för produktion, distribution samt energiproduktion med biogas.

SIS/TK285, Pannanläggningar för ånga och hetvatten. CEN/TC 269 reviderar f.n. hela serien EN 12952 för vattenrörspannor och EN 12953 för eldrörspannor. Arbetet beräknas pågå 2011-2012. När revisionsarbetet blir klart finns önskemål om att översätta standarderna till svenska.

En ny vägledning i Vägledningsserien har publicerats:

- "Vägledning för: Anläggningar avsedda för eldning med fasta bränslen (VFB)" samt en utgåva 2 av:
- "Vägledning för: Säkerhetsutrustning vid pann- och värmeväxlaranläggningar VSU".

Dessa två vägledningar har bildat grunden till genomförandet av två seminarier med syftet att nå ut till berört branschfolk med information och utbildning.

SIS/TK295, Cisterner och processkärl. Kommittén arbetar med revideringen av: *Cisternanvisningar I: från 1997 – med hjälp av EN 14015:2004 - Regler för konstruktion och tillverkning av stationära, vertikala, cylindriska, svetsade stål-cisterner, ovan jord med plan botten, för lagring av vätskor vid rumstemperatur eller högre temperatur.* Anvisningen CA I: 2011 gäller för stationära svetsade, stående, cylindriska cisterner i metalliska material, med botten som i hela sin utsträckning vilar på bärande underlag. CA I: 2011 uppdateras även med föreskrifter som har kommit från Arbetsmiljöverket (AV) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samt Boverkets nya beräkningsregler enligt de s.k. Eurokoderna. Tillhörande Cisternfundamentanvisningar har parallellt även reviderat CFA från 2001 hänvisar numera även till dessa europeiska beräkningsregler enligt de s.k. Eurokoderna. Användandet av dessa beräkningsregler kräver dock en komplettering med nationella regler som i Sverige består av föreskriften EKS 8 (BFS 2011:10 Boverkets författningssamling med regler och allmänna råd om tillämpningen av de europeiska konstruktionsstandarderna (eurokoder). Ett exempel på en cistern som kommer att ingå i Cisternanvisningen CA I är ackumulatorcisterner för hetvatten o. kylsystem vid distribution av fjärrvärme och fjärrkyla. CA I samt CFA är ute på remiss och kommittén ska behandla inkomna kommentarer under hösten 2012

SIS/TK 507/AG3, Anläggningsdokumentation och schemasymboler.

Arbetsuppgifterna som pågår inom detta område gäller standardisering av typen generella schemaregler för processscheman samt generella regler för styr- och reglerscheman för processindustrins inkl. kraftindustrins behov. Arbetsuppgiften gäller även det tillhörande grafiska symbolspråket där endast nationella överenskommelser skulle bli helt otillräckligt. Grundstandarden ISO 15519-1:2010 *Specification for diagrams for process industry – Part 1: General rules* har publicerats under år 2010 som en generell standard för schemaregler gällande processindustrin inkl. kraftindustrin i allmänhet. Arbetet pågår inom arbetsgruppen ISO/TC 10/SC 10/WG 9 "*Diagrams and related data*" med svenskt sekretariat SIS samt med dansk convenor f.n. med ISO 15519-2, *Specification for process industry – Part 2: Measurement and Control*. Arbetet fortsätter även inom arbetsgruppen ISO/TC 10/SC 10/WG 12 "*Process diagrams for power plants*" med svenskt sekretariat SIS samt med dansk convenor under 2012 med processscheman för kraftverk enligt: ISO 14084-1, *Process diagrams for power plants – Part 1: Specification for diagrams* samt ISO 14084-2, *Process diagrams for power plants – Part 2: Graphical symbols*.

SIS/TK298 Konstruktion, tillverkning och kontroll av tryckbärande anordningar. TK298 deltar aktivt i de standardiseringsarbeten som bedrivs av CEN i dess kommittéer TC54, TC267 och TC286. Rörledningsstandarden EN 13480 ges ut i en nyreviderad utgåva 2 under 2012. Seminarierna ska hållas i Göteborg och Stockholm under oktober och november 2012.

SIS/TK189 Innemiljö och energianvändning i byggnader.

Energianvändningen för uppvärmning och el för teknisk drift under förvaltningsskedet ger upphov till en byggnads största miljöpåverkan. I flertalet hus, såväl nya som befintliga, finns stora möjligheter till minskad energianvändning och förbättrad innemiljö. För att säkerställa såväl låg energianvändning som god innemiljö måste byggnaden med installationer betraktas som ett system.

Mot denna bakgrund följer TK 189 aktivt arbetet inom

CEN/TC 88, Thermal insulating materials and products

CEN/TC 89, Thermal performance of buildings and building components

CEN/TC 228, Heating systems in buildings

CEN/TC 247, Building automation, controls and building management

CEN/TC 371, Project Committee – Energy performance of building project group

ISO/TC 163, Thermal performance and energy use in the built environment

ISO/TC 205, Building environment design

SIS/TK300, Förtillverkade fjärrvärmerör. Syftet med Svensk Fjärrvärmes medverkan i CEN/TC107 WG 2 och 5, och SIS/TK300 är att medverka i vidareutvecklingen av europastandarderna för förtillverkade fjärrvärmerör och komponenter samt medverka till att en europastandard för flexibla fjärrvärmerör utarbetas. Arbetet i kommittén har under året handlat om att revidera standarderna

SIS/TK407/TC176, Värmemätare och SIS/TK408/TC294, Fjärrkommunikation med debiteringsmätare. Arbetet inom TC 176/TK 407 pågår med att bearbeta inlämnade förslag till ytterligare förbättringar och uppdateringar av den harmoniserade versionen av EN 1434. Årets planerade två stycken WG2 möten visade sig inte vara tillräckligt. För att inte försena arbetet lades det in ett extra möte i maj.

Nästa TC 176 möte hålls i Stuttgart den 7-8 mars 2012.

Arbetet inom TC 294/TK 408 pågår med att bearbeta inlämnade förslag till ytterligare förbättringar och uppdateringar av den harmoniserade versionen av EN 1434. Extra fokus på harmonisering av del 6

Nästa TC 294 möte hålls i Frankrike den 23 november 2011.

Förslaget är en revidering av EN 13757-4:2005. Revideringen genomförs som ett led i anpassningen av standarderna för fjärrkommunikation med debiteringsmätare i serien EN 13757 till de krav som uppkommit i anslutning till "Smart metering" i Europa.

SIS/TK299, Armatör av Fe-legering. SIS/TK 299, Armatör av Fe-legering, är den svenska teknikkommittén som medverkar i det Europeiska standardiseringsarbetet avseende ventiler som bedrivs av CEN/TC 69, Industrial valves.

SIS/TK432, Hydrometri. TK 432 bevakar EU:s vattendirektiv där standardiseringsarbetet drivs av CEN. Direktivet ställer ökade och förändrade krav på vattenadministrationen i medlemsländerna, bland annat genom ökade krav på användning av standardiserade metoder för mätningar och undersökningar.

TK 432 kommer att fortsätta att aktivt påverka utvecklingen av ISO- och CEN-standarder samt delta i det europeiska standardiseringsarbetet inom mätningar av snöns vattenekvivalent.

SIS/TK452, Vattensystem/STANLI Projektet hade under de första åren av sin existens främst som sin uppgift att utarbeta en svensk standard för ytvattensystem. Standarden, med beteckningen SS 63 70 08, publicerades på svenska och engelska år 2006. Denna standard håller nu på att revideras. Det större arbete som påbörjats under 2010 kallat Vattensystem Sverige har kommit en bra bit på väg under 2011. Syftet med testarbetet är att på ett så verklighetsnära sätt som möjligt med verkliga data implementera standarden hos Lantmäteriet, SMHI, SGU och Vattenmyndigheterna. Genom detta kan man då påvisa hur standarden kan införas och vilka vinster som kan göras gällande informationsutbyte. Målet är att få ökad spridning och användning av standarden.

SIS/TK461 Energiledning och CEN/CLC Sector Forum Energy Management samt SIS/TK558

Energiledningssystem (SIS/TK461) ansvarar för svenska intressenters medverkan i ISO/TC242 Energy Management (tidigare ISO/PC242) som har utvecklat den internationella standarden ISO 50001 och nu utvecklar en rad andra standarder avseende energieffektivisering samt CEN/CLC/JWG3 som har utvecklat den europeiska standarden EN 16001 Energiledningssystem. Målet är att bidra till effektivare energianvändning, minskade koldioxidutsläpp samt ökad kostnadseffektivitet och konkurrenskraft.

Syftet med CEN/CLC Sector Forum Energy Management (SFEM) är främst att bilda ett nätverk för att:

- Kartlägga behov av standarder
- Föreslå framtagande av nya standarder

Syftet med SIS/TK558 är att representera svenska intressen inom den europeiska SFEM så att svenska behov inom området beaktas.

SIS/TK 192 Standard för reparation av betong. SIS/TK192 Kommittén är en spegelgrupp till TC104/SC8, har det övergripande ansvaret för standardisering av betongreparationer i Sverige. Kommittén är underordnad SIS/TK190. Arbetet inom TC104 är uppdelat i ett stort antal underkommittéer (SC) som i sin tur är indelat i arbetsgrupper (WG). Den europeiska TC104 och en del undergrupper har svenska spegelgrupper. Spegelgruppen till TC 104, betong, heter TK 190 och spegelgruppen till SC8 är TK192, reparationer av betong. Även inom ISO arbetar man med reparation med betonganläggningar. Den motsvarande kommittén inom ISO är "ISO-TC71-SC7 Maintenance and repair of concrete structures", som bildades för ett par år sedan. Standarder/anvisningar för kvalitetsbedömning i samband med avverkning av betong inför betongreparationer efterfrågas av svensk industri. Därför har SIS varit angelägen att driva denna fråga inom CEN/TC104/SC8.

TK 517 El- och hybridfordon.

Under året har mycket arbete lagts på elsäkerhet i fordonet med viss koppling till fordonsladdning. Kommittén har även engagerat sig i ISO/IEC samarbetet angående kommunikation mellan fordon och laddplats, en förutsättning för lokal kommunikation, men kan även bli betydelsefull för fordonets samverkan med elsystemet. Kommittén har deltagit i CEN/Cenelecs förberedande arbeten för standardisering av laddinfrastruktur i Europa och haft samarbete med SEK/TK 69 Elbilsdrift.

SIS/TK 534 Ursprungsgarantier för el och kraftvärme. Arbetet med att utforma en standard för ursprungsgarantier (Guarantees of origin) har varit komplicerat och krävt mycket arbete av gruppen och det svenska sekretariatet. Standarden fokuserar på terminologi, koncept för registrering, utfärdande, överföringar och annullering av ursprungsgarantier, mätmetoder samt revisionsmetoder. Om allt går enligt planerna och texten kan skickas till CEN/CLC i slutet av juni 2012 så innebär det att en del och standarden kan publiceras några månader före deadline den 23 juni 2013 som är inskriven i arbetsplanen. En särskild frågeställning är om det energieffektiviseringsdirektiv som just nu förhandlas i Bryssel kan påverka standardens utformning och om det måste väntas in.

SIS/TK 552 Asset management

Målsättningen är att ta fram en användbar Asset Managementstandard i ISO 55000 serien, som följer Guide 83 för ledningssystemstandards. Standarden ska ge ett stöd för strategiska beslut och planering av underhåll av större anläggningar. Det ska göra det lättare att planera, investera, koordinera och ta övergripande beslut som rör alla aspekter av väl underhållna infrastrukturanläggningar, fabriker, byggnader, gruvor etc.

Innehåll

1	Inledning	1
1.1	Målsättningen med ett gemensamt program	2
1.2	Organisation	2
1.3	Programmets utveckling	3
1.4	Rapportering	4
2	Standardiseringsprojekt 2011	6
3	Rapportering från verksamheten 2011	11
3.1	TK 423 Luftkvalitet	11
3.1.1	Målsättning	11
3.1.2	Intressenter	11
3.1.3	Värdet av deltagandet	12
3.1.4	Arbetet i kommittéerna	12
3.1.4.1	CEN/TC 264 Utomhusluft	13
3.1.4.1.1	WG 1 - Dioxiner	13
3.1.4.1.2	WG 3 - HCl in emission measurement	13
3.1.4.1.3	WG 4 - TOC measurments	14
3.1.4.1.4	WG 5 - Total dust at low concentrations	14
3.1.4.1.5	WG 9 - Quality assurance of automated measuring systems (AMS)	14
3.1.4.1.6	WG 15 - PM	15
3.1.4.1.7	WG 16 Reference measurement methods for NOx, SOx, O2, CO and water vapour emissions	15
3.1.4.1.8	WG 23 - Manual and automatic measurement of volumetric flow	15
3.1.4.1.9	WG 33 - växthusgaser från energiintensiv industri	16
3.1.4.1.10	AD-Hoc grupper; FTIR och Task Force Emissions	16
3.1.4.1.11	Övriga arbetsgrupper	17
3.1.4.2	CEN/TC 137 Arbetsplatsluft	18
3.1.4.3	ISO/TC 146 Utsläpp, utomhusluft, inomhusluft samt arbetsplatsluft samt ISO/TC 158 Gasanalyser	18
3.1.5	VGB	19
3.2	SIS TK 312 Växthusgaser	20
3.3	SIS/TK478 Socialt ansvarstagande	21
3.4	SIS/TK 412 Fasta bränslen	22
3.5	SIS/TK526 och CEN/TC383 Hållbarhetskriterier för biomassa för energianvändning	25
3.6	SIS/TK 146 Korrosionsstandardisering	27
3.6.1	SIS/AG2658 Korrosion i jord, katodiskt skydd	27
3.6.2	SIS/AG 2662 Förbehandling och rostskyddsmålning	28
3.7	Tryckbärande anordningar	30
3.7.1	SIS/TR Materialteknik Tekniskt Råd för Tryckbärande anordningar	30
3.7.2	SIS/TK 285 Pannanläggningar	32
3.7.3	SIS/TK295 - Cisterner och processkärl	35
3.7.4	SIS Industriteknik SIS/TK 507/AG 3 Anläggningsdokumentation och schemasymboler	36
3.8	TK 298 Konstruktion, tillverkning och kontroll av tryckbärande anordningar	39
3.9	SIS/TK407/TC176 Värmemätare och SIS/TK408/CENTC294 Kommunikation	40
3.10	SIS/TK189 Innemiljö och energianvändning i byggnader	44
3.11	SIS/TK300 Förtillverkade fjärrvärmerör	45

3.12	SIS/TK299 Armatör av Fe-legering	46
3.13	SIS/TK432 Hydrometri.....	48
3.14	SIS/TK452 STANLI - Vattensystem.....	51
3.15	SIS/TK461 Energiledning och CEN/CLC Sector Forum Energy Management samt SIS/TK558	53
3.16	SIS/TK192 Betongreparationer	58
3.17	SIS TK517 El- och hybridfordon	61
3.18	SIS/TK 534 Ursprungsgarantier för el och kraftvärme	64
3.19	SIS/TK552 Asset management	67
Referenser		71
Bilagor		72

1 Inledning

Denna rapport är den fjortonde årsberättelsen för det gemensamma ramprogrammet.

Den svenska standardiseringen är uppdelad på tre standardiseringsorganisationer:

- Svensk Elstandard, SEK.
- ITS, Informationstekniska standardiseringen
- SIS, Swedish Standard Institute

SIS är en del av det europeiska och globala nätverk som utarbetar internationella standarder. SIS verksamhetsområden beskrivs på dess hemsida www.sis.se. SIS är knutet till CEN i Bryssel i europasamarbetet och till ISO i Geneve i det globala samarbetet. Genom att delta i standardiseringsarbetet kan svenska företag och svenska myndigheter påverka detaljreglerna (= standarderna) inom sin verksamhet.

På samma sätt är SEK knutet till CENELEC i Bryssel respektive IEC i det globala samarbetet. Verksamheten i SEK är i huvudsak inriktad mot det elektrotekniska området, men i en del fall är gränsdragningen mot SIS/CEN/ISO diffus. Genom att komponenter och system blir alltmer integrerade blir detta allt vanligare. Det finns därför anledning att verka för ett närmare samarbete mellan IEC och ISO och de därtill knutna samarbetsorganisationerna.

Elforsk har uppdrag från Svensk Fjärrvärme och Svensk Energi att samordna energiföretagens intressen i standardiseringsverksamheten inom SIS. Sedan flera år har detta genomförts i ett sammanhållet ramprogram. Avsikten är att alla gemensamma aktiviteter i SIS skall kunna finansieras via detta program och deltagande skall vara täckt av Elforsks medlemsavgift. Om något energiföretag vill delta i andra aktiviteter än de som ingår i det gemensamma programmet (projekt 25047 för år 2011) kräver detta ett separat medlemskap i SIS. I sådana fall rekommenderas en kontakt med Elforsk dessförinnan för att se om en branschmedverkan via programmet är möjlig.

Inom standardiseringsområdet används många förkortningar. En sammanställning över dem som används i denna rapport återfinns i bilaga 1. Bilaga 2 och 3 ger information om gången för ett standardiseringsprojekt. Information om SIS återfinns i bilaga 4.

1.1 Målsättningen med ett gemensamt program

Målsättningen med arbetet inom de inledningsvis nämnda områdena är:

- att öka effektiviteten genom att undvika dubbelarbete
- att minska avgifterna genom att gemensamt förhandla med SIS
- att uppnå en samlad och gemensam prioritering av standardiseringsverksamheten
- att fortsätta och få kontinuitet i tidigare satsningar
- att bevaka nya områden där insatser krävs
- att få en sammanhållen information och rapportering

Standarder inom energiföretagens tekniska verksamhetsområden är sedan lång tid en förutsättning bl.a. för att kunna precisera affärsmässiga relationer och för att skapa en gemensam begreppsvärld. För att kunna uppnå en verklig konkurrens inom den fria energimarknaden krävs standarder också om hur miljöparametrar som omfattas av EU-bestämmelser skall mätas och rapporteras. Nyttan med de standarder och anvisningar som behandlas inom ramen för programmet är bland annat att de:

- Underlättar handel, exempelvis för utsläppsrätter för koldioxid och för biobränslen
- Minskar kostnaderna för emissionsövervakning genom att de särskilda förutsättningar som gäller för Norden bevakas
- Ger rättvisande resultat för energibranschen vid jämförelser med andra branscher beträffande energiförbrukning och CO₂-emissioner, vilket är av stor betydelse vid internationella förhandlingar
- Minskar kostnader för provning av tryckkärl
- Underlättar och förbilligar driftövervakning och leveransprov
- Ger möjlighet till påverkan vid framtagning och standardisering av nya metoder och tekniker.

1.2 Organisation

Under 2011 konstituerades en övergripande programstyrelse för de båda parallella standardiseringsprogrammen inom SIS respektive SEK. Styrelsens uppgift är att vara övergripande ansvarig för programmen exempelvis vad gäller budgetfördelning och rapportering. Styrelsen bestod vid utgången av 2011 av följande ledamöter:

Kjell Jansson, Svensk Energi (ordförande)
Anders Richert, Svensk Energi
Bosse Andersson, Svensk Energi
Mikael Gustafsson, Svensk Fjärrvärme
Per Nordberg, Vattenfall (ordförande SEK-programmet)

Johan Tollin Vattenfall (ordförande SIS-programmet, ny ordförande Inge Pierre, Svensk Energi valdes i januari 2012)
 Susanne Olausson, Elforsk (adjungerad, sekreterare SEK-programmet)
 Lars Wrangensten, Elforsk (adjungerad, sekreterare SIS-programmet)

SIS- programmet leds som tidigare av en styrgrupp som har följande uppgifter:

- besluta om vilka projekt och kommittéer som energiföretagen skall medverka i samt på vilken nivå detta skall ske
- följa den ekonomiska utvecklingen i projekten
- följa upp rapporteringen från verksamheten och att sprida resultaten

Styrgruppen har under 2011 bestått av följande personer:

- Johan Tollin, Vattenfall (ordf.)
- Lars Wrangensten, Elforsk (sekr.)
- Jan Frisk, Svensk Energi
- Cecilia Kellberg, Svensk Energi
- Inge Pierre, Svensk Energi
- Mikael Gustafsson, Svensk Fjärrvärme
- Jan Eriksson, Svensk Fjärrvärme (slutade hösten 2011)
- Per Rosén, E.ON Värme Sverige AB
- Ulf Hagman, Göteborg Energi AB
- Sven-Olof Kindstedt, SOK Structuring System

1.3 Programmets utveckling

Elforsk-projektet Energiföretagens standardiseringsverksamhet inom SIS har även under 2011 utvecklats i positiv riktning med en budget på 2,5 MSEK. Följande förändringar inträffade under året:

- Medverkan i projekten TK420 Energivarubalanser, TK467 Värmepumpar respektive TK 526 Energitjänster avslutades.
- Medverkan i projektet TK552 Asset management.

Finansieringen av programmet sker genom kontanta insatser från kraft- och energiföretag, Svenska Kraftnät samt från Svensk Fjärrvärme. Utöver de kontanta bidragen deltar de större företagen med betydande personella insatser i olika grupper och kommittéer. De mindre företagen deltar oftast med kontanta medel. Vissa företag har beslutat att ej delta i finansieringen av programmet. Elforsk och Svensk Energi har under året verkat för att alla företag ska delta i standardiseringsverksamheten solidariskt då alla har nytta av standardisering. From 2012 kommer elföretagens andel till SIS-programmet att betalas via Svensk Energis medlemsavgifter på samma sätt som SEK-programmet finansierats redan tidigare.

1.4 Rapportering

Kontaktpersoner och författare av delavsnitt i föreliggande rapport har varit:

SIS/TK423	Luftkvalitet Henrik Harnevie, Vattenfall Research and Development (VRD) Tomas Lejergård, VRD
SIS/TK 312	Växthusgaser Patrik Carlén, Vattenfall AB
SIS/TK 478	Socialt ansvar Cecilia Kellberg, Svensk Energi
SIS/TK412	Fasta biobränslen och fasta återvunna bränslen Anna Hinderson, Vattenfall Research & Development
TK 526/TC383	Sustainability criteria for biomass Annika Andersson, Vattenfall
SIS/TK146	Korrosionsstandardisering Roger Carlsson, Vattenfall Power Consultant AB, Charlotte Persson, Energo Retea
SIS/TR	Tekniskt råd för tryck- bärande anordningar Sven-Olof Kindstedt, SOK Structuring System
SIS/TK285	Pannanläggningar Sven-Olof Kindstedt, SOK Structuring System
SIS/TK 295	Cisterner och processkärl Sven-Olof Kindstedt, SOK Structuring System
SIS/TK 507/AG3	Anläggningsdokumentation och schemasymboler Sven-Olof Kindstedt, SOK Structuring System
SIS/TK 298	Konstruktion, tillverkning och kontroll av tryckbärande anordningar Christer Eklund, Vattenfall Värme Uppsala AB

SIS/TK407/TK176	Värmemätare Marie Skogström, E.ON ES Sverige AB
SIS/TK 300	Förtillverkade fjärrvärmerör Thomas Lummi, Svensk Fjärrvärme
SIS/TK408	Fjärrkommunikation. med debiteringsmätare Conny Håkansson, Svensk Fjärrvärme
SIS/TK299	Armatyr av Fe-legering Ingen representant
SIS/TK189	Innemiljö och energi- användning i byggnader Mikael Gustafsson, Svensk Fjärrvärme.
SIS/TK 461	Energiledning Inge Pierre, Svensk Energi
CEN/CLC Sector Forum Energy Management	Inge Pierre, Svensk Energi
SIS/TK432	Hydrometri Björn Norell, Vattenregleringsföretagen
SIS/TK452	Stanli-vattensystem Peter Calla, Vattenregleringsföretagen
SIS/TK 192	Betongreparationer Manouchehr Hassanzadeh, VRD
SIS/TK 517	El- och hybridfordon Peter Herbert, VRD
SIS/TK 534	Ursprungsgarantier för el och kraftvärme Inge Pierre, Svensk Energi
SIS/TK 552	Asset Management Sven Jansson, Elforsk AB

2 Standardiseringsprojekt 2011

Programmet för år 2011 har omfattat medverkan i standardiseringsprojekt enligt nedanstående tabell. Tabellen är övergripande sorterad efter de olika huvudområden inom vilka standardiseringsprojekteten inom programmet bedrivs. Av tabellen framgår vilka tekniska kommittéer och arbetsgrupper Elforsk bevakat på såväl nationell som internationell nivå. Vi har också lagt till en kolumn "Tidplan/status" där det mycket översiktligt redovisas i vilket ungefärligt tidsskede projektet befinner sig (för mer detaljerad information om vilket stage/substage en specifik standard befinner sig i hänvisas till metodiken enligt exemplet under Bilaga 5).

ISO-/CEN-projekt Internationell motsvarighet Working Groups (WG)		SIS-projekt Tekniska kommittéer (TK) Arbetsgrupper (AG)	Tidplan/ status
Huvudområde: Biobränslen, Kraftvärmeproduktion			
Standard för bränslen			
TC335	Solid biofuels	TK412 Fasta Biobränslen och fasta återvunna bränslen Styrrupp Fasta bränslen	<u>CEN/TC 335 Fasta biobränslen</u> 34 standarder är antingen publicerade eller kommer att publiceras under våren 2012. <u>CEN/TC 343 Fasta återvunna bränslen</u> Omfattar totalt 32 dokument varav 6 tekniska rapporter, 7 Tekniska Specifikationer och 19 EN standarder. <u>ISO/TC 238 Fasta biobränslen</u> P.g.a. att de planerade mötena i Bangkok 2011 blev framflyttade med över ett halvår (är planerat till Stockholm i maj), så bör arbetet intensifieras under 2012. Det återstår att få med Sydamerika och Afrika i arbetet – och befästa intresset från Asien.
TC343	Solid Recovered Fuels		
WG1	Terminology		
WG2	Fuel specifications		
WG3	Sampling		
WG4	Physical and mechanical test methods		
WG5	Chemical test methods		
ISO/TC238	Fasta Biobränslen		
Uthållighetskriterier för biomassa			
TC383	Sustainability criteria for biomass	TK526 Hållbarhets-kriterier för biomassa för energi-användning	ISO 13065 ska publiceras i maj 2014.
Yttre miljö Mätmetodik			
TC264 Air quality:		TK423 Luftkvalitet	
- WG3, HCl-measurements			Revisionen av EN 1911 är klar. Muntligt löfte om mandat för standard om automatisk mätning av HCl men inget som skett än.

- WG4, TOC-measurement		Revision färdig, gruppen arbetar med specifika kolväten utan intresse för energibolagen. Grupp nedprioriteras.
- WG9, Quality assurance	CEN TC 264	Revidering av EN 14181 samt arbete med DAHS standard. Båda dokumenten börjar bli klara. Enstaka möte 2012.
- WG23, Manual and automatic determination of velocity and volumetric flow in ducts.	CEN TC 264	Standarden börjar bli klar, var på TC omröstning hösten 2011, standarden gick igenom med kommentarer; Sverige, Storbritannien och Frankrike röstade nej. Övriga länder röstade ja. Beräkningsmetoden "räddades".
- WG33, Emissions of greenhouse gases from energy intensive industries	CEN TC 264	Arbetet påbörjades, bevakas i en generell grupp. Det finns samband mot energisektorn och koncepten och proceduren för de standarder som avses tas fram blir mycket viktiga senare för energisektorn.
ISO TC 146 SC1:		
- WG25; Green house gases	ISO TC 146 SC1	Quality assurance standard var på omröstning.
- WG26; Biogenic CO2	ISO TC 146 SC1	Biogenic CO2. Balansmetoden kommer troligen med som alternativ standard jämte EN/ISO 13833 som hanterar mätning med C14 metodik. EN 13833 blir EN standard utan speciell hantering inom CEN TC 264.
Huvudområde: Anläggningsteknik		
Korrosionsstandardisering TC156, TC35	TK146 Korrosionsstandardisering AG2658 Korrosion i jord, katodiskt skydd AG2662 Förbehand-ling och rost-skydds-målning	Flera förslag till nya standarder behandlas fn.
Tryckbärande anordningar	SIS/TR Tekniskt råd för tryck-bärande anordningar TK285 Pann-anläggningar	Strategiska frågor Vägledning under publicering. Revidering av EN 12952-7, EN 12953-1 och del 13 som kommer att

	TK295	Cisterner och processkärl	publiceras under 2012. Medverka i revideringarna av EN 14015, EN 14620-serien och EN 12285-serien. Man kommer också att slutföra arbetet och publicera Cisternanvisningar CAI och CFA 2012.
Anläggningsdokumentation och schemasymboler ISO/TC10/SC10 Process plant documentation	TK507/ AG3	Tekniska produkt-specifikationer	Kommentarer på ISO/DIS 14084-1 ska diskuteras och en FDIS ska utarbetas Kommentarer på ISO/CD 14084-2 ska diskuteras och en DIS ska utarbetas. Kommentarer på ISO/CD 15519-2 ska diskuteras och en DIS ska utarbetas.
Konstruktion och tillverkning av tryckbärande anordningar CEN/TC 54, TC 267 , TC 286	TK 298	Konstruktion tillverkning och kontroll av tryckbärande anordningar	Revidering av standarder med 5 års intervall. Det har under 2011 handlat om kompletteringar dels till EN 13445 Tryckkärl och dels EN13175 och EN 16125 gällande LPG-utrustning.
Huvudområde: Fjärrvärmedistribution			
Förtillverkade fjärrvärmerör TC107 - WG2 Basic considerations - WG5 Fittings	TK300	Förtillverkade fjärrvärmerör	Vidareutveckling av Europastandarder.
Fjärrkommunikation med debiteringsmätare TC294	TK408	Fjärrkommunikation med debiteringsmätare	Revidering och uppdatering av serien EN 13757.
Värmemätare TC176 - WG1 Editing committee - WG2 Technical editing - WG3 Detailed specification	TK409	Värmemätare	EN1434 har upphöjts till en harmoniserad standard genom publicering i The Official Journal of the European Union

Armatör av Fe-legering	TK299	Armatör av Fe-legering	Flera PrEN standarder.
Huvudområde: Energi- och miljöledning			
Energiledning TF 189 Energy Management Systems	TK461	Energi- ledning	Nu har EN 16001 ersatts av motsvarande standard från ISO; ISO 50001.
Energy management CEN/CLC Sector Forum Energy Management	SIS Samordningsgrupp för CEN/CLC Sector Forum Energy Management.		Utvecklar en rad standarder avseende energieffektivisering.
Miljöledning TC 207 Environmental Management	TK 312	Klimat- påverkan	Standarden kan troligen publiceras under Vintern 2012/2013.
Socialt ansvar TMB/WG Social responsibility	TK478	Socialt ansvar	Efter publiceringen av SS-ISO 26000, Vägledning för socialt ansvarstagande, november 2011, har kommitténs verksamhet fortsatt i form av ett nätverk med ökad inriktning på att samla erfarenheter av användningen av ISO 26000, samt att informera om projektet och den nya standarden.
Huvudområde: Vattenkraft och Kärnkraft			
Hydrometri TC 318, TC 113	TK432 *)	Hydrometri	Under 2012 fokuseras arbetet på förslaget om mätning av snöns vatteninnehåll med snörör, förslaget ska ut på omröstning inom TC 318 nästa år, preliminärt kan dokumentet publiceras under 2013.
Vattensystem STANLI - Vattensystem	TK452 *)	Vattensystem	Revison av svensk standard för ytvattensystem SS 63 70 08 pågår även under 2012.
Betongstandardisering CEN/TC 104/SC 8	TK 192	Betong- reparationer	Rev. av befintliga standarder pågår, bl.a revidera EN 1504-10.
Huvudområde: Elanvändning			
Electrically propelled vehicles ISO/TC22/SC21	TK517	El- och hybrid- fordon	Några viktiga standarder, bland annat kring laddning och säkerhet är i slutskedet. Kommunikation för laddning, snabbbladdning inklusive

			kontaktering och säkerhet i samband med trafikolyckor förväntas få ökat fokus.
Guarantees of origin and energy certificates CEN/CLC/JWG 2	TK 534	Ursprungs-garantier för el och kraftvärme	Standarden kan troligen publiceras några månader före deadline den 23 juni 2013 som är inskriven i arbetsplanen.
Innemiljö och energianvändning i byggnader	TK189	Innemiljö och energi-använd-ning i byggnader	Del 1 och del 2 av SS 24300 Byggnaders energiprestanda publicerades under 2011. Arbete med del 3 och 4 fortsätter under 2012.
Asset Management	TK 552	Standard för stöd för strategiska beslut och planering av underhåll av större anläggningar	Tre standards tas fram: ISO CD1 55000 Overview, Principles and Terminology ISO CD1 55001 Requirements ISO CD1 55002 Guidelines

Anm ^{*)} TK 452 STANLI – Vattensystem finansieras av Elforsks Vattenkraftprogram inom ramen för detta standardiseringsprogram liksom även TK432, Hydrometri.

3 Rapportering från verksamheten 2011

3.1 TK 423 Luftkvalitet

3.1.1 Målsättning

TK 423, Luftkvalitet, är den sammanhållande svenska instansen för standarder kring luftkvalitet och där behandlas utsläpp, utomhusluft, inomhusluft, arbetsplatsluft samt gasanalyser. Gruppen arbetar huvudsakligen med att bevaka arbetet inom CEN och ISO genom deltagande i arbetsgrupper och besvarande av remisser. TK 423 deltar aktivt i ett flertal europeiska arbetsgrupper inom CEN/TC 264 (luftkvalitet) och CEN/TC 137 (arbetsplatsluft) samt i internationellt arbete inom ISO/TC 146 (utsläpp, utomhusluft, inomhusluft samt arbetsplatsluft) och ISO/TC 158 (gasanalyser).

Målsättningen med energibranschens deltagande i standardisering kring luftkvalitetsfrågor är att arbeta för att standarderna blir tillämpbara för svenska förhållanden. Arbetet inom CEN/TC 264 är speciellt viktigt i detta avseende eftersom flertalet standarder som tas fram där är kopplade till olika EU-direktiv.

Under de kommande åren kommer flera standarder att ses över. Det finns flera anledningar till detta. Var femte år skall beslut fattas om en befintlig EN standard behöver revideras. Med nya lagar såsom Industrial Emission Direktivet och utvidgningen av handelssystemet för växthusgaser så har också en del förutsättningar som varit grunden för en standards struktur och metodik ändrats. Därtill har teknikutveckling av instrumentering gjort en del standarder ålderstigna. Ett område som kommit i fokus under 2011 är mätteknik av växthusgaser för handelssystemet. Detta område har enbart delvis förlagts till CEN, ett mer intensivt arbete om det sker inom ISO och där finns ett par standarder som utarbetats som är av oerhört stor vikt.

3.1.2 Intressenter

Bland intressenterna i TK 423 finns förutom Elforsk bland annat Arbetsmiljöverket, Sveriges Forsknings och Provningsanstalt (SP), Avfall Sverige, , AGA Gas, Swedac och Naturvårdsverket.

Energibranschen har i TK 423 under 2011 varit representerade av Henrik Harnevie och Tomas Lejergård.

3.1.3 Värdet av deltagandet

Det är av största vikt att representanter utsedda av den värme- och kraftproducerande industrin i Sverige aktivt medverkar i utarbetandet av standarder när det gäller utsläpp till luft från förbränningsanläggningar.

En risk vid internationellt standardiseringsarbete är att stora länder tillåts dominera arbetet mer i kraft av sin storlek än av sina representanters kompetens och att därigenom de bränsleslag som används i deras respektive länder gynnas på bekostnad av andra bränsleslag, såsom biomassa. En viktig erfarenhet är också att representanter från olika intressegrupper, såsom mätkonsultföretag och instrumentleverantörer tillåts utarbeta standarder som via EG-lagstiftningens utformning blir juridiskt bindande. Att arbeta för att den svenska energibranschen inte drabbas av onödiga kostnader pga att andra medlemmar i arbetsgrupperna saknar erfarenhet av exempelvis rökgaskemi vid eldning av biomassa eller av att anläggningens huvudsyfte är produktion av hetvatten (fjärrvärme) och inte el är därför av mycket stor vikt.

Förslag till utformning av standarder som på olika sätt inte varit lika funktionella för situationen i Sverige som på kontinenten har vid åtskilliga tillfällen framförts. Det är självklart oerhört viktigt att så inte blir fallet och att biomassa eller värmeproduktion inte missgynnas jämfört med exempelvis elproducerande kolkraftverk. En standard får heller inte motverka utvecklingen av nya och bättre mätmetoder eller medföra markanta svårigheter för en del anläggningar att rent tekniskt kunna efterleva dem. I princip har många standarder tack vare insatser från Elforsks olika representanter lett till flexiblare standarder med fler alternativ för att klara fastlagda kriterier.

I och med vidgången av handelssystemet på växthusgaser är det viktigt att motarbeta att onödiga osäkerheter läggs in i de standarder som används. Detta då det finns angivna krav på maximal osäkerhet i lagstiftningen och om en Anläggning då vill tillämpa en standard i sin osäkerhetsbudgetering så är det viktigt att korrekt osäkerhet utan en massa helt onödiga felbidrag anges i standarden.

3.1.4 Arbetet i kommittéerna

TK 423 behandlar standardisering inom området luftkvalitet i såväl den internationella standardiseringsorganisationen ISO (två kommittéer) som den Europeiska standardiseringsorganisationen CEN (två kommittéer). Under dessa fyra kommittéer finns ett stort antal arbetsgrupper, där flera bevakas av svenska delegater.

Vår bedömning är att det är önskvärt att energibranschens representanter medverkar på möten i TK 423, något som gjordes på ett av mötena under 2011. Speciella skäl till detta är att det fattas beslut om vilka standarder som skall översättas till svenska eller exempelvis vilka ISO-standarder som skall implementeras som svenska standarder. Det fattas även beslut som påverkar hur TK 423 skall arbeta och vilka områden som skall prioriteras.

I denna rapportering redovisas framförallt arbetet inom CEN/TC 264 Utomhusluft där energibranschen är mycket engagerad. Ett utökat fokus lades under 2011 på ISO/TC 146 WG25 och WG26 eftersom dessa utarbetar viktiga standarder för växthusgasbestämning kopplat till handelssystemet.

3.1.4.1 CEN/TC 264 Utomhusluft

Det finns cirka 20 aktiva arbetsgrupper inom CEN/TC 264, varav ungefär hälften är mandaterade av kommissionen. Arbetsgrupperna tar fram standarder som kan indelas i tre huvudinriktningar. Det är standarder för mätningar av emissioner (exempelvis från förbränningsanläggningar), standarder rörande mätningar i omgivningsluft samt standarder för mätningar i inomhusluft.

I det följande delas redovisningen in i prioriterade arbetsgrupper och övriga. De prioriterade arbetsgrupperna behandlar som regel standarder för mätning av emissioner från förbränningsanläggningar.

3.1.4.1.1 WG 1 - Dioxiner

Denna grupp bevakas inte. PCB standard utgiven, nytt projekt "Long term sampling" har diskuterats och kommer sannolikt aktiveras som ett arbetsområde under 2012 eller 2013. Notera att en del länder i EU har krav på sådan mätmetodik och att Naturvårdsverket föreslog det för svensk del, även fast det sannolikt inte införs på ett tag. Visserligen finns det förstås fördelar med längre provtagning men det blir kostsamt om det pådyblas avfallsvärmeverken. Speciellt som de redan får ökade kostnader i och med att de kommer med i handelssystemet med växthusgaser.

3.1.4.1.2 WG 3 - HCl in emission measurement

Inga insatser under 2011. Det framfördes på TC 264 mötet i Ispra att mandat om en kontinuerlig metod är på gång. Detta kan ha gått i stå och ingen ny information finns.

Fördelar med en standard för automatisk HCl-mätning är att det blir en metod som mäter samma komponent som en stor del av de automatiska analysatorerna. Visserligen kan det i ett provtagningssystem till exempelvis en FTIR-analysator också ske omvandling av andra kloridföreningar till HCl men eventuella aerosoler mäts inte. Det bästa hade kanske varit en in-situ baserad standardreferensmetod men det finns antagligen inga sådana som är enkla att använda och mobila. In-situ system är enda möjligheten att helt specifikt mäta HCl i rökkanalen. In-situ finns tyvärr heller inte med i scopet och det måste till mycket bra argument för att få den kommande standarden att även innefatta in-situ.

Andra fördelar med en automatisk metod är att för många anläggningar så kommer lägre HCl-halter att mätas, vilka också är mer korrekta. Nackdelar är att det blir dyrare kontrollmätningar då mätkonsulterna måste köpa in ny analysutrustning vilken de också måste anpassa till sin ackreditering. Får man HCl-kravet minskas är sannolikt undanröjt då det inte finns sådana förslag i förslaget till IE-direktiv.

Validering av en automatisk mätstandard för HCl har föreslagit att göras i tre anläggningstyper:

- avfallsförbränningsanläggningar med vattendroppsbildning i skorstenen
- avfallsförbränningsanläggningar utan vattendroppsbildning i skorstenen
- samförbränningspanna med höga HCl-halter

Energiföretagen är representerade i arbetsgruppen av Henrik Harnevie. Troligen blir det möten i WG3 under 2012 kring en kontinuerlig HCL standard.

3.1.4.1.3 WG 4 – TOC measurments

Under 2011 bearbetades föreslagna standarder om specifika kolväten etc. Kommer att vara en del omröstningar under 2012 samt möjligen att uppstarta av något nytt arbetsområde i gruppen. Arbetet som utförs i WG4 är idag av perifert intresse för Elforsks intressenter

Energiföretagen är representerade i arbetsgruppen av Henrik Harnevie.

3.1.4.1.4 WG 5 – Total dust at low concentrations

Det kan bli diskussioner om omstart av denna grupp under 2012. Inga insatser gjordes under 2011. Diskussion har funnits om automatisk referensmetod.

3.1.4.1.5 WG 9 - Quality assurance of automated measuring systems (AMS)

Revidering av kvalitetssäkringsstandarden EN 14181 har fortskridit och den kommer att komma ut på omröstning under 2012. Även dokumentet "Quality assurance of data obtained from automated measuring systems" kommer sannolikt att gå ut på röstning under 2012.

Under 2011 har det gjorts många revideringar och tillägg till standarden. Många synpunkter, som identifierats under de år som standarden använts, har stor relevans och förenklar användandet av standarden. I många fall saknas dock samordning med andra harmoniserade standarder.

Båda dokumenten som bearbetas inom WG9 är oerhört komplexa. Insatserna som främst görs på mötena är mycket kring formuleringar i texten som ibland på grund av andra viljor tenderar att styras åt icke-önskade håll, samtidigt är det viktigt att alternativa principer inte får åsidosättas. Exempelvis användandet av lämpliga referensmaterial och att detta skall inkludera annat än rena kalibreringsgaser.

Framöver är det mycket viktigt att fortsätta bevaka dessa frågor så att inte användbarheten av standarden för anläggningarna i Sverige äventyras.

Under 2012 kommer både arbetet med DAHS standarden samt revideringen av EN 14181 att fortskrida. Sannolikt kommer båda dokumenten ut på remiss under året.

Energiföretagen är representerade i arbetsgruppen av Henrik Harnevie.

3.1.4.1.6 WG 15 - PM

Standarder utarbetas främst för PM (PM 2,5 och 10) i omgivningsluft. Det har förekommit diskussioner om emissioner men inget har hänt än. Området har inte bevakats under 2011.

3.1.4.1.7 WG 16 Reference measurement methods for NO_x, SO_x, O₂, CO and water vapour emissions

TC 264 har bett gruppen att återstarta. Två områden har förlagts till den. Först kommer en ny standard om SO₂ som baseras på kontinuerlig mätteknik. Sverige har varit ett av de länder som ifrågasatt den befintliga standarden för SO₂ vilken mäter SO_x med en våtkemisk metod. Att det nu finns beslut om att utarbeta en automatisk metod som specifikt mäter SO₂ är mycket positivt, speciellt som villkoren för SO₂ i EU:s olika förbränningsdirektiv gäller SO₂ och inte SO_x. Även frågan om hur alternativa referensmetoder skall utarbetas och användas har hamnat i denna grupp. Även det en mycket viktig fråga. Sekretariatet hamnar hos AFNOR.

Energiföretagen är representerade av Henrik Harnevie.

3.1.4.1.8 WG 23 - Manual and automatic measurement of volumetric flow

WG 23 arbetar med en ny standard avseende mätning av rökgasflöde. Under året har två möten hållits och en första standarddraft är ute på remiss (sista svarsdatum är i början av februari 2012). Standarden är i nuvarande form undermålig och Sverige med flera andra länder kommer att rösta nej. Dels finns det brister i metodbeskrivningar och föreslagna procedurer för t.ex. Pitot-rörmätningar dels finns det en hel del fel i de metodbeskrivningar som står i standarden avseende den stökiometriska beräkningsmetoden.

Under 2011 har ett VGB projekt genomförts kring beräkningsmetoden "*Validated methods for flue gas flow rate calculation with reference to EN 12952-15*". Arbetet har utförts av personal från E.ON UK, Vattenfall och Kema. Resultat från denna omfattande studie har på flera ställen (men inte fullt ut) implementerats i rökgasflödesstandard. Den befintliga standarden EN 12952-15 "*Water-tube boilers and auxiliary installations - Part 15: Acceptance tests*" beskriver en stor mängd beräkningsmetoder och principer för beräkning av rökgasflödet, det behövs en tydligare koppling till denna standard i rökgasflödesstandard.

Notera att i WG23 så har representanter från instrumentleverantörer varit mycket inflytelserika i arbetet med standarden och det har krävts stora insatser för att få acceptens för beräkningsmetoden. Detta trots att beräkningsmetoden är mer noggrann än alternativen, vilket bland annat VGB

projektet visat. Beräkningsmetoden är därtill betydligt enklare och billigare att använda än andra metoder för rökgasflödesbestämning. Under januari 2012 kommer kommentarer att delges både VGB:s emissionsgrupp samt föreslås som svenska kommentarer.

Notera att det också finns en anpassning av EN 14181 (kvalitetssäkringsstandarden) för rökgasflöden som en del i den förslagna rökgasflödesstandarden. Denna är av mycket stor betydelse för handelssystemet med utsläppsrätter och det är viktigt att det framgår i lagstiftningen att denna standard skall användas för rökgasflödet (i nuvarande skrivelse hänvisas till EN 14181 som producerats för en helt annan applikation och inte heller är användbar för tex CO₂).

Energiföretagen är representerade i arbetsgruppen av Tomas Lejergård. Henrik Harnevie driver rökgasflödesberäkningsfrågan mot VGB och SIS.

3.1.4.1.9 WG 33 – växthusgaser från energiintensiv industri

Under 2011 hölls två möten i gruppen. På uppstartmötet beslutades att indela arbetet i flera undergrupper. En generell grupp, övriga med fokus på olika industrisektorer. Elforsks representant kommer att bevaka den generella gruppen.

Notera att standarder för växthusgaser behandlas i denna grupp inom CEN men även i ISO/TC 146. En del metoder kommer även att utarbetas av JRC Ispra vars verksamhet och arbete det inte går att direkt påverka. Inom WG33 dominerar cementindustrin, det intressanta är att cementindustrin till stor del har samma problem som anläggningar inom energisektorn som eldar mixar av biomassa och fossila bränslen. Standarder som utarbetas där kommer därmed att sedermera bli aktuella även för energisektorn.

Gruppen bevakas av Henrik Harnevie.

3.1.4.1.10 AD-Hoc grupper; FTIR och Task Force Emissions

Syftet med Task Force Emissions är att utarbeta automatiska standarder för komponenter som omfattas av förbränningsdirektiven som idag har diskontinuerliga referensmetoder. Exempel på sådana standarder är SO₂ och HCl som förts till andra grupper. Likaså har delvis dioxiner hanterats genom ett nytt arbete kring provtagning under lång tid för senare analys. Även stoft och kvicksilver har diskuterats. Diskussioner om tungmetaller har inte förekommit än. Sannolikt kommer dock Task Force att främst skicka förslag om insatser till andra grupper och det hölls inga möten under 2011, däremot förekom en del remisser etc att besvara. Arbetet bevakas för Elforsks räkning av Henrik Harnevie.

FTIR har även det lyfts fram som en framtida arbetsgrupp. Det kommer under 2012 att hållas ett seminarium om detta i Storbritannien. Antagligen hade det varit bra att medverka på detta seminarium men det har inte inkluderats i budgeten för 2012. Arbetet bevakas av Henrik Harnevie.

3.1.4.1.11 Övriga arbetsgrupper

Många arbetsgrupper inom CEN/TC 264 arbetar med standarder för mätningar i omgivningsluft. Sedan finns det arbetsgrupper som arbetar med mätning i omgivningsluft som anses bero på emissioner från t.ex. förbränningsanläggningar. Övriga arbetsgrupper listas nedan, många av dem är vilande eller har tillsvidare upphört då arbetet i grupperna färdigställts. De arbetsgrupper som är vilande har markerats med kursiv stil.

Nya teman har varit emissioner från industriella utsläpp. Det kan nog förväntas att en del standarder framöver kommer att fordra validering även för utsläpp från industriella processer. Idag är de enbart validerade för utsläpp från energisektorn men om IE-direktivet efterhand träder i kraft så måste de flesta standarderna även vara funktionella för andra anläggningstyper. Detta kan på sikt i så fall kräva insatser för att undvika att de standarder som berörs utvecklas till det sämre. Ett flertal av de standarder som idag gäller är exempelvis inte kompatibla med CCS- eller oxyfuelanläggningar. Dessa ligger idag (om de eldas med kol) under stora förbränningsanläggningsdirektivet och kommer sedermera att inkluderas i IE-direktivet. På motsvarande sätt omfattas både många industrier och energiproducenter av handelssystemet om utsläppsrätter. Detta område har kommissionen gett TC 264 mandat att prioritera.

- WG2 - Odours (dilution method for the determination of the odour threshold)*
- WG5 - Total dust at low concentrations (manual reference method for total dust measurement)*
- WG6 - Suspended particulate matter*
- WG7 - Indoor air quality (emissions of chemical substances from building materials)*
- WG8 - Hg-emissions*
- WG10 - Total emission of specific elements*
- WG11 - Diffusive samplers (diffusive samplers for the determination of gases and vapours - requirements and test methods)*
- WG12 - SO₂, NO₂, O₃, CO in ambient air*
- WG13 - Benzene in ambient air*
- WG14 - Pb, Cd, As, Ni in ambient air*
- WG15 - PM (10 and 2,5 ambient air)*
- WG16 - SO₂, NO_x, CO, CO₂, O₂ och H₂O (emission)*
- WG 17 - Fugitive and diffuse emissions of common concern to industry sectors*
- WG 18 - Open-path optical methods for measurement of ambient air quality*
- WG 20 - Deposition measurements of heavy metals and metalloids (Pb, Cd, As, Ni)*
- WG 21 - Measurement method for B[a]P*
- WG 25 - Measurement method for mercury in ambient air and deposition*
- WG 26 - Emissions in indoor air*
- WG 27 - Measurement of odour impact by field instection*
- WG 28 - Measurement of airborne microorganisms in ambient air*
- WG 29 - Monitoring of genetic modified organisms (GMO) in ambient air*
- WG 30 - Biomonitoring methods with flowering plants*
- WG 31 - Biomonitoring methods with mosses and lichens*

WG 32 - Air quality - Determination of the particle number concentration
 WG 33 - Greenhouse gas (GHG) emissions in energy-intensive industries
 WG 34 - Standard method for measurement of NO₃⁻, SO₄²⁻, Cl⁻, NH₄⁺, Na⁺,
 K⁺, Mg²⁺, Ca²⁺ deposited on filters
 WG 35 - EC/OC in PM

Nya förslag på arbeten för TC 264 är:

- FTIR, vilket nämnts i kapitel 4.1.10
- Kontinuerlig mätning av SO₂ som lyfts till WG16, kapitel 4.1.7.
- Krematorier (som inte omfattas av förbränningsdirektiven)
- Det diskuterades även metoder för att kontrollera reningsgrader etc vid rökgasrening

3.1.4.2 CEN/TC 137 Arbetsplatsluft

Det finns även en grupp inom CEN som arbetar med arbetsplatsluft. Viss samordning sker med TC 264 (Air Quality)

3.1.4.3 ISO/TC 146 Utsläpp, utomhusluft, inomhusluft samt arbetsplatsluft samt ISO/TC 158 Gasanalyser

En del grupper inom TC 264 har samarbete med ISO/TC 146. den internationella gruppen som arbetar med emissioner. Många EN standarder blir också ISO standarder och en del ISO-standarder efter kort revidering även EN-standarder.

Inom ISO TC 146 är Elforsk idag representerat i WG25 Greenhouse gases - Automated Measuring Systems (GHG-AMS) och WG26 'Biomass and fossil derived CO₂'.

Dessa grupper har producerat viktiga standarder för handelssystemet av växthusgaser.

WG 25 - ISO 14385-1 Stationary Source Emissions – Green House gases – Part 1: Calibration of automated measuring systems”
 WG 25 - ISO 14385-2 Stationary Source Emissions – Green House gases – Part 2: Ongoing quality control of automated measuring systems”
 WG 26 – ISO/EN 13833 Stationary Source Emissions – Determination of the ratio of biomass (biogenic) and fossil-derived carbon dioxide – radiocarbon sampling and determination

Noterbart är att ISO 13833 inte behandlas i någon grupp inom TC 264 men ändå kommer att ges ut som EN standard. Kvalitetssäkringsstandarden för växthusgaser är baserad på kvalitetssäkringsstandarden för emissioner från förbränningsanläggningar men är anpassad för tex koldioxid. Under januari 2012 kommer en del kommentarer att göras till sekretariatet för WG26 eftersom det finns markanta förbättringar att göra.

Elforsk engagerade sig tämligen sent i arbetet vilket under 2012 kommer att bevakas av Henrik Harnevie.

3.1.5 VGB

Av mycket stor vikt har medverkan i VGB Power Tech arbetsgrupp som påbörjades 2008 visat sig vara. Deltagare i arbetsgruppen är främst användare av befintliga standarder vid anläggningar runt om i Europa. Det är därmed en helt annan sammansättning i gruppen än i de olika arbetsgrupperna inom TC264 där det främst sitter; konsulter, myndighetspersoner, statistiker eller instrumentleverantörer. I TC 264 är energibranschen markant underrepresenterad.

Medverkan i gruppen har inte bara visat sig ge värdefull erfarenhetsåterföring mellan aktörer i olika europeiska länder utan även visat sig vara en stark organisation för att bevaka energiföretagens intressen kring standardiseringsfrågor. Det är exempelvis kring många frågor och förslag som behandlas i TC 264, där medlemmar i VGB gruppen skaffat sig samsyn och påverkat dokumentens utformning. Under 2011 har medverkan i gruppen lett till att ett samarbetsprojekt mellan E.O.N - UK, Vattenfall och Kema genomförts kring beräkningsmetoden av rökgasflöde. Kommentarer om förslaget till standard för rökgasflöde kommer under januari 2012 skickas ut till samtliga medlemmar i gruppen för att förhoppningsvis få en samsyn för energibolagen inom EU mot respektive standardiseringsorganisation om denna viktiga standard.

Värt att veta är också att flera av VGB gruppens medlemmar är delegater i olika arbetsgrupper inom TC 264. Detta gör att viktiga synpunkter på en standard framförs från flera håll till respektive lands standardiseringsorganisation. Därtill har delegater som är i samma arbetsgrupp också enklare att få igenom sina synpunkter på mötena då det är flera som stödjer dem. Något som har visat sig vara mycket värdefullt i flera arbetsgrupper.

3.2 SIS TK 312 Växthusgaser

Bakgrund

Sedan 1998 har ISO undersökt på vilket sätt standarder skulle kunna underlätta införandet av Kyoto-protokollet. Man bildade två olika arbetsgrupper på två skilda nivåer inom ISO:s organisation.

Först ut var Climate Change Task Force (CCTF). Den bildades 1998 med mandatet att undersöka hur ISO 14000-seriens standarder kan tillämpas i klimatarbetet. I början av år 2000 bildade också ISO en central strategisk grupp, ISO/TMB Ad Hoc Group on Climate Change (AHGCC). Gruppens uppdrag var att i nära samverkan med FN undersöka på vilka sätt ISO med sina standarder kan stödja FN:s klimatprocess.

Arbetsgruppen har tittat på samtliga ISO:s områden och alltså inte bara ISO 14000-serien. AHGCC kom med sin slutrapport i februari 2002. Där fastlägger man att ISO-standarder bör kunna komma till stor användning i klimatarbetet. Man konstaterar också att det finns behov av att utveckla ytterligare standarder inom området. I juni 2002 etablerades därför formellt arbetsgruppen ISO/TC 207/WG 5 "Climate Change" som här i Sverige speglas av SIS/TK 312 Växthusgaser.

Arbetets framåtskridande

Klimatdeklarationer av varor och tjänster

Efterfrågan på klimatinformation om produkter (varor och tjänster) ökar. Flera initiativ har tagits till att lansera klimatmärkning för olika varor och tjänster, men märkningarna har varit svåra att jämföra eftersom de har baserats på olika beräkningsmetoder. ISO/TC 207 tog vid mötet i Bogotá i slutet av juni 2008 beslutet att ISO skulle ta fram en internationell standard för "carbon footprint of products". Att beräkna klimatpåverkan från en vara eller tjänst under hela dess livscykel är ofta komplicerat. En standardiserad metodik är därför en betydelsefull vägledning.

SIS representerar Sverige i arbetet genom arbetsgruppen TK312 växthusgaser. Arbetet med att ta fram standarden har nu pågått i nära tre år, genom att bygga på ISO:s erfarenheter av att ta fram standarderna för livscykelanalyser (ISO 14040-familjen) och miljödeklarationer (ISO 14025) har betydelsefull tid kunnat sparas i arbetet med denna standard. Standarden börjar nu bli mer eller mindre klar och har för närvarande DIS status. Dock återstår en del kommentarer bland annat på den del som berör elen. Vår närvara har varit väldigt betydelsefull då få internationella delegater har någon koppling till elbranschen varför Elforsks representation betyd att flera missförstånd och direkta marknadshinder för elbranschen som helhet kunnat undanröjas. Elforsk har givits en framträdande roll i framtagande av den nuvarande texten och tolkningen av densamma. Elforsk kommer att vara representerade på nästa internationella möte i Bangkok i slutet av Juni 2012, avsikten vid detta möte är att se till att den nuvarande texten inte förändras i en önskad riktning.

Den svenska arbetsgruppen har varit väldigt framgångsrik i sitt arbete och mellan 4-6 svenska experter har närvarat vid varje internationellt möte. Genom det starka svenska deltagandet har Sverige getts flera framskjutna positioner i arbetsgrupper och som tidigare nämnts när det gäller hur elen skall hanteras har vi haft en stor påverkan på nuvarande text. Då just elen utsatts för ett flertal försök till omskrivningar har det varit av stor vikt att delta aktivt från vår (Elforsk) sida vid de flesta internationella mötena för att undvika att den nuvarande texten förvanskas.

Med nuvarande tempo ser tidplanen ut sådan att standarden rimligtvis kan publiceras under Vintern 2012/2013.

3.3 SIS/TK478 Socialt ansvarstagande

Bakgrund

SIS tekniska kommitté Socialt ansvarstagande, TK 478, ansvarar för svenska intressenters medverkan i ISO/TMB/WG Social Responsibility som utvecklar standarden ISO 26000 Guidance on Social Responsibility.

Arbetets framåtskridande

Efter publiceringen av SS-ISO 26000, Vägledning för socialt ansvarstagande, november 2011, har kommitténs verksamhet fortsatt i form av ett nätverk med ökad inriktning på att samla erfarenheter av användningen av ISO 26000, samt att informera om projektet och den nya standarden.

Nätverket bidrar med sina erfarenheter till motsvarande internationella organisation som bildats för att samla erfarenheter kring användningen av ISO 26000 (ISO 26000 Post Publication Organization).

En beskrivning av vad projektet har uppnått under 2011:

- Tre arbetsgrupper har bildats:
 - Marknad
 - Tolkning
 - Verifiering
- SR Day 20 januari 2011 – Flera svenska experter som deltagit i det internationella ISO 26000-projektet berättade om sin syn på standardens förutsättningar att få genomslag.
- Almedalen 5 juli 2011 – För fjärde året i rad genomfördes ett seminarium under Almedalsveckan i Visby med ca 100 deltagare.
- Marknadsföring och information om standarden på en mängd seminarier, branschforum etc.
- Omvärldsbevakning nationellt och internationellt inom området socialt ansvarstagande.

Fortsatt arbete

Under 2012 kommer TK 478 att fortsatt verka för en bred tillämpning av ISO 26000 och följa upp hur standarden tillämpas av olika samhällsaktörer. Målet är också att ha etablerat mekanismer för verifiering och tolkning.

3.4 SIS/TK 412 Fasta bränslen

Inledning

Området omfattar tre Tekniska kommittéer med likartad struktur:

- CEN / TC 335 Fasta biobränslen (*Solid Biofuels*)
- CEN / TC 343 Fasta återvunna bränslen (*Solid Recovered Fuels*)
- ISO / TC 238 Fasta biobränslen (*Solid Biofuels*)

Områden	CEN / TC 335	CEN / TC 343	ISO / TC 238
Terminologi	WG 1 (1 stnd)	WG 1 (1 stnd)	WG 1 (1 stnd)
Klassificering och specifikation	WG 2 (6 stnd)	WG 2 (2 stnd)	WG 2 (7 stnd)
Kvalitetssäkring / Kvalitetssystem	WG 2 (6 stnd)	WG 1 (1 stnd)	WG 3 (3 stnd)
Provberedning och provtagning	WG 3 (2 stnd)	WG 3 (7 stnd)	WG 6 (2 stnd)
Fysikaliska test metoder	WG 4 (19 stnd)	WG 4 (15 stnd)	WG 4 (34 stnd) (8+7+4+2+3+1+9)
Kemiska test metoder	WG 5 (7 stnd)	WG 5 (6 stnd)	WG 5 (7 stnd)
Tot. antal standarder*	41 st	32 st	54 st (prel)
..varav publicerade	25 st	30 st	-
.. blir publicerade våren 2012	9 st	2 st	-
.. ute på omröstning + NWIP	2 + 5 st	-	(1) + 27

* Ingår även Tekniska Rapporter och Tekniska Specifikationer.

Nytta för branschen och deltagare i projektet

Under 2011 har det funnits ett stabilt intresse för arbetet i tekniska kommitténs möten. Glädjande nog har nya intressenter tillkommit i projektet – totalt är det 32 st deltagare. Fortfarande efterlyses dock representanter från tillverkarsidan (brännare, pannor etc). Ett bredare deltagande och ökat engagemang i den svenska arbetsgruppen vore också välkommet. Möjligen kan ISO arbetet få fart på detta. En av de marknadsföringsinsatser som planerades – ett seminarium om standarderna som SIS anordnade i samarbete med Skellefteå Kraft – fick ställas in p.g.a. för litet intresse från branschen. Oklart om det var olyckliga omständigheter eller tecken på något annat. Med ökad handel för biobränslen och återvunna bränslen, och "nya" bränslen på marknaden är den potentiella nyttan av standarderna för svenska företag och aktörer stor.

Viktigaste händelser 2011 och status

CEN/TC 335 Fasta biobränslen

- 34 standarder är antingen publicerade eller kommer att publiceras under våren 2012.

- Ytterligare två standarder är ute på omröstning t.o.m. juni 2012, båda inom WG4: *Particle size distribution of disintegrated pellet* och *Length and diameter of pellets*.
- Beslut har även tagits att ta fram fem nya standarder (NWIP): Inom WG4 är det *Ash melting behaviour*, *Solid impurities*, *Bridging properties* och *Particle size distribution by image analysis*. Inom WG5 är det *Chemical composition by XRF* (X-ray fluorescence). Framtagningen av dessa kommer att koordineras med arbetet inom ISO.

ISO/TC 238 Fasta biobränslen

- Det årliga mötet inom tekniska kommittén, samordnat med möten inom de olika arbetsgrupperna var bestämt till slutet av oktober i Bangkok. Bangkok valdes med avsikt att ytterligare öka intresset från de asiatiska länderna och bygga vidare på de kontakter som togs vid föregående möte i Delft 2010. Tyvärr förstördes dessa planer p.g.a. översvämningarna i Bangkok. Alla möten ställdes med kort varsel in och skall istället ske i maj 2012.
- Status:
 - Ansökningar om NWIP (*New Work Item Proposal*) har lämnats in och röstats om.
 - Terminologi (WG1) ligger före alla andra standarder; ett första förslag finns klart.
 - *Specification and Classes* standarderna är uppbyggda på samma sätt som inom CEN – med en allmän del och specifika produktstandarder avsedda för småskalig användning av enskilda bränslesortiment (träflis, träpellets etc). Här finns ett tydligt intresse från andra länder att produktstandarderna skall gälla all användning inte bara småskaliga applikationer. Sverige är motståndare till detta. Ett nytt bränsle som kommer att hanteras är "*Thermally treated biomass*", t.ex. torrefierat material. En annan skillnad mot CEN är att även *aquatic biomass* ingår, även om intresset hittills varit svalt.
 - Inom WG3 (Quality Assurance) har man inte kommit så långt. Men arbetet kan utgå från den standard som tagits fram inom CEN. Sverige röstade nej på NWIP för en egen standard för *Conformity Assessment*. Även en *Guideline* (rapport) planeras.
 - Inom WG4 och *Physical Test Methods* skall ett stort antal standarder tas fram och en indelning och prioritering har gjorts.
 - För WG5 och *Chemical Test Methods* kan mycket bara kopieras från de nya CEN standarderna. Ett antal nya standarder kommer att tillkomma bl.a. som en konsekvens av termiskt behandlat biobränsle. Oklart dock vilka.
 - När det gäller *Sampling* och *Sample preparation* (WG6) kan mycket byggas på CEN dokumenten. Dock måste hänsyn tas till nya sortiment. Oklart om status.
- Många länder utanför Europa är anmälda som deltagare (totalt 31 länder är med), men m.u.a. USA och Canada, har de ännu inte satt sin prägel på arbetet/standarderna.

CEN/TC 343 Fasta återvunna bränslen

- Omfattar totalt 32 dokument varav 6 tekniska rapporter, 7 Tekniska Specifikationer och 19 EN standarder. Alla utom två är publicerade. De som återstår är bestämning av partikelstorlek – två olika metoder för stora dimensioner (omröstning startar i aug 2012).
- Enda "smolket i bågaren" gäller standarden för *Specification and Classes*. I början av 2011 överklagade miljöorganisationen ECOS (*European Environmental Citizens Organisation for Standardization*) till CEN att standarden inte skulle godkännas, trots att den passerat *formal vote*. Det hjälpte inte att kommittéordföranden mycket förtjänstfullt har bemött kritiken och förklarat bakgrund till hur standarden utformats. ECOS motiv kan vara att förhindra att SRF skall undgå "end of waste" enligt Ramdirektivet för Avfall. I klassificeringen av SRF vill ECOS ta bort den lägsta klassen för NCV, högsta klassen för klor och de två högsta klasserna för kvicksilver. Under hösten bestämde CEN TB (*Technical Board*) att standarden skall publiceras, men att en revision omedelbart skall initieras. Sverige med övriga deltagare i WG2, ser inget behov av revidering och anser att ECOS synpunkter har beaktats redan under framtagning av standarden. Beslut om revidering kommer att tas av Tekniska kommittén vid ett möte i februari i Bryssel.
- I svenska kommittén har diskuterats det faktum att det för återvunna bränslen inte finns några standarder som behandlar säkerhetsaspekter. Det ingick inte från början för fasta biobränslen heller, men där har det tillkommit genom ISO arbetet. Detta är dock ett viktigt område även för SRF. Möjligen kan det som tas fram för fasta biobränsle inom ISO anpassas till standarder för SRF i framtiden.
- Det blir ingen standard för asksmälttemperatur utan en teknisk rapport, vilket är olyckligt med tanke på att det är en viktig parameter. Sverige har även åsikter vad gäller metod för bestämning av svavelinnehåll och föreslår att det ses över.

Planerat för 2012CEN/TC 335 Fasta biobränslen

WG1, WG2, WG3 är avslutat, WG4 och WG5 har några eftersläntrade standarder att hantera men inga oklarheter.

CEN/TC343 Fasta återvunna bränslen

Tyvärr, kan det bli aktuellt med omedelbar uppdatering av *Specification and Classes* vilket i så fall måste hanteras inom WG2 (och här har Sverige "convenor-skapet").

ISO/TC 238 Fasta biobränslen

P.g.a. att de planerade mötena i Bangkok 2011 blev framflyttade med över ett halvår (är planerat till Stockholm i maj), så bör arbetet intensifieras under 2012.

Det återstår att få med Sydamerika och Afrika i arbetet – och befästa intresset från Asien.

3.5 SIS/TK526 och CEN/TC383 Hållbarhetskriterier för biomassa för energianvändning

Inledning

Standardisering av hållbart producerad biomassa för drivmedel och biobränsle. SIS/TK 526 bevakar och deltar i arbetet i CEN/TC 383. CEN-arbetet inriktar sig på att ta fram riktlinjer som kompletterar Förnybarhetsdirektivet (Direktiv 2009/28/EG). Parallellt har ISO startat ett arbete med motsvarande inriktning.

Målsättning

Standardisering av hållbart producerad biomassa för drivmedel och biobränsle. CEN-standarden ska vara en komplettering och utvidgning av de hållbarhetskriterier gällande flytande biobränslen som finns i Förnybarhetsdirektivet. ISO-standarden tar ett vidare grepp och omfattar även fast biomassa.

Intressenter

Följande Svenska organisationer har engagerat sig i projektet: Energimyndigheten, Bil Sweden AB, Svensk Fjärrvärme, Elforsk, LRF, Svebio, Neova, SPI, Statens Jordbruksverk, SEKAB, Naturvårdsverket.

Arbetet är relevant för alla som handlar med, importerar, eldar, eller producerar biobränsle eller biodrivmedel. Det är intressant för dem som utvecklar energiteknik för biobränsle, biodrivmedel eller konkurrerande bränslen. Många NGO:s har stort intresse av frågan. Slutligen är det intressant för de myndigheter och departement som har till uppgift att ta fram, implementera och följa upp EU-direktiv och EU-mål med anknytning till biobränsle och biodrivmedel.

Värdet av deltagande

Värdet består i att bevaka och påverka frågan om hållbarhetskriterier för biomassa.

Hållbarhetskriterier syftar till att säkerställa att den biomassa som används, både inhemsk och importerad, är framtagen på ett hållbart sätt. Kriterierna kan dock riskera att begränsa utbudet, göra bränsleframställningen dyrare, etc. Hållbarhet för biomassa kan via EU-direktiv vara ett krav för att bränslet ska få åtnjuta fortsatt ekonomiskt stöd eller räknas in i den nationella statistiken över andelen förnybara bränslen.

Arbetets framåtskridande

Projektets huvudinriktning:

CEN/TC 383

CEN har på holländskt förslag bildat **CEN/TC 383** Sustainability criteria for biomass. Standarderna tas fram inom sex arbetsgrupper:

WG 1 – Terminology & crosscutting issues

WG 2 – GHG emission balance, calculation and for fossil fuel balance

WG 3 – Biodiversity and environmental issues

WG 4 – Economic and social aspects

WG 5 – Verification and auditing

WG 6 – Indirect effect

Kopplingen till RED (Renewable Energy Directive) är stark och i ett brev har kommissionen uttryckt önskemålet för påverkan på det fortsatta arbetet inom CEN/TC 383 dock är arbetet ej mandaterat.

ISO/PC 248 Sustainability Criteria for Bioenergy

ISO ska utarbeta/ta fram en internationell standard för att ta itu med hållbarhetsfrågorna kopplade till bioenergi. Standarden kommer att tas fram av en ny projektkommitté inom ISO, ISO/PC 248, Sustainability criteria for bioenergy. ISO/PC 248 kommer att föra samman internationell expertis och state-of-the-art best practice för att diskutera de sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekterna av produktionen, leveransen/logistiken och användandet av bioenergi, samt identifiera kriterier som kan hindra den från att bli miljömässigt destruktiv eller socialt aggressiv/skadlig.

Beslutet att utarbeta standarden svarar mot det växande intresset för bioenergi internationellt och den nuvarande bristen på globalt harmoniserade hållbarhetskriterier.

Det första formella mötet ägde rum i Brasilien i april 2010. Där beslutades det att arbetet ska delas in i fyra arbetsgrupper.

Sverige och Brasilien fick, i hård konkurrens med andra länder, gemensamt sekretariats- och ordförandeansvar för arbetsgruppen (WG 3) som ska arbeta med sociala, ekonomiska och miljöaspekter.

Arbetsgrupperna inom ISO/PC 248:

WG 1: Cross cutting issues (including terminology and verification and audit)

WG 2: Greenhouse gases

WG 3: Environmental, economic and social aspects

WG 4: Indirect effects

Tidplan: ISO 13065 ska publiceras i maj 2014.

Deltagarna i SIS/TK 526 är i stort sett eniga om att ISO-arbetet känns mer angeläget av flera skäl, dels eftersom en global standard får större genomslag, men även eftersom man får med flera av de stora producentländerna i ISO. På detta sätt undviker man även uppkomsten av handelshinder.

Arbetet har under 2011 varit mycket intensivt och engagemanget från svenska experter har varit stort, men skulle kunna vara ännu större med tanke på det viktiga arbete som detta utgör. Statusläge för de olika förslagen till standarder:

- prEN 16214-1, Terminology, har varit på remiss

- prEN 16214-2, Conformity assessment including chain of custody and mass balance har varit på remiss
- prEN 16214-3, Biodiversity and environmental aspects har varit på remiss
- prEN 16214-4, Calculation methods of the greenhouse gas emission balance using a life cycle analysis är på remiss
- FprCEN/TR 16214-5, Sustainability criteria for the production of biofuels and bioliquids for energy applications - Principles, criteria, indicators and verifiers - Part 5: Guidance towards definition of residue and waste via a positive list. Ska ut på slutomröstning (teknisk rapport)

Inom ISO-arbetet har det varit svensk representation i alla arbetsgrupper och även i underliggande task groups. Såväl fysiska som telefon- och webbmöten har hållits.

Fortsatt arbete

Arbetet beräknas vara fortsatt intensivt för att nå målet med publicerade standarder år 2014..

3.6 SIS/TK 146 Korrosionsstandardisering

3.6.1 SIS/AG2658 Korrosion i jord, katodiskt skydd

Sammanfattning

Det är viktigt att samordna den erfarenhet som finns inom energibranschens olika delar inom korrosion i jord samt katodiskt skydd. Energibranschen har ett gemensamt intresse i att nya standarder avseende konstruktioner förlagda i mark anpassas efter svenska förhållanden. Den ökande tekniska densiteten av konstruktioner i mark ställer också höga krav på kompetensen kring påverkansfaktorer mellan olika korrosionsskydd och konstruktionsutformningar.

Målsättning

Energibranschen har många konstruktioner som helt eller delvis är förlagda i mark, t ex gasledningar, kraftledningsfundament, fjärrvärmerör. Det är viktigt att samordna den erfarenhet och att utnyttja de kompetenser som finns inom olika delar med avseende på korrosion i jord samt katodiskt skydd. Energibranschen har ett gemensamt intresse i att nya europastandarder och internationella standarder anpassas efter svenska förhållanden med avseende på t ex jordmiljöer, materialval, konstruktionsutformande, installationsförfarande.

Intressenter

Följande företag har engagerat sig i projektets fortskridande:

- Nova Naturgas, E.ON Gas, Svenska Kraftnät, Zinc Info Norden, Försvarets Materialverk, Korrosions- och Metallforskningsinstitutet

Värdet av deltagande

Det är av stort värde för energiföretagen att medverka i projektet eftersom energiföretagens konstruktioner och anläggningar till stor del är förlagda i mark. God kunskap om korrosion och åtgärder mot korrosion är därför av yttersta vikt. Ökade krav på tekniska konstruktioners livslängd medför att kravet på underhåll ökar. En infrastruktur som blir äldre ger också ökat behov av underhållsmetoder. Genom deltagandet i standardiseringsarbetet ges energiföretagen möjlighet ställa krav och ge synpunkter på relevanta konstruktionsutformningar, arbetsmetoder, mätmetoder, materialval etc. Det är viktigt att sådana standarder finns vid både nykonstruktion och underhållsarbete.

Arbetets framåtskridande

WG 10 har under året arbetat med följande arbetsuppgifter

- ISO/WD 13388 Corrosion of metals and alloys – Cathodic protection – Engineering symbols, startade 2009. En reviderad version av förslaget beräknas vara färdig att diskutera vid nästa sammanträde med WG 10 i juni 2012.
- "Corrosion of metals and alloys – Cathodic protection – Design of galvanic cathodic protection", en ny arbetsuppgift för vilken första förslaget till text beräknas vara klart att diskutera vid sammanträdet med WG 10 i juni 2012.
- En ny arbetsuppgift "Corrosion of metals and alloys – Cathodic protection – Current requirement testing", som ska ut på omröstning som förslag till ny arbetsuppgift.
- WG 10 har följt och deltagit i parallella omröstningar för arbetsuppgifter inom CEN/TC 219 och i parallella omröstningar om att revidera EN ISO-standarder eller införa nya gemensamma arbetsuppgifter inom CEN/TC 219 och ISO/TC 156.

Sverige kommer att föreslå att WG 10 inleder ytterligare ett antal arbetsuppgifter parallellt med CEN/TC 219.

CEN/TC 219 sammanträdde i Paris den 19 april 2011 med svenskt deltagande av Göran Engström, Swerea KIMAB. TC 219 har hittills i år haft två nya förslag till standarder på prEN-omröstning och sju standarder på systematic review. Minst två förslag till standarder beräknas komma på prEN-omröstning under hösten 2011. Känslan är att TC 219 under 2012 kommer att ha ytterligare ett antal förslag till standarder färdiga för omröstning och vissa av de pågående arbetena beräknas kunna avslutas med färdiga standarder under 2012. AG 2658 ansvarar för att svenska industriintressen tas tillvara vid detta internationella arbete.

3.6.2 SIS/AG 2662 Förbehandling och rostskyddsmålning

Syfte och målsättning

Målsättningen med korrosionsstandardiseringen är att erhålla enhetliga standarder och ge vägledning inom området korrosion, förbehandling och rostskyddsmålning dessutom är syftet att definiera, beskriva och analysera korrosionsproblematiken. Framtagna standarder är obligatoriskt bindande för

medlemsländerna oavsett om dessa deltar i framtagandet eller inte. Värdet i att delta och kunna påverka är därmed mycket stort. Risken är annars uppenbar att Sverige tvingas anta standarder som inte är anpassade för svenska förhållanden.

Det är därför särskilt värdefullt att kunna framhäva en svensk syn på existerande och föreslagna standardiseringsförslag. I år har det inom standardiseringsgruppen (AG 2662) presenterats nationella bilagor inom ISO 12 944 del 2 till 4 samt den nr 7. Att kunna delta i det fortlöpande remissarbetet är av yttersta vikt. Eftersom BSK 07 är under utfasning och skall ersättas med ISO 1090 får ISO 12944 direktpåverkan för kravställning på rostskydd i Sverige.

Standardiseringen syftar också till att alla skall ha en gemensam standard och ett gemensamt språk. Vi får alla en gemensam plattform att arbeta utifrån, gemensamma provningsmetoder och variantbeskrivningar. En standardisering bör också leda till att förenkla och ge säkerhet i vårt dagliga arbete. Det ger lönsamhet och framför allt underlättar kommunikation och handel över gränserna nu när också EU sätter vissa krav.

En trygghet skall återfinnas i utprovade och väl genomtänkta standarder. Detta skapas via det remiss- och röstningsförfarande som sker före ett standardiseringsförslag går till fastställelse och publikation.

Värde av deltagande

Genom deltagandet i standardiseringsarbetet har vi getts fördel och möjlighet att i ett tidigt skede påverka förslagen och ge synpunkter på dessa.

Standardiseringsarbetet tar på detta vis vara på kunskaper och expertkompetens inom de områden som de kan påverka.

Genom deltagandet i standardiseringsarbetet har energiföretagen getts möjlighet att ställa krav och synpunkter på relevanta arbetsmetoder, val och utformande av material. Dessa standarder möjliggör att de åberopas från början i konstruktionsarbetet och i det fortsatta underhållsarbetet.

Standardiseringsarbetet i AG 2662 har varit mycket viktigt och varit till stor nytta, speciellt detta år, då bland annat en ny målningsstandard för Vattenfall har varit under utarbetande.

Arbetets framåtskridande

AG 2662 medverkar aktivt i ISO/TC 35/SC 12, Paints and varnishes/Preparation of steel substrate before application of paints and related products, ISO/TC 35/SC 14, Paints and varnishes/Corrosion protection of steel structures by protective paint systems, samt inom CEN/TC 139/WG 12, Paints and varnishes/Test methods and interpretation of test results of corrosion protection systems. Inom dessa kommittéer har Sverige ansvar för en arbetsgrupp, ISO/TC 35/SC 12/WG 2, Surface cleanliness.

ISO/TC 35/SC 12 har under 2010 endast varit aktiv genom att sända ut fyra Systematic Review av standarder, vilka godkänts för en ny period, och ha de sju reviderade delarna av ISO 11127 på DIS-omröstning. Dessa standarder har behandlats inom arbetsgruppen under innevarande år. Arbetsgruppen avstod dock från att lämna kommentarer om revidering. Annars skulle vi fått godkänna förslagen utan kommentar.

De nationella tilläggen till ISO 12944 del 2-4 samt 7 har presenterats som New Works Proposal. Förslagsvis skall dessa behandlas vid Helsingfors mötet i maj 2012.

AG 2662 har stött förslaget till en ny struktur för EN ISO 12944-5 och har också förslag till ett svenskt ordförandeskap. Detsamma har gällt för WG 6 men tillsvidare saknas svensk finansiering för dessa deltaganden. Detta är olyckligt på grund av att korrosivitetsklasser kan komma att behöva förändras då C5-M kan komma tas bort från ISO 12944. Inarbetandet av den nya korrosivitetsklassen CX är inte heller färdigställt.

Övrigt

Under 2011 har det pågått ett omstruktureringsarbete för att behålla Auktorisationsnämnden för Rostskyddsmålningsföretag vars verksamhet varit vilande sedan april 2011. Arbetet kommer att slutföras under inledning av 2012.

3.7 Tryckbärande anordningar

3.7.1 SIS/TR Materialteknik Tekniskt Råd för Tryckbärande anordningar

Inledning Tekniskt Råd (TR) för Tryckbärande anordningar hanterar företrädesvis frågor av strategisk karaktär. Ordförande och ledamöter i SIS/TR utses av SIS styrelse efter förslag från SIS. Mandatperioden för ordförande och ledamöter är två år. Tekniskt Råd TR för Tryckbärande anordningar består av 12 delegater inklusive ordförande. Ledamöter i Tekniskt Råd för Tryckbärande anordningar skall utgöras av intressenter som aktivt bidrar såväl finansiellt som med expertdeltagande med ett lämpligt spektra från organisationer, företag, myndigheter och certifierade kontrollorgan etc. där Tryckbärande anordningar ingår som en viktig del i respektive organisations verksamhet.

Verksamhet 2011 inom SIS Materialteknik Tryckbärande anordningar

Allmänna kommentarer

Inga förändringar finns att rapportera vad gäller projektportföljen. När det gäller personal så har en ny projektledare för SIS/TK 291 *Transportbehållare för farligt gods* utsetts. Större delen av kommittéarbetet under verksamhetsåret har utgjorts av revidering av standarder s.k. systematic review. En del nya standarder har tillkommit gällande ISO-standarder för tagningsstationer för naturgasdrivna fordon och anläggningar för produktion, distribution och energiproduktion med biogas. SIS/TK 289 Gassystem bevakar standardisering inom rörsystem för biometan. CEN förhandlar med Kommissionen om ett mandat med titeln (Mandate M/475 Biomethane for use in transport & injection in natural gas pipelines).

Det tidigare aviserade CEN-projektet för standarder inom kärnenergiområdet har startat som CEN-workshop 64 Design an Construction Code for mechanical equipments of innovative Nuclear installations. SIS/TK 298 bevakar utvecklingen av projektet utan att delta med experter i gruppen som ett nytt arbete "CEN-CENELEC Focus Group on Nuclear Energy".

SIS/TK 299 *Tryckkärl och rörledningar av plast* har under hösten 2011 haft sitt första möte på flera år. Kommittén har diskuterat utvecklingen av standard inom området samt att det även kom fram ett önskemål att ta fram

en ny skrift baserad på Plastkärlsnormerna. Boken är inte uppdaterad med hänsyn till PED men har fortfarande kommit att användas trots detta inom branschen. En konkret vägledning efterlyses att användas som ett komplement till gällande standard. Korrosion av plastkärl har diskuterats ingående som även är ett område där man från branschen efterlyser en vägledning som baseras på ett nytt synsätt som mer liknar det som tillämpas för metallkärl. Eftersom arbetet inom CEN även omfattar plastkärl så har kommittén bytt namn till *"Cisterner, tryckkärl och rörledningar av plast"*. Ett stort steg togs i riktning mot en förenkling för användare av tryckkärlsstandard i Europa i och med att SS-EN 13445:2009-serien, Issue 3 publicerades med en inarbetning av alla ändringsblad. SS-EN 13480-serien reviderades under 2011 vilket möjliggör att man samtidigt även här inarbetat alla ändringsbladen. Planen är att SS-EN 13480:2012-serien skall publiceras under våren 2012 med inarbetning av alla ändringsblad. Arbetet med att komplettera standard med vägledningar och revideringar av tidigare utgivna anvisningar har fortsatt och bland de dokument som nu är i det närmaste klara skall framhållas den reviderade Cisteranvisning I från år 1997 samt Cisternfundament-anvisningar CFA från år 2001. NGSA 2011 Naturgasanvisningen publicerades under sommaren 2011. SIS/TK 285 Pannanläggningar har genomfört en omfattande revidering av Fasbränsleanvisningarna FBEA från år 1993 publicerades under sommaren 2011 som en ny skrift i serien Vägledningar med titeln Vägledning för anläggningar avsedda för eldning med fasta bränslen (VFB). Kommittén Pannanläggningar har under november månad 2011 arrangerat två seminarier i Göteborg och Stockholm baserade på VFB samt den tidigare utgåvan 2 av VSU Vägledning för säkerhetssystem. En ny arbetsgrupp har startats för återkommande kontroll av gasflaskor SIS/TK 296/AG 1. Syftet är erfarenhetsutbyte mellan de aktörer som utför kontrollen av gasflaskorna.

Ordförande Hans Kjellberg SIS/TR *"Tryckbärande anordningar"* representant för organisationen Akzo Nobel Functional Chemicals AB, Stenungssund. Hans representerar även *"Tiogruppen"* vilka är företag inom Raffinaderi, Petrokemi, Elektrokemi, Papper och massa, etc.) Hans Kjellberg tog vid SIS/TR mötet i Göteborg den 2011-11-03 upp frågan om ett eventuellt bildande av en *"Nationell Samrådsgrupp för tryckkärlsmaterial"* med avsikten att uppnå en nationell samsyn mellan berörda intressenter som myndigheter, kontrollorgan, organisationer etc. för materialfrågor inom energi-processområdet vid projektering, konstruktion och uppförandet av *"Tryckbärande anordningar"* så som:

- organisationer
- myndigheter
- kontrollorgan
- konstruktörer
- leverantörer
- tillverkare

Avsikten skulle vara ett försök till samsyn som kan leda fram till upprättandet och publiceringen av en lista över *"Nationellt godkända material"* lämpliga till

applikationer inom de *Tryckbärande* och *Trycksatta anordningarnas* område för energiprocessindustrins behov. Ett försök att undvika anläggningsägaren till att bli indragen i långa utdragna och därmed kostsamma godkännandeprocedurer med osäker utgång för det materialval som utförts inför projekteringen av en energiprocessanläggning. De Europeiskt godkända materialen för Tryckbärande anordningar för generell användning är förtecknade under de s.k. EAM- materialen *European Approval of Materials* under webbadressen:

- http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/pressure-and-gas/documents/ped/materials/published/index_en.htm
- Det är bara speciellt utvalda AO (Anmälda Organ) som får utfärda sådana godkännanden och skall ske enligt en viss procedur
- Materialet kan även av tillverkaren bedömts som lämpligt för det aktuella ändamålet genom en särskild utvärderingsprocedur, ett s.k. PMA (Particular Materials Appraisal)
- För utrustning i modulkategori III och IV skall denna bedömning även godkännas av AO (Anmält organ)
- Föreskrifterna innehåller även specifika krav på slagseghet och brottförlängning hos materialet ifråga.

3.7.2 SIS/TK 285 Pannanläggningar

Inledning

Kommittén deltar aktivt i CEN/TC 269 "Shell and water tube boilers" med bland annat delarna som avser installations och säkerhetsfrågor. Kommittén bevakar också CEN/TC 57 "Central heating boilers" och CEN/TC 109 "Central heating boilers using gaseous fuels". Man deltar aktivt med experter i arbetsgruppen CEN/TC 269 WG 3 "Equipment and exploitation methods". WG 3 har reviderat EN 12953-6 *Eldrörpannor – Del 6: Krav på pannans utrustning* som kommer snart för Formal Vote och EN 12952-7 *Vattenrörspannor och hjälpininstallationer - Del 7: Krav på pannans utrustning* som är ute på remiss samt att WG 3 arbetar med en ny del: EN 12953-13 *Eldrörpannor - Del 13: Driftinstruktioner* som även är ute på remiss. CEN/TC 269 reviderar komplett de båda serierna EN 12952 *Vattenrörspannor* och EN 12953 *Eldrörspannor*. Fem svenska experter är med i arbetsgruppen CEN/TC 269 WG 3 som underhåller serierna EN 12952 och EN 12953 (CEN/TC 269 MHD), dessa serier är harmoniserade med PED direktivet.

Arbetets framåtskridande

Kommittén SIS/TK 285 *Pannanläggningar* har träffats 3 gånger under 2011 och är representerad vid CEN/TC 269 och CEN/TC 269 WG 3 med 3 möten. Kommittén har fått en ny medlem: Premraff Lysekil AB och består f.n. av 22 st. ledamöter inkl. ordförande och sekreterare.

I sammanhanget kan nämnas att EN 12953-6:2011 "äntligen" har ratificerats av

CCMC (*The CEN-CENELEC Management Centre, located in Brussels, is in charge of the daily operations, coordination and promotion of all CEN and CENELEC activities. CCMC acts as a permanent office responsible for handling the tasks assigned by both CEN and CENELEC General Assemblies, the Administrative Boards and the Technical Boards and is responsible for correspondence and liaison with the services of the European Commission and the EFTA Secretariat*), är nu offentligen utlyst i Official Journal under webbadressen:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:266:0001:0017:SV:PDF>

och är publicerad som SS-EN 12953-6:2011 den 14 september 2011.

Pannkommitténs direkta medverkan i CEN/TC 269 Water tube and Shell boilers

Vattenrörspannor - Del 18: Driftinstruktioner, kommittén ska även ta ställning till en eventuell revidering av EN 12953-9 *Eldrörspannor - Del 9: Krav på utrustning för vakter och säkerhetssystem för pannor och tillbehör* och EN 12952-11 *Vattenrörspannor med hjälpinstallationer - Del 11: Krav på utrustning för vakter och säkerhetssystem för pannor och tillbehör*.

SS-EN 12953-6:2011 *Eldrörspannor - Del 6: Krav på pannans utrustning* har publicerats.

Pannkommitténs medverkan i granskningsarbetet av "Vägledningsserien"

Vidare har kommittén medverkat vid granskning av förslaget till SIS *Vägledning för anläggningar avsedda för eldning med fasta bränslen (VFB)*. Vägledningen har under senhösten publicerats på SIS Förlag och kommittén har även tidigare under året publicerat utgåva 2 av *Vägledning för säkerhetsutrustning vid pann- och värmeväxlaranläggningar (VSU)*, med kompletteringar och tillägg. Under november 2011 har kommittén arrangerat ett seminarium för att presentera dessa vägledningar i skriftserien för pannor som uppfyller direktivet för tryckbärande anordningar (PED). Fokus har legat på den nya vägledningen: *Anläggningar avsedda för eldning med fasta bränslen (VFB)*. Kommittén anser det även är viktigt att översätta standarderna SS-EN 12952-serien för Vattenrörspannor och hjälpinstallationer och SS-EN 12953-serien för Eldrörspannor till svenska.

En beskrivning av vad projektet ska uppnå under år 2012

Vägledningsserien vid ingången till år 2012

- SIS Vägledning 1 utgåva 1: *Vägledning för säkerhetsutrustning vid pann- och värmeväxlaranläggningar (VSU)* Publicerad 2007
- SIS Vägledning 1 utgåva 2: *Vägledning för säkerhetsutrustning vid pann- och värmeväxlaranläggningar (VSU)* Publicerad 2011
- SIS Vägledning 2: *Vägledning för expansions-, tryckhållnings-, matarvatten- och pump-cirkulationssystem vid pannanläggningar (VET)* Publicerad 2008
- SIS Vägledning 3 utgåva 1: *Vägledning för anläggningar avsedda för eldning med fasta bränslen (VFB)* Publicerad 2011
- SIS Vägledning 4: *Vägledning för rökgaskondenseringsanläggningar (VRK)*

- SIS Vägledning 5: *Vägledning för eldning med flytande och gasformiga bränslen (VFG)*

Pannkommittén kommer naturligtvis även i fortsättningen att delta aktivt inom CEN-arbetet. Under 2009 beslutade man bland annat att revidera EN 12952 "Vattenrörspannor" delarna 12 till 15 som gäller rökgasreningssystem och DeNOx-system, matarvattenkvalitet och del 15 som avser leveranskontroll. EN 12953 "Eldrörspannor" delarna 11-12 skall också revideras och de avser krav på rosteranläggningar för fasta bränslen och leveranskontroll av eldrörspannor. Dessutom fortsätter som tidigare nämnts arbetet med revidering av EN 12952-7, EN 12953-1 och del 13 som kommer att publiceras under 2012. Projektavgifterna kommer inte att höjas under 2012.

Projektets huvudinriktning

Arbetet baseras på standard som tas fram inom CEN. Experterna i SIS/TK 285 medverkar genom granskning av förslag till manus men arvoderade huvudförfattare under ledning av kommitténs ordförande Per-Åke Stenqvist utarbetar förslagsdokument. Syftet är att underlätta upphandling, projektering och underhåll av pannanläggningar och visa hur standardens krav praktiskt kan överföras till tekniskt upphandlingsunderlag ute i industrin.

En beskrivning av vad projektet har uppnått under år 2011

Arbetet har resulterat i publiceringen av:

- Vägledning 1 - Vägledning för säkerhetsutrustning vid pann- och värmväxlaranläggningar utgåva 2 (VSU) har publicerats i en ny version med hänsyn bl.a. till den tolkningsdiskussion som pågått inom standardiseringen om utformning och krav på torrkokningsskydd för ångpannor.
- Vägledning 3 - Vägledning för anläggningar avsedda för eldning med fasta bränslen (VFB) har slutförts och publicerats på SIS Förlag AB inför seminarierna i Stockholm och Göteborg som genomfördes under november månad 2011. Vägledningen ersätter bland annat Fastbränsleeldningsanvisningen (FBEA). Jämfört med FBEA har i VFB stor vikt lagts vid "säker eldstad" samt detaljerade utrustningskrav för olika typer av bränsletransportsystem och eldstäder.

En beskrivning av vad projektet skall uppnå under 2012

Under år 2012 föreslår Pannkommittén SIS/TK 285 en fortsättning med följande vägledningar:

- Vägledning 4 - *Vägledning för rökgaskondenseringsanläggningar (VRK)*
- Vägledning 5 - *Vägledning för anläggningar avsedda för eldning med flytande och gasformig bränslen (VFG).*

Komplettering: Under arbetet med de inledande delarna av Vägledningsserien har det framkommit att det finns ett behov av en vägledning för ackumulatoranläggningar under PED. Området omfattar såväl mindre trycksatta anläggningar med några hundra liters volym som mycket stora ackumulatoranläggningar på flera tiotusentals m³ volym vilka många gånger

har ångkuddar genererade i elpannor. Som exempel kan nämnas Borås Energi & Miljö AB hetvattenackumulator om 37 500 m³ volym med höjden 70 meter. Syftet är detsamma som för tidigare delprojekt och arbetet bygger på Europastandard och aktuell lagstiftning. Under 2012 planeras en seminarieriserie med utgångspunkt från de nya vägledningarna.

3.7.3 SIS/TK295 - Cisterner och processkärl

Inledning

I kommittén pågår arbete med revidering av publikationerna i serien Cisternanvisningar från Tryckkärlstandardiseringen (TKS). Den ger vägledning för utformning av cisterner med hänvisningar till gällande regelverk och standarder.

Kommittén deltar också aktivt i CEN/TC 265, Site built metallic tanks for the storage of liquids och i vissa standardprojekt inom CEN/TC 286, Liquefied petroleum gas equipment and accessories och har med flera tekniska experter i arbetsgrupper i CEN kommittén.

En beskrivning av vad projektet hittills har uppnått under 2011

Revideringen av Cisternanvisningar I 1997 pågår med hjälp av SS-EN 14015:2005 *Regler för konstruktion och tillverkning av stationära, vertikala, cylindriska, svetsade stålcisterner, ovan jord med plan botten, för lagring av vätskor vid rumstemperatur eller högre temperatur.*

CA I gäller för stationära svetsade, stående, cylindriska cisterner i metalliska material, med botten som i hela sin utsträckning vilar på bärande underlag. CA I uppdateras också med föreskrifter som har kommit från bl.a. Arbetsmiljöverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och nya standarder bl.a. Eurokoder. Samtidigt revideras anvisningen CFA från 2001 som anger anvisningar för cisternfundament. CA I:2012 och CFA:2012 är ute på remiss och kommittén ska behandla inkomna kommentarer under hösten 2012.

Inom CEN reviderar man serien EN 14620 *Konstruktion och tillverkning av stationära, vertikala, cylindriska stålcisterner med plan botten, för lagring av kylda, kondenserade gaser med arbetstemperatur mellan 0 °C och -165 °C*, EN 12285 *Fabrikstillverkade ståltankar* och EN 14015 som kommittén bevakar aktivt.

SS-EN 13109:2011 *Utrustning och tillbehör för gasol - LPG tankar och trummor – Avfallshantering* har publicerats.

En beskrivning av vad projektet ska uppnå under 2012

Kommittén ska fortsätta att bevaka CEN kommittéerna (CEN/TC 265 och CEN/TC 286) och det innebär bland annat att medverka i revideringarna av EN 14015, EN 14620-serien och EN 12285-serien. Man kommer också att slutföra arbetet och publicera Cisternanvisningar I och CFA 2011 om arbetet inte hinns färdigt i slutet av 2011. Därefter kommer revidering av anvisningen CA VIII från 1999 (anger anvisningar för stationära svetsade öppna cisterner med plana sidor (lådformade) avsedda för förvaring av vätska, utom kryogena vätskor) eller CA III

från 2001 som anger anvisningar för stationära lagercisterner för brandfarliga kondenserade gaser att startas.

3.7.4 SIS Industriteknik SIS/TK 507/AG 3 Anläggningsdokumentation och schemasymboler

Information angående förändringar av personalfunktioner

Projektledare: Siv Velander SIS avgår med pension den 2011-06-30 - som ersätts av Projektledare: Sven Radhe SIS fr.o.m. den 2011-07-01. Sven Radhe är även internationell sekreterare i ISO/TC 10 *Technical Product Documentation*

Elforsk AB representant: Sven-Olof Kindstedt ordf. i den nationella arbetsgruppen SIS/TK 507/AG 3 *Anläggningsdokumentation och schemasymboler* fr.o.m. 2011-12-05

Inledning

Inom ISO har en symbolstandard för alla branscher utarbetats, ISO 14617 i 15 delar. En annan standard, ISO 15519-1 för schemaregler, har också publicerats som en generell standard. Från dessa standarder kan olika branscher göra sina egna "Collective application standards", vilket innebär att man tar de symboler från ISO 14617 som ska användas inom respektive bransch och sammanställer dessa. Dessutom kan de symboler man tycker saknas i ISO 14617-serien föreslås som nya symboler, som man då kan få godkända. Man gör också schemaregel-standarder för respektive bransch, där speciella regler finns, som inte ingår i ISO 15519-1. Hydraulik och pneumatikbranschen har gjort sin egen standard för symboler och standarden för schemaregler är under utarbetande. Kemi- och petrokemibranschen har startat sitt arbete osv. Nu har Kraftindustrin också startat ett arbete på förslag från Sverige och Danmark, som ligger under ISO/TC 10/SC 10/WG 12 med svenskt sekretariat och en dansk convenor. Standarderna är ISO 14084-1, *Process diagrams for power plants – Part 1: Specification for diagrams*, och ISO 14084-2, *Process diagrams for power plants – Part 2: Graphical symbols*.

Ett nytt arbete har också startat på förslag från Danmark med ISO 15519-2, *Specification for diagrams for process industry – Part 2: Measurement and control*, som också är av stort intresse för Kraftindustrin. Arbetet ligger under ISO/TC 10/SC 10/WG 9 med svenskt sekretariat och en dansk convenor

En beskrivning av vad projektet har uppnått under 2011

Kort sammanfattning av det pågående arbetet under 2011:

- ISO/TC 10/SC 10/WG 12 har haft 2 möten hittills under året 2011-01-18/19 i Stockholm och 2011-06-20 i Berlin. Ett möte på Vattenfall i Köpenhamn den 2011-09-07/08.
- ISO/TC 10/SC 10/WG 9 har haft 1 möte hittills i år 2011-03-23/24 i Berlin (och dessutom ett möte 2010-12-07/08 i Berlin)

Förra våren var Jørgen Aagaard, Convenor i WG 9 och WG 12, och Siv Velander, sekreterare i WG 9 och WG 12, på ett möte på ISO CS i Genève och diskuterade bl.a. ISO Concept Database och Measurement and Control. Det beslutades bl.a. att ISO 14084-2 skulle bli ett pilotprojekt i ISO Concept Database dvs. symbolstandarden skulle inte utarbetas pappersbaserat utan direkt som en elektronisk standard.

Nu har dessvärre ISO CS beslutat att stoppa det fortsatta utvecklingsarbetet med konceptdatabasen, CDB. Symbolerna ligger i CDB, men det går inte att sköta det administrativa arbetet där. Hela standarden med regler och allt finns inte i CDB. "Maintenance" och det administrativa arbetet måste alltså skötas på annat sätt. CDB är gjord för TC 145 *Graphical Symbols* (sekretariat BSI London) och dessa symboler är "färdiga" symboler, medan våra symboler består av grundsymboler och tilläggssymboler, som man ska kunna kombinera till nya symboler. Detta är inte möjligt som databasen är utformad idag. Diskussioner förs nu med ISO CS om detta. En tillfällig försening i arbetet har därmed uppstått. De grafiska symbolerna måste därmed bifogas standarden ISO 14084-2 *Process diagrams for power plants* Del 2: *Graphical symbols* i pappersformat.

ISO/CD 14084-1 var ute för röstning och kommentarer 2011-03-12 – 2011-05-12. Det var 7 länder som röstade Ja, 4 länder Ja med kommentarer och 2 länder avstod. Kommentarer diskuterades i Berlin på mötet och en DIS började utarbetas. Under hösten 2011 ska DIS 14084-1, CD 14084-2 och CD 15519-2 skickas ut för röstning och kommentarer.

En beskrivning av vad projektet skall uppnå under 2012

- Kommentarer på ISO/DIS 14084-1 ska diskuteras och en FDIS ska utarbetas
- Kommentarer på ISO/CD 14084-2 ska diskuteras och en DIS ska utarbetas.
- Kommentarer på ISO/CD 15519-2 ska diskuteras och en DIS ska utarbetas.

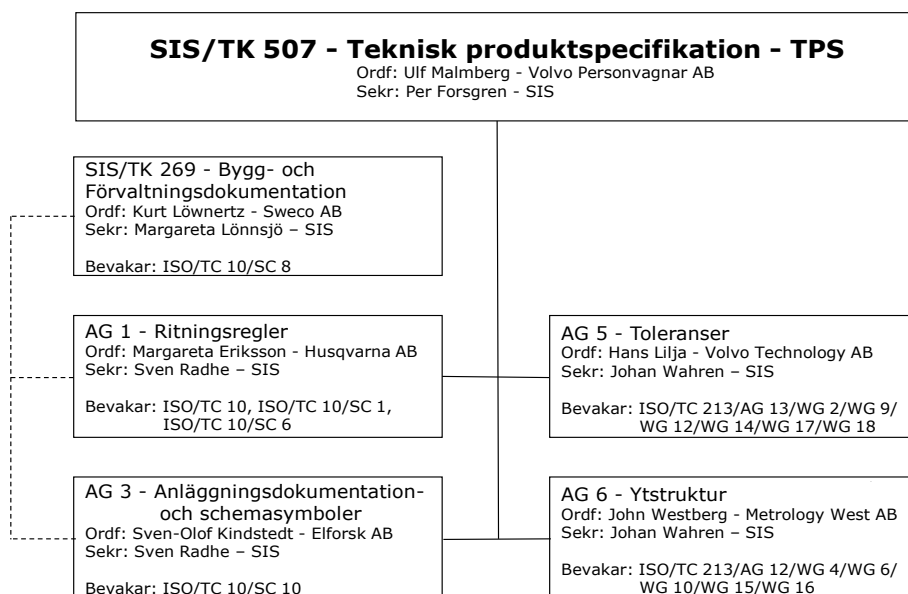
Allt det som nämnts ovan är av stort intresse för Elforsk. Eftersom man i TK 507/AG 3 inte har någon mer deltagare förutom Sven-Olof Kindstedt, som direkt kommer från kraftindustrin, så utarbetas de mesta av förslagen direkt i ISO arbetsgrupperna och röstningen går till TK 507/AG 3. Sven-Olofs deltagande är därför av stor vikt för det svenska arbetet. Projektet har dessutom föreslagits av Sven-Olof och den danska convenorn Jørgen Aagaard, som arbetar på Vattenfall i Köpenhamn.

SIS Industriteknik nationell Teknisk kommitté SIS/TK 507 Teknisk produktspecifikation TPS organisationsschema

En reorganisation av arbetsgrupperna (AG) tillhörande den nationella Tekniska kommittén SIS/TK 507 *Teknisk produktspecifikation TPS* har utförts den 2011-12-05. Standardiserings-arbete med Elforsk AB som intressent utförs av den nationella arbetsgruppen SIS/TK 507/AG 3 *Anläggningsdokumentation och schemasymboler* med bevakning internationellt av ISO/TC 10/ SC 10 (Subcommittee 10) *Process plant documentation and TPD symbols* med tyskt sekretariat DIN Berlin. Arbetet utförs av de två internationella arbetsgrupperna:

- ISO/TC 10/SC 10/WG 9 *Diagrams and related data* - svenskt sekretariat
SIS Stockholm, dansk convenor Vattenfall Köpenhamn
- ISO/TC 10/SC 10/WG 12 *Process diagrams for power plants* - svenskt sekretariat
SIS Stockholm, dansk convenor Vattenfall Köpenhamn

SIS/TK 507 N 006

3.8 TK 298 Konstruktion, tillverkning och kontroll av tryckbärande anordningar

Sammanfattning

Rörledningsstandarden EN 13480 ges ut i en nyreviderad utgåva. Brukare av standardiserad utrustning bör öka sitt deltagande i standardarbetet.

Målsättning

Syftet med standardisering inom området Tryckbärande utrustning är att tillförsäkra användaren en utrustning som både är säker och ekonomisk.

Värdet av deltagande

Det är viktigt att en bred representation från både tillverkare, brukare, kontrollorgan och myndigheter finns med i arbetet. På så vis kan standarderna respekteras som nyttiga för alla parter. Om representationen får slagsida åt något håll kan respekten minskas.

Arbetet i kommittén

TK298 deltar aktivt i de standardiseringsarbeten som bedrivs av CEN i dess kommittéer TC54, TC267 och TC286. Detta arbete kan beskrivas som kontinuerligt eftersom standarder revideras med fem års intervall. Varje del av standarden revideras för sig.

Under 2011 har verksamheten i TK298 till stor del varit inriktad på att lämna svar på remisser från ovan nämnda tekniska kommittéer i CEN. Remisserna handlar om ändringar och kompletteringar i standarderna för tryckkärl, rörledningar och olika slags pannor. De remisser som behandlas är av varierande kvalitet. De flesta kan tillstyrkas men tyvärr är det ett antal som vi måste protestera mot. Det har under 2011 handlat om kompletteringar dels till EN 13445 Tryckkärl och dels EN13175 och EN 16125 gällande LPG-utrustning. Det handlar om att vissa elementära krav gällande tryckprov och materialegenskaper inte tillgodosetts i förslagen.

Vad har hänt

Det finns en uppfattning som inom TK298 att flera standarder riskerar en kvalitetssänkning. Det är i så fall en mycket olycklig utveckling. Det kan bero på att tillverkarintressen tillåts dominera inom vissa CEN-kommittéer.

Intressenter

För att motverka sådana tendenser behövs en förstärkning av representationen från främst användare av standardiserad utrustning. Det behövs också en allmän spridning av förståelsen för standardisering. Näringslivet har nytta av standarder av god kvalitet.

Fortsatt arbete

Kommittén avser att hålla seminarier för att sprida kunskap om den nya utgåvan av EN13480. Den kommer att utges som utgåva 2 under 2012. Seminarierna ska hållas i Göteborg och Stockholm under oktober och november 2012.

3.9 SIS/TK407/TC176 Värmemätare och SIS/TK408/CENTC294 Kommunikation

Bakgrund

Förslag till Standarden från CEN/TC176 för värmemätare, EN 1434, antogs som europeisk standard 1997-01-27 och som svensk standard, SS-EN 1434, 1997-06-13.

Kompletteringar har gjorts i form av tillägg (amendments) till standarden, EN 1434 A1.

Arbetsgruppen CEN/TC 176/WG 4, som ursprungligen utarbetat EN 1434-3, flyttades under 1998 över till CEN/TC 294 och utgör nu CEN/TC 294/WG 4. Samtidigt överfördes ansvaret för EN 1434-3 till CEN/TC 294/WG 4 som även efter flyttningen ansvaret bl.a. för att underhålla denna del.

Arbetet i CEN/TC 294 startade 1992 och har hittills resulterat i sju Europastandarder som också fastställts som svenska standarder under den samlande rubriken "*System för fjärrkommunikation med debiteringsmätare*". Standarderna behandlar datautbyte, fysiskt lager och datalänklager, speciellt applikationslager, trådlös avläsning av mätare via radio i 868 MHz – 870 MHz SRD bandet och med reläöverföring, "local bus" samt datautbyte och gränssnitt för Värmemätare. Under 2009 gav EG-kommissionen CEN i uppdrag att ta fram standarder för att täcka behovet för "smart metering", vilket har aktualiserat behovet av revidering av flera av delarna i EN 13757-serien. Arbetet med revidering har påbörjats under åren 2009 och 2010 och avses bli färdigt inom den kommande treårsperioden. CEN/TC 294 har dessutom fått en samordnande nyckelposition när det gäller "smart metering"

Det första förslaget till Europastandard från CEN/TC 294, prEN 13757, gavs ut på remiss i slutet av år 1999. Förslaget underkändes dock bl.a. av Sverige och Danmark. WG 2 fick därför i uppdrag att omarbета förslaget i enlighet med de inkomna remissvaren. Detta skedde och förslaget kunde efter slutomröstning godkännas som europastandard i december 2002.

Under år 2004 godkändes andra och tredje delen av EN 13757, som behandlar M-Bus, som europastandarder. Den fjärde delen, som behandlar trådlös kommunikation via radio, gavs ut som europastandard under år 2005.

CEN/TC 294 beslutade senare att utarbета ytterligare en del EN 13757-6 för Local Bus. Denna gavs ut under 2008.

Mål och syfte

Standardiseringsgruppernas arbete är att ta fram, underhålla och förbättra en harmoniserad europastandard för energimätare och dess kommunikation.

Syftet med standardiseringen är att:

- Förenkla hanteringen av energimätare.
- Sänka kostnaderna för hanteringen av energimätare.
- Standardisera provningsmöjligheterna.
- Förbättra den verkliga mätnoggrannheten av energimätare, installerade kundens anläggning
- Förbättra livslängden och driftsäkerheten (tid mellan fel)

- Kräva tydliga instruktioner på hur mätaren ska installeras och hanteras.
- Ställa krav på att sluthantering av mätaren innebär minsta möjliga belastning på miljön.

Värdet av svenskt deltagande

Deltagandet i standardiseringsarbetet ger möjlighet till att påverka utvecklingen av värme- och kylmätare dvs. energimätare

Genom att inte delta skulle Branschen riskera en utveckling av mätare som inte är anpassad för den svenska marknaden, vilket kan medföra höga kostnader och svårigheter vid installation och handhavande.

Svenska erfarenheter och behov kan påverka utformningen av och funktioner hos värmemätare och dess kvalitet som är anpassade för Svenska förhållanden. Ett aktivt deltagande främjar utvecklingen framför allt mot mätare med högre kvalitet, högre mätnoggrannhet, bättre driftsäkerhet, bättre miljöhantering vid sluthantering, bättre anpassning till sitt verkliga användningsområde och till lägre totalkostnad för slutkund.

Dessutom ger deltagandet tillgång till information om det allra senaste inom teknik, kunskap och utveckling inom energimätning samt de kommande krav som kommer att ställa genom Europeiska direktiv. Detta gäller även provningen av mätarna.

Ett internationellt och nationellt nätverk byggs upp som kan utnyttjas för erfarenhetsutbyte och problemlösning.

Möjlighet att kunna föreslå forskningsprojekt som kan ge ökad kunskap och förståelse för mätarens begränsningar och möjligheter till mätning och kommunikation samt hur störnings benägen den kan vara för omgivningen. Säkerhet och sårbarhet.

Redovisning av dagsläget

EN1434 har upphöjts till en harmoniserad standard genom publicering i The Official Journal of the European Union.

På TC-mötet i januari beslutades ett antal framtida arbetsuppgifter för att förbättra standarden EN1434.

Nästkommende TC 176 möte för mätare kommer att hållas i Stuttgart och värdforetaget är Minol Messtechnik.

Bertil Österlind avgick för flera år sedan som ordförande för TK 408 i och med att denne slutade arbeta för Fortum Energi & Miljö. Ingen ny ordförande har utsetts sedan dess, eftersom inget egentligt arbete bedrivits under tiden som det danska sekretariatet för CEN/TC 294 slutfört arbetet med standarderna i serien EN 13757. I och med att arbetet nu har skjutit fart igen, behöver en ny ordförande utses. Detta beräknas ske vid nästa sammanträde med SIS/TK 408.

Just nu arbetar CEN / TC 294 för att svara i sitt uppdrag till EG / EFTA-mandat M/441 inom mätinstrument för utveckling av en öppen arkitektur för förbrukningsmätare med kommunikationsprotokoll som möjliggör interoperabilitet.

EN 13757-1, Kommunikation system för och fjärravläsning mätare — del 1: Data utbyte

EN 13757-3 Kommunikation system för fjärravläsning av mätare del 3: Dedikerade applikationslager

EN 13757-4 Kommunikation system för fjärravläsning av mätare del 4: Trådlös mätare (Radio mätaravläsning för drift i SRD band)
Kommer att graderas upp för att göra det möjligt att använda flera frekvensband, högre effekt, minska sändningstiden och minska mottagningstiden.

EN 13757-5 Kommunikation system för mätare och fjärravläsning av mätare del 5, trådlös återutläggning

Ett förslag för revideringen av prEN 13757-1 färdig tidigast i april 2011 och senast i juni 2011.

TC 294 befinner sig inte helt så långt som man borde enligt tidplan med sitt arbete. Detta gäller främst de avsnitt som gäller säkerhet, personlig integritet och komplexa tariffer, detta beror på att det fortfarande inte är klarlagt kraven av Smart Metering.

Förslag till ny prEN 13757-3: Annex L, 2011 Användning av standarder för smartmätning 5 applikationer.

TC 294 avvaktar den tekniska rapport från SMCG som ska beskriva vilken säkerhetsnivå som smart meter kommer att kräva och den förväntas komma i slutet på 2010, även komplexa tariffer kommer att behandlas.

Smartmätare

TC 176/WG2 har utsett en grupp om ca: sju personer som arbetar med att ta fram en lista på kända önskemål om vilka funktioner som bör finnas i smarta mätare. Gruppen är för närvarande vilande. Här sker ett överbryggande arbete med CEN/TC 294 där Tord Kjellin (Brunata) är utsedd till att vara den person som övervakar detta arbete. En mätare i ett nät är att betrakta som smart om det i systemet finns intelligens, det behöver alltså inte finnas i mätaren.

Mätarens förmåga att upprätthålla rätt tid är av stor betydelse för de flesta tilläggfunktionerna. Behovet av vilka krav på tillåtet tidsfel är dock olika beroende på tillämpad användning av mätaren. Förslag på tre olika "option" är under utredning.

Revidering av diagram och skisser

Arbetet med att skapa användarvänliga och mättekniskt korrekta skisser fortgår. Det har bildats en undergrupp i syfte att intensifiera detta arbete.

Snabba mätare

I huvuddrag är texten klar. Men det krävs ytterligare underlag från provning för att säkerställa att vi täcker in verkligt behov.

Badkonstruktion

Arbete kvarstår med att ta fram vilka krav som skall gälla temperaturlast vid provning av korta givare (60 mm eller kortare).

ISO standard

Det har kommit en förfrågan om att låta EN 1434 bli en ISO standard. Bakgrunden till detta är att intresset för mätning av värme/kyla har ökat globalt och EN 1434 är välgenomarbetad.

Viktiga framsteg

- Durabilitetstesten för flödesmätare ska vara proportionerlig i förhållande till förväntad utesittningstid.
- Förtydligande och komplettering av hur instruktioner för justering, underhåll och rengöring ska utformas som följer med mätarna.
- Energieffektivisering kring energimätarens möjligheter att få kunden att reducera returtemperaturer genom taxa sättning.
- Kommande ändringar i MID är att energimätaren för kyla ska läggas till.
- Projektet smart Meters ska vara färdig och avrapporterad i slutet av 2011.

Behov av fortsatt arbete

De beslutade arbetsuppgifterna om förbättring ska utredas och föras till beslut. Sverige deltar aktivt i detta arbete.

Behövs en Europeisk standard för Zigbee, detta är fortfarande under diskussion där England är förslags hållare och Italien är ett av de mest intresserade länderna.

Informationsspridning

Efter varje möte skickas rapporter till SIS för vidare spridning.

Sveriges ståndpunkter diskuteras och förankras i bl.a. SIS/TK 407, 408 och Svensk Fjärrvärmes mätargrupp samt dess nätverk för värmemätning och kommunikation.

ONE Nordic, Fortum är delfinansiärer för arbetet med bransch- och norm frågor och erhåller därmed relevant information samt förslag för yttrande.

Sammanfattning

Arbetet inom TC 176/TK 407 pågår med att bearbeta inlämnade förslag till ytterligare förbättringar och uppdateringar av den harmoniserade versionen av EN 1434. Årets planerade två stycken WG2 möten visade sig inte vara tillräckligt. För att inte försena arbetet lades det in ett extra möte i maj.

Nästa TC 176 möte hålls i Stuttgart den 7-8 mars 2012.

Arbetet inom TC 294/TK 408 pågår med att bearbeta inlämnade förslag till ytterligare förbättringar och uppdateringar av den harmoniserade versionen av EN 1434. Extra fokus på harmonisering av del 6

Nästa TC 294 möte hålls i Frankrike den 23 november 2011.

Förslaget är en revidering av EN 13757-4:2005. Revideringen genomförs som ett led i anpassningen av standarderna för fjärrkommunikation med

debiteringsmätare i serien EN 13757 till de krav som uppkommit i anslutning till "Smart metering" i Europa. Följande huvudsakliga ändringar kan nämnas:

- Link Layer har skrivits ihop i ett gemensamt avsnitt.
- Mode C1 och C2 som är en speciellt batterisnål mode för 860 MHz med hög datahastighet. Olika frekvenser till mätare och från mätare. Tillåter hög duty cycle och hög effekt från koncentrator till mätare.
- Mode N som ger en möjlighet att använda det nya 169 MHz bandet som är reserverat för mätare och RFID. Flera olika hastigheter. Tänkt att användas i Frankrike till envägs vattenmätare.
- Mode F som ger möjlighet till långsam kommunikation i 433 MHz bandet. Mode F används i dag i Frankrike.
- I Link Layer används ett nytt komprimerat format, Frame format B, och många fler styrdata.
- Tabell 1 har kompletterats med beskrivning av de modes som lagts till.
- Avsnitt 10.5.6 har ändrats så att den tidigare texten "the address of the meter" utgått och ersatts av "The address field contains the address of the sender". Detta kan tyckas vara en liten skillnad i text, men ändringen har i själva verket stor betydelse i de fall då man kör med tvåvägsmätare.

3.10 SIS/TK189 Innemiljö och energianvändning i byggnader

Inledning

Syfte och mål

Den primära målsättningen med TK 189 är att ta fram de hjälpmedel som olika beslutsfattare i byggprocessen behöver för att bedöma hur byggnaden bör utformas med tanke på effektiv energianvändning. TK 189 innehåller både materialstandarder och standarder avseende energisystem i byggnaden samt för energitillförseln. Hittills är ca 150 standarder framtagna inom TK 189.

Arbetets framåtskridande

Arbetet i kommittén har som vanligt präglats av det löpande arbetet i CEN och ISO, med tillhörande besvarande av många underhandsremisser, allmänna remisser och röstningar. Några nationella aktiviteter förtjänar att särskilt nämnas är :

- De svenska standarderna SS 24300-1 Byggnaders energiprestanda – "Effektklassning av värmebehov" samt SS 24300-2 Byggnaders energiprestanda - Klassning av energianvändning är klara och publicerade. Denna hänvisar även Boverket till i sina Byggregler. Arbetet med standardens del 3, Byggnadens miljöpåverkan, kommer att påbörjas våren 2012 och del 4, Hushålls- och verksamhetsel är klar och har varit på remiss under vintern 2012. Den ska nu interngranskas innan publicering, vilket beräknas ske sommaren 2012.
- SIS-CEN/TR 15615 Byggnaders energiprestanda – Sambandet mellan olika standarder och direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) blev publicerad under året.

Behov av fortsatt arbete

TK 189 kommer sannolikt att än mer aktivt delta i arbetsgrupper inom europeisk och global standardisering på energiområdet. Följande aktiviteter är extra viktiga avseende TK 189s fortsatta arbete:

1. Färdigställande av de två sista delarna av SS 24300
2. Aktiviteterna inom ISO/TC 163/WG 4 Energy performance of buildings using holistic approach. Arbetet i denna arbetsgrupp kan komma att få en avgörande betydelse för energistandardiseringens struktur och innehåll såväl globalt som europeiskt och t.o.m. EPBD-anknutet!
3. Översyn av EN 15603:2008 Energy performance of buildings - Overall energy use and definition of energy ratings

3.11 SIS/TK300 Förtillverkade fjärrvärmerör

Bakgrund

Svensk Fjärrvärme är med i CEN/TC107 WG 2 och 5, och SIS/TK300 genom Jan Eriksson. Jan slutade på Svensk Fjärrvärme under sommaren 2011. En efterträdare till Jan anställdes och började arbeta på Svensk Fjärrvärme i december 2011. Denna person är Thomas Lummi.

Målsättning

Medverka i vidareutvecklingen av europastandarderna för förtillverkade fjärrvärmerör och komponenter samt medverka till att en europastandard för flexibla fjärrvärmerör utarbetas.

Överföra resultaten av Europaarbetet till svensk standard.

Att tillföra svenska intressenter tidig information om utvecklingstendenserna inom europastandardiseringen.

Intressenter

Tillverkare av fjärrvärmeprodukter.

Brukare av produkter, såsom energibolag.

Projektörer, konsulter.

Värdet av deltagande

Genom att medverka i standardiseringsarbetet påverkar och bidrar Svensk Fjärrvärme med den kompetens som finns i Sverige.

Erfarenheterna från medlemsföretagen lyfts in i europaarbetet och vidareutvecklar de olika standarderna.

Erfarenhetsmässigt är Sverige i framkant gällande nya tekniska lösningar och kan bl.a. genom statistik påverka europastandarderna.

Arbetet i kommittéerna

Arbetet i kommittén har under året handlat om att revidera standarderna.

Vad har hänt under året?

Det har varit två möten för SIS/TK300.

Möte nr 50, den 31 januari-1 februari 2011, där följande avhandlades:

- Ett antal frågor av teknisk karaktär skickades till de olika WG under TC107.

- Den svenska delegationen till CEN/TC107 mötet beslutades vara
 - o Göran Johansson Systems AB
 - o Jan Eriksson, Svensk Fjärrvärme AB
 - o Niclas de Lorenzi, AB Fortum samägt med Stockholm stad
 - o Klas Lindqvist, SIS
 - Det konstaterades att EN488:2011 är godkänd.
- Möte nr 51, den 30 november 2011, där följande avhandlades:
- Jan Eriksson har slutat på Svensk Fjärrvärme. En efterträdare börjar på Svensk Fjärrvärme i början av december 2011.
 - Markus Alsbjer, SP, föreslås medverka i WG5 då Markus arbetar med certifiering och P-märkning av ventiler.
 - Ulf Jarfelt omvaldes som ordförande för SIS/TK300.
 - Budget och verksamhetsplan föredrogs.
 - Endast mindre arbeten i de olika WG pågår.
 - De svenska kraven på att cyklingstest av ventiler kommer med i EN488 diskuteras.

Det har varit ett möte med CEN/TC107.

Möte den 6 april-7 april 2011, där följande bland annat avhandlades:

- Gruppen CEN/TC107/TC267/JWG1 bytte namn till CEN/TC107/WG13 då JWG1 inte fanns i CENs register.
- Det konstaterades att EN488 godkännts i slutomröstningen i CEN Formal Vote med 95 % majoritet.
- Förslag på ändring i EN253 gällande stålrörs rundhet skickas till CEN Enquiry.
- Arbetsuppgifterna i de olika WG diskuterades.

3.12 SIS/TK299 Armatur av Fe-legering

CEN/TC 69, Industrial valves

Bakgrund

Projektet följer och deltar aktivt i arbetet inom CEN/TC 69, Industrial valves. Flertalet arbetsuppgifter inom CEN/TC 69 utgörs av mandaterade standarder.

Sverige deltar dessutom som observerande medlem (O-member) i det globala standardiseringsarbetet inom ISO/TC 153/SC 1, Valves - Design, manufacture, marking and testing främst för att få erforderlig information i de fall parallella omröstningar sker mellan CEN/TC 69 och ISO/TC 153/SC 1. Detta kräver också ett formellt O-medlemskap i den överordnade tekniska kommittén ISO/TC 153, Valves.

Sverige deltar också som observerande medlem (O-member) i det globala standardiseringsarbetet inom ISO/TC 185, Safety devices for protection against excessive pressure främst för att få erforderlig information i de fall parallella omröstningar sker mellan CEN/TC 69 och ISO/TC 185.

Intressenter

Medlemmarna i Sveriges Armaturleverantörers Förening svarar för den största delen av finansieringen av projektet men även Tiogruppen (raffinaderierna) svarar för en andel.

Motiv för deltagande

Användarrelaterade frågor som bör bevakas är exempelvis täthetskrav, tillåtna rörkrafter, anpassning/standardisering av manöverdon etc. Avser framförallt ventiler i fjärrvärmesystem.

3.13 SIS/TK432 Hydrometri

Inledning

Projektet SIS/TK 432 Hydrometri bildades år 1993 för att bevaka standardförslag som utvecklas inom det europeiska standardiseringsorganet CEN, vilka Sverige med automatik fastställer som nationella standarder. Sedan 2007 deltar TK 432 även i det globala arbete som drivs av ISO.

Projektet behandlar:

- vattenhastighet, vattenföring, vattennivå, materialtransport, erosion, sedimentation och isfenomen i öppna kanaler, vattenmagasin, sjöar och hav.
- lufttemperatur, nederbörd och snö.
- infiltration, evapotranspiration, markvatten och tjäle.
- grundvattennivå, -rörelse och -temperatur.
- beskrivningar av och användningsområden för instrument, strukturer och utrustning som används för mätningar, samt värderingar av mätosäkerhet.
- insamling, värdering, analys, presentation och utbyte av data inom ämnesområdet.

Målsättning

TK 432 har i uppdrag att:

- samordna och driva det nationella standardiseringsarbetet.
- fortlöpande på ett effektivt sätt inhämta kunskap och information om standarder och tekniska dokument inom ämnesområdet, och påverka utformningen av dessa så att de blir ändamålsenliga för Sveriges hydrologiska/hydrogeologiska verksamhet.
- överväga implementering i Sverige av de standarder som utformas i ämnet inom ISO.
- sprida information om standarder och tekniska dokument inom ämnesområdet.
- hjälpa till med att få standarderna tillämpade.

Intressenter

Deltagandet i TK 432 är öppet för alla intressenter på den svenska marknaden såsom företag, organisationer, statliga verk, myndigheter, universitet etc.

För närvarande har projektet två deltagande intressenter, Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (SMHI) och Elforsk AB.

Som representant för Elforsk AB deltar Björn Norell, Vattenregleringsföretagen, och Anders Wörman, KTH, och som representant för SMHI deltar Bent Göransson, SMHI.

Projektagiften för år 2011 var 50000 SEK, och är oförändrad för år 2012. Elforsk AB betalar därutöver 10000 kr för KTHs deltagande.

Värdet av deltagandet

Genom deltagandet i TK 432 kan projektets medlemmar:

- tillgå standarder inom ämnet som är under utveckling eller redan är fastställda.
- ha tillgång till den senaste informationen inom projektet. Projektet har en hemsida där den senaste informationen läggs upp. Kontinuerligt hålls nationella möten för information och diskussion.
- företräda branschens och uppdragsgivarens intressen.
- vara rådgivande vid frågor som rör standarder inom ämnesområdet.
- ges möjligheten att närvara vid möten kopplade till CEN och ISO och därigenom aktivt kunna påverka arbetenas inriktning.
- vara en aktiv länk mellan uppdragsgivare och andra inom området och etablera nätverk för information och förankring.

Arbetets framåtskridande

TK 432 bevakar EU:s vattendirektiv där standardiseringsarbetet drivs av CEN. Direktivet ställer ökade och förändrade krav på vattenadministrationen i medlemsländerna, bland annat genom ökade krav på användning av standardiserade metoder för mätningar och undersökningar.

Inom CEN finns tre aktiva arbetsgrupper med representanter från den svenska kommittén:

- WG 11 'Measurement of snow water equivalent', med Björn Norell som sammankallande, slutför under 2012 ett tekniskt dokument om manuella mätningar av snöns vattenekvivalent.
- WG 12 'Measurement of rainfall intensity' med Emanuele Vuerich (Italien), som sammankallande, slutför under 2012 ett tekniskt dokument om mätning av regnintensitet. Bent Göransson bevakar arbetet i den arbetsgruppen.
- WG 13 'Stage-discharge relationship' med Rod Wilkinson (UK) som sammankallande ska under året påbörja ett preliminärt arbetsförslag för revidering av 'ISO 1100-2 Measurement of liquid flow in open channels – Part 2: Determination of the stage-discharge relation'. Bent Göransson bevakar arbetet i den arbetsgruppen.

ISO har flera aktiva subkommittéer som bevakas av TK 432, men då det gäller arbetena i dessa så fokuseras det i första hand på de arbetsförslag som drivs parallellt mellan ISO och CEN under 'Vienna Agreement'.

Fortsatt arbete och mål

TK 432 kommer att fortsätta att aktivt påverka utvecklingen av ISO- och CEN-standarder samt delta i det europeiska standardiseringsarbetet inom mätningar av snöns vattenekvivalent.

Dokument som för närvarande granskas

- ISO 11329:2001, Hydrometric determinations - Measurement of suspended sediment transport in tidal channels
- ISO 6421, Hydrometry - Methods for assessment of reservoir sedimentation
- ISO 9123:2001, Measurement of liquid flow in open channels - Stage-fall-discharge relationships

Dokument som besvarats under år 2011

- CEN/TC 318 N334 (tillfällig referens), Hydrometry - Manual measurement of snow water equivalent
- EN 14968:2006, Semantics for groundwater data interchange
- EN ISO 1100-1, Hydrometry - Measurement of liquid flow in open channels - Part 1: Guidelines for selection, establishment and operation of a gauging station
- EN ISO 772:2011, Hydrometry - Vocabulary and symbols (ISO 772:2011)
- ISO 14139:2000, Hydrometric determinations - Flow measurements in open channels using structures - Compound gauging structures
- ISO 1438:2008, Hydrometry - Open channel flow measurement using thin-plate weirs
- ISO 3454:2008, Hydrometry - Direct depth sounding and suspension equipment
- ISO 3846:2008, Hydrometry - Open channel flow measurement using rectangular broad-crested weirs
- ISO 4359, Liquid flow measurement in open channels - Rectangular, trapezoidal and U-shaped flumes
- ISO 4360:2008, Hydrometry - Open channel flow measurement using triangular profile weirs
- ISO 4374:1990, Liquid flow measurement in open channels - Round-nose horizontal broad-crested weirs
- ISO 4377, Hydrometric determinations - Flow measurement in open channels using structures - Flat-V weirs

- ISO 6421, Hydrometry - Methods for assessment of reservoir sedimentation
- ISO 748:2007, Hydrometry - Measurement of liquid flow in open channels using current-meters or floats
- ISO 8368:1999, Hydrometric determinations - Flow measurements in open channels using structures - Guidelines for selection of structure
- ISO 9196:1992, Liquid flow measurement in open channels - Flow measurements under ice conditions
- ISO 9555-1:1994, Measurement of liquid flow in open channels - Tracer dilution methods for the measurement of steady flow - Part 1: General
- ISO 9555-3:1992, Measurement of liquid flow in open channels - Tracer dilution methods for the measurement of steady flow - Part 3: Chemical tracers
- ISO 9555-4:1992, Measurement of liquid flow in open channels - Tracer dilution methods for the measurement of steady flow - Part 4: Fluorescent tracers
- ISO 9827:1994, Measurement of liquid flow in open channels by weirs and flumes - Streamlined triangular profile weirs
- ISO/TR 11656:1993, Measurement of liquid flow in open channels - Mixing length of a tracer
- ISO/TR 9210:1992, Measurement of liquid flow in open channels - Measurement in meandering rivers and in streams with unstable boundaries
- ISO/TS 25377, Hydrometric uncertainty guidance (HUG)

Dokument publicerade under år 2011

- EN ISO 772:2011, Hydrometry - Vocabulary and symbols (ISO 772:2011)

3.14 SIS/TK452 STANLI - Vattensystem

Inledning

Projektet hade under de första åren av sin existens främst som sin uppgift att utarbeta en svensk standard för ytvattensystem. Standarden, med beteckningen SS 63 70 08, publicerades på svenska och engelska år 2006.

Denna standard håller nu på att revideras.

Följande organisationer är för närvarande aktiva i den tekniska kommittén för vattensystem, SIS/TK 452:

- Lantmäteriet
- Naturvårdsverket
- Sjöfartsverket
- SMHI

- Elforsk, representant Peter Calla.
- SGU, Sveriges Geologiska Undersökning

Stanli utvecklar standarder inom geografisk information. Syftet är att skapa samverkanslösningar till nytta för både näringsliv och offentlig sektor. Stanli deltar i såväl europeiskt som globalt standardiseringsarbete och är med och utvecklar världsstandarden för geografisk information, ISO 19100. Stanlis koncept innehåller även användarstöd och förvaltning.

Arbetets framåtskridande

Det större arbete som påbörjats under 2010 kallat Vattensystem Sverige har kommit en bra bit på väg under 2011. Syftet med testarbetet är att på ett så verklighetsnära sätt som möjligt med verkliga data implementera standarden hos Lantmäteriet, SMHI, SGU och Vattenmyndigheterna. Genom detta kan man då påvisa hur standarden kan införas och vilka vinster som kan göras gällande informationsutbyte. Målet är att få ökad spridning och användning av standarden.

Data från Lantmäteriet, SMHI, SGU och Vattenmyndigheterna har matchats mot standardens datamodell med goda resultat. I och med att de följer standardens datamodell uppfyller de även de krav som finns i Inspires dataspecifikation för hydrografi.

Parallellt med matchningsarbetet har ett GML-schema tagits fram i samarbete med experthjälp från CSIRO (The Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation). Detta har sedan anpassats och justerats med hjälp från Metria, Luleå.

Några inledande körningar av GML-schemat har visat att det fungerar bra och att det ligger i linje med vad kommittén förutsatt sig.

Kommittén har också, inom ramen för testarbetet, samverkat med Lantmäteriet och SMHI gällande deras gemensamma förstudie om ett framtida samarbete rörande framställning av den nationella hydrografen i nätverk.

Deras övergripande effektmål har varit att:

- uppnå implementering av den svenska vattenstandarden
- realisera Inspiredirektivet samt den svenska ansvarsuppdelningen för hydrografitemat inom Inspire Annex 1

Resultaten av arbetet med testerna har och kommer fortsatt att ha stor inverkan på utformningen av den reviderade versionen av standarden och handboken.

Revideringen av standarden och handboken har framskridit i takt med testarbetet och de praktiska erfarenheter från informationsmodellen som gjorts.

Kommittén har under 2011 varit aktiv i sitt marknadsföringsuppdrag för att sprida information om den kommande reviderade standarden och för att öka användningen av den. Kommittén har uppdaterat sitt marknadsföringsmaterial och tagit fram en kommunikationsplan. Kommittén har bl.a. varit aktiva och informerat på Kartdagarna och på Lantmäteriets

användargrupp för mark & miljö. Även på GIT 2011 planeras en informationsinsats.

En beskrivning av vad projektet ska uppnå under 2012

Arbetet med att revidera standarden beräknas pågå in i 2012. Kommande resultat och erfarenheter från testarbetet ska arbetas in i både standard och handbok. Revideringen innebär att standarden kommer att inbegripa allt vatten i naturen bortsett från atmosfäriskt och havsvatten. Således kommer även bland annat grundvatten, is, glaciärer och snö att kunna hanteras av den kommande utgåvan. Den reviderade versionen kommer att vara anpassad så att den uppfyller även de krav som Inspires dataspecifikation för hydrografi ställer. Därefter kommer den publiceras.

Revideringen av handboken planeras pågå parallellt med arbetet med att revidera standarden.

Under 2012 är även en översättning till engelska planerad att göras för både den nya versionen av standarden och handboken. Detta går i linje med kommitténs tidigt uttalade mål att försöka få vattensystemstandarden antagen även som internationell standard. Processen för detta kommer att fortsätta drivas under 2012.

Kommittén planerar även att fortsätta informera om den nya standarden. Syftet med detta är att öka spridningen och användningen bland de organisationer som arbetar eller berörs av den. Detta är viktigt för kommittén och något som gynnar samverkan kring användandet av standarden. Presentationsmaterial och ytterligare marknadsföring och stöd för standarden kommer att fortsätta att ges under 2012.

Förvaltning av standarden är en stående uppgift för projektet, genom att samla in information om användningen samt göra uppdateringar i det elektroniska material som tillhandahålls på www.sis.se/stanli som komplement till standarden. Bevakning av INSPIRE-gruppen fortsätter också.

Övrigt

Kommittén har tappat en deltagare från Vectura Consulting som bytt arbetsgivare. En efterträdare är ännu inte utsedd.

3.15 SIS/TK461 Energiledning och CEN/CLC Sector Forum Energy Management samt SIS/TK558

Bakgrund

Energiledningssystem (SIS/TK461) ansvarar för svenska intressenters medverkan i ISO/TC242 Energy Management (tidigare ISO/PC242) som har utvecklat den internationella standarden ISO 50001 och nu utvecklar en rad andra standarder avseende energieffektivisering samt CEN/CLC/JWG3 som

har utvecklat den europeiska standarden EN 16001 Energiledningssystem. Målet är att bidra till effektivare energianvändning, minskade koldioxidutsläpp samt ökad kostnadseffektivitet och konkurrenskraft.

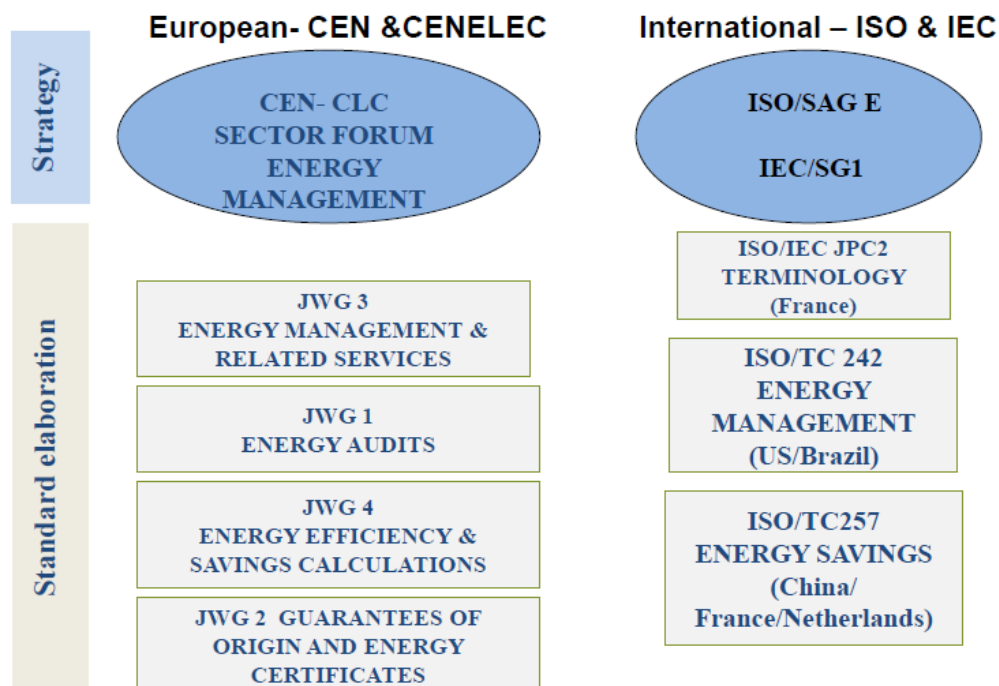
Syftet med CEN/CLC Sector Forum Energy Management (SFEM) är främst att bilda ett nätverk för att:

- Kartlägga behov av standarder
- Föreslå framtagande av nya standarder

Sector Forum ska koordinera, kommunicera, skapa samarbete med andra grupper, analysera behovet av standarder och vara rådgivande till Technical Board, tekniska kommittéer och arbetsgrupper.

Inom SIS är det SIS/TK558 som ska spegla arbetet i Sector Forum Energy Management. Eftersom JWG3 ingår i de grupper som koordineras i SFEM så berör TK558 även dessa frågor liksom vad som sker inom JWG2. Därför har det nyligen beslutats att SIS/TK534 skall ingå i SIS/TK558 såsom en arbetsgrupp och det sker ett utbyte av information mellan TK558 och TK461 (grupperna har för övrigt numera samma ordförande).

En jämförelse mellan CEN/CLC och ISO avseende arbetsgrupper med liknande uppgifter framgår av nedanstående figur:

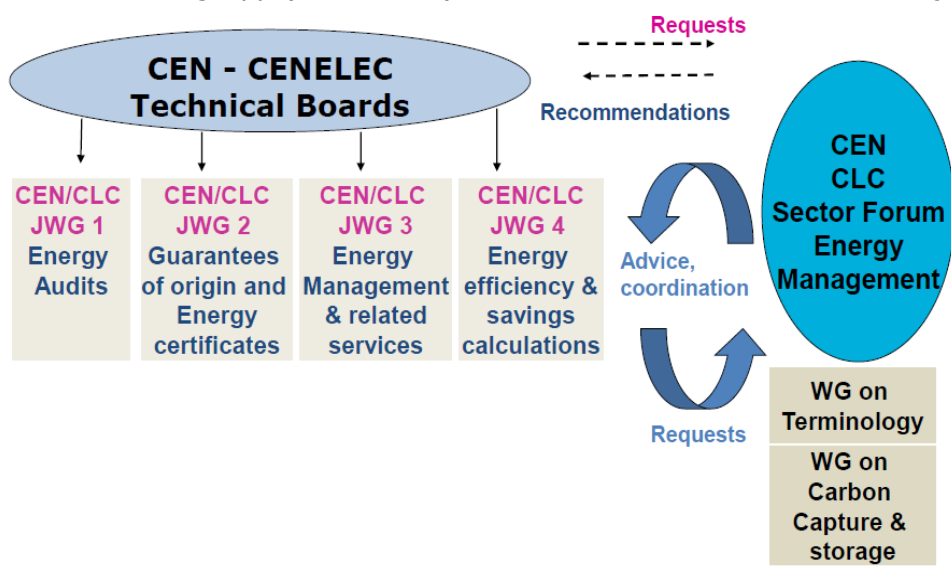

Målsättning

Syftet med SIS/TK558 är att representera svenska intressen inom den europeiska SFEM så att svenska behov inom området beaktas.

Den svenska gruppen SIS/TK558 strävar efter att lyfta fram följande:

- Sector Forum ska ha en rådgivande och samverkande roll
- Syftet med ett Sector Forum är i första hand att se till att nya standardiseringsarbeten startar för de behov som identifieras
- Inom Sector Forum ska nya frågor och områden som rör energieffektivisering diskuteras
- Sector Forum ska främja ett systematiskt och organiserat sätt att samla in nya idéer
- Mötesfrekvensen ska vara två till tre möten per år för att ha drivkraft och kunna uppnå resultat. Däremellan behöver undergrupperna arbeta aktivt för att driva arbetet framåt.
- Sector Forum är tänkt att ha en regelbunden kommunikation med Europeiska Kommissionen
- För att utreda nya standardiseringsförslag kan arbetsgrupper startas under SFEM för att klarlägga behovet och omfattningen för ett eventuellt nytt standardiseringsarbete. Just nu finns det två aktiva grupper, WG on Terminology och WG on Carbon Capture & Storage (CCS), se bilden nedan. När det anses vara lämpligt att starta ett nytt standardiseringsarbete bildas en JWG eller i vissa fall kan det bli ett ISO-arbete. Det sistnämnda sker nu avseende standarder för CCS där en ISO-grupp (ISO/TC265) har bildats och startar sitt arbete i juni.

Såsom nämndes i bakgrunden så har SIS/TK461 en aktiv roll avseende att följa vad som händer i ISO/TC242 som nu tar fram en rad standarder för energieffektivisering vilka kan fungera som ett komplement till ISO 50001. Även SIS/TK558 deltar i viss mån i detta arbete.

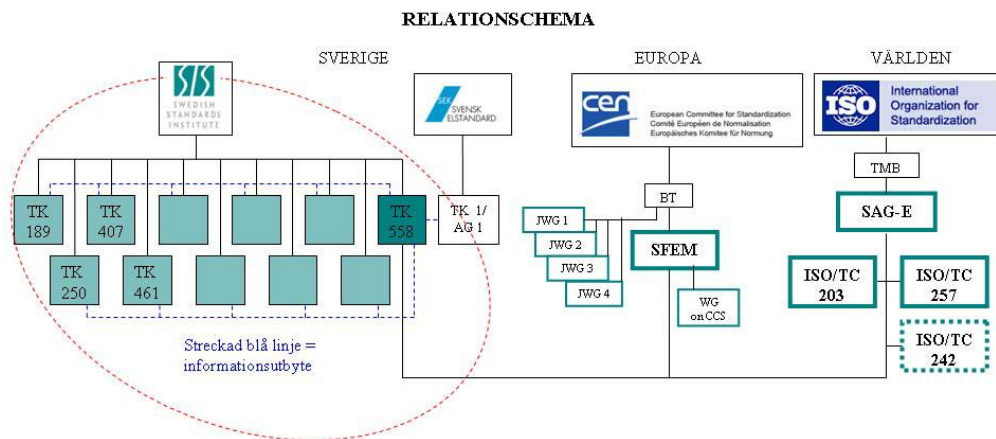
Intressenter

I Sverige på hösten 2001 bildade SIS en Referensgrupp för att aktivt arbeta med att klarlägga vilken roll som europeiska standarder kan spela för att

förbättra energieffektiviseringen och svenska företag inbjöds att mot en deltagaravgift delta i arbetet. Det totala företaget och organisationer som anslöt sig till arbetet fortsatte i den svenska samordningsgrupp till Sector Forum Energy Management som Referensgruppen övergick i. Exempel på deltagande företag/organisationer var Skogsindustrierna, Teknikföretagen, Svenska Kraftnät, SP Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut, Åkeriföreningen, Vägverket, Naturvårdsverket, Elforsk, Svensk Fjärrvärme och Svensk Energi. Energimyndigheten deltog också och gav betydande ekonomiskt stöd. Samordningsgruppen har nu övergått till SIS/TK558 och merparten av intressenterna kvarstår.

Arbetet avseende energieffektivisering på europeisk och global nivå följs även av några andra TK inom SIS, exempelvis TK461 som tog fram den svenska standarden för energiledningssystem. På liknande sätt ska andra TK inom SIS följa standardiseringsarbetet inom området energieffektivisering och det arbete som görs inom utredningsgrupperna som är kopplade till Sector Forum Energy Management. För att följa arbetet i CEN/CLC JWG2 som arbetar med att ta fram en standard för ursprungsgarantier bildades TK534. Den europeiska gruppen JWG2 ska även skriva en teknisk rapport avseende vita certifikat där för- och nackdelar med existerande system (exempelvis i Danmark, Storbritannien, Italien och Frankrike) ska beskrivas och utvärderas. Vidare ska man lämna en rekommendation om det behövs några standarder inom detta område. Arbetet kan påverkas av det nya energieffektiviseringsdirektiv som håller på att förhandlas fram. SIS/TK534 har nyligen lagts in som en arbetsgrupp i SIS/TK558 för att minska administrationen.

Den något komplexa strukturen och samarbetsformerna för de olika TK:na hos SIS framgår av nedanstående bild.

Värdet av deltagande

Användningen av energi inom de utvalda sektorerna byggnader, industri och transporter utgör merparten av den totala energianvändningen varför även ganska små förbättringar av energieffektiviteten kan ge avsevärda besparingar sett både på nationell-, Europa- och global nivå. Energianvändningen samt produktion, omvandling och distribution av energi kan ha en betydande inverkan på klimat och miljö varför ett aktivt deltagande från svensk sida i arbetet med att identifiera och utveckla nya standarder som kan förbättra energieffektiviteten måste anses vara synnerligen angeläget. Det svenska deltagande så här långt har också kännetecknats av ett stort engagemang och svenska förslag och arbetsmetoder har fått stort genomslag i det europeiska arbetet. Exempelvis är ordföranden i projektgruppen som har utvecklat en europeisk standard för energiledningssystem (EN 16001) svensk (Inge Pierre från Svensk Energi). Denna standard publicerades den 1 juli 2009 och presenterades vid en rad seminarier under hösten 2009 och våren 2010. Många företag både i Europa och utanför Europa har nu implementerat standarden EN 16001 i sin verksamhet. Europeiska Kommissionen föreslog i sin plan för energieffektivisering att alla större företag ska använda sig av EN 16001 i framtiden för att effektivisera sin energianvändning.

Nu har EN 16001 precis ersatts av motsvarande standard från ISO som heter ISO 50001. Vid ISO-arbetet deltog många personer från den europeiska arbetsgruppen inklusive Inge Pierre. Tack vare ett gediget arbete av de europeiska deltagarna är ISO 50001 väldigt lik EN 16001 vilket uppskattas av företagen som har implementerat den europeiska standarden eftersom övergången till ISO-standarderna då blir mycket enkel.

Arbetet i kommittéerna

Verksamheten i de olika grupperna förväntas att ha en bibehållen hög aktivitet under 2012.

Utöver de tre stora mötena med CEN/CLC SFEM kommer ett flertal möten att hållas i de fyra Joint Working Groups (JWG) som är initierade av SFEM. Flera standarder är nu nästan klara såsom Energy Audit, en standard för hur energibesparingar ska beräknas samt en standard om benchmarking. Även standarden för ursprungsgarantier börjar närma sig ett färdigställande. På hemmaplan följer SIS/TK558 detta arbete.

Arbetet i WG on CCS har resulterat i en rad olika förslag på standarder för CCS och detta kommer de europeiska delegaterna att ha med sig in i arbetet i den nyligen bildade ISO/TC265. Eventuellt kommer en europeisk spegelkommitté att bildas.

Arbetet i ISO/TC242 har nu avancerat efter två stora möten och arbetet i de fyra undergrupperna har löpt på bra. En CD-version av standarden för Energy Audit kan bli klar ganska snart och skickas då ut till alla nationella standardiseringsinstitut för en första kommentars/godkännande-runda. De andra tre undergrupperna har inte nått lika långt men nya möten är inplanerade till hösta. Det är främst SIS/TK461 som från svensk sida följer arbetet inom ISO/TC242.

3.16 SIS/TK192 Betongreparationer

Inledning

SIS/TK192 Kommittén är en spegelgrupp till TC104/SC8, har det övergripande ansvaret för standardisering av betongreparationer i Sverige. Kommittén är underordnad SIS/TK190.

Arbetet inom TC104 är uppdelat i ett stort antal underkommittéer (SC) som i sin tur är indelat i arbetsgrupper (WG). Den europeiska TC104 och en del undergrupper har svenska spegelgrupper. Spegelgruppen till TC 104, betong, heter TK 190 och spegelgruppen till SC8 är TK192, reparationer av betong. Även inom ISO arbetar man med reparation med betonganläggningar. Den motsvarande kommittén inom ISO är "ISO-TC71-SC7 Maintenance and repair of concrete structures", som bildades för ett par år sedan.

Målsättning

Våra målsättningar är att få ett brett kontaktnät inom området reparation av betonganläggningar, att påverka standardens typ och utformning, att påverka kunskapsläget inom det området som berörs av standarden samt att påverka kunskapsöverföringen till och från kraftindustrin.

Genom att arbeta inom SIS har vi även möjlighet att påverka det internationella standardiseringsarbetet samt dra lärdom av de internationella erfarenheterna inom området reparation av betonganläggningar.

Intressenter

Intressenter är hela bygg- och anläggningsindustrin. Nedan anges de företag som deltar i SIS-TK192:

1. Aquajet Systems AB
2. CBI Betonginstitutet AB
3. Conjet AB
4. Elforsk AB
5. EnergoRetea
6. Grontmij AB
7. Maxit AB
8. Byggnadsarbetareförbundet
9. Sto Scandinavia AB
10. Sveriges Byggindustrier BI
11. Vattenfall Research and Development AB
12. Stockholms stad Trafikkontoret
13. Vägverket

Värdet av deltagande

En stor del av kraftindustrins infrastruktur består av betong. Eftersom standarder kommer att påverka byggnad, reparation och underhåll av dessa anläggningar är det angeläget att påverka standardiseringsarbetet så att kraftindustrins behov tillgodoses. Genom att arbeta inom olika standardiseringskommittéer etableras ett brett kontaktnät inom betong- och anläggningsområdet. Arbetet ökar kraftindustrins möjlighet att påverka standardens typ och utformning samt påverka kunskapsläget inom det område som berörs av standarden. Vidare ökar möjligheten att påverka kunskapsöverföringen till och från kraftindustrin.

Arbetets framåtskridande

SIS/TK192 Kommittén är en spegelgrupp till TC104/SC8, har det övergripande ansvaret för standardisering av betongreparationer i Sverige. Kommittén är underordnad SIS/TK190. Arbetet inom TC104 är uppdelat i ett stort antal underkommittéer (SC) som i sin tur är indelat i arbetsgrupper (WG). Den europeiska TC104 och en del undergrupper har svenska spegelgrupper. Spegelgruppen till TC 104, betong, heter TK 190 och spegelgruppen till SC8 är TK192, reparationer av betong. Även inom ISO arbetar man med reparation med betonganläggningar. Den motsvarande kommittén inom ISO är "ISO-TC71-SC7 Maintenance and repair of concrete structures", som bildades för ett par år sedan.

Vad har hänt under året?

Möten

TK192 hade tre möten i Stockholm under 2011 - 23/2, 11/5 och 17/11.
CEN/TC104/SC8 hade två möten i Paris under 2011 - 10/1 och 28/11.

De viktigaste diskussionerna gällde arbetet med att revidera EN 1504-10. Från CEN har SIS fått uppdraget att genomföra revideringen och i samband med det införa även anvisningar gällande "Beredning av underlag – Surface preparation". Standarder/anvisningar för kvalitetsbedömning i samband med avverkning av betong inför betongreparationer efterfrågas av svensk industri. Därför har SIS varit angelägen att driva denna fråga inom CEN/TC104/SC8.

Vid CEN/TC104/SC8:s sista möte bestämdes att SIS tar hand om revideringen och blir sammankallande till mötena. SIS har i sin tur delegerat arbetet till TK192:s ordförande. Vid SIS möte 17/11 valdes undertecknad till ordförande för ytterligare tre år. I och med detta beslut blir undertecknad svensk representant i CEN/TC104/SC8 för ytterligare tre år samt sammankallande för revidering av EN 1504-10. Revideringen utförs inom WG9 (Working Group 9).

För att bedriva arbetet nationellt och internationellt behöver WG9 experter. Varje medlemsland har möjlighet att utse sina egna experter. Sverige (SIS) har utnämnt Johan Silfwerbrand (CBI) som sin expert. Undertecknad och Silfwerbrand kommer att utföra arbetet tillsammans och i samarbete med svensk industri. Det första internationella mötet beräknas äga rum i mitten av september 2012.

CEN/TC104/SC1/TG17 har haft två möten under 2011 - 5/4 i London och 5/10 i Paris. Undertecknad deltog i Londonmötet och kunde inte delta i Parismötet. Undertecknad avser att säga upp uppdraget p.g.a. av tids- och resursbrist.

ISO/TC71/SC7 har haft möten. Mötena hålls normalt i Asien, Latin Amerika och USA. SIS deltar inte i mötena av kostnadsskäl. Arbetet samordnas med Norges/Skanskas representant. Vi har dock deltagit i arbetet med granskning och omröstning av standarder.

Omröstningar

ISO 16311-1 Maintenance and repair of concrete structures - Part 1: General principles

Stadium: Enquiry stage/Remissfas DIS Circulation for enquiry Remiss 9074

TK 192 beslutade att tillstyrka standardförslaget ISO 16311-1.

EN 1504-5 Betongkonstruktioner - Produkter och system för skydd och reparation - Del 5: Injektering av betong

Stadium: Ta ställning till om standarden är redo att skickas ut på UAP AA informerade om att TK 192 har möjlighet att ha synpunkter på förslaget när det har skickats ut på UAP.

TK 192 beslutade att tillstyrka standardförslaget EN 1504-5 skickas ut på UAP.

ISO 16311-3 Maintenance and repair of concrete structures - Part 3: Design of repairs and prevention

CD (Committee Draft) Sverige röstade: Nej med kommentarer

Enquiry Sverige röstade: Avstår

Resultat Enquiry: Standarden blev godkänd för att gå vidare till formal vote.

ISO 16311-4 Maintenance and repair of concrete structures - Part 4: Execution of repairs and prevention

CD (Committee Draft) Sverige röstade: Nej med kommentarer
Enquiry Sverige röstade: Avstår
Resultat Enquiry: Standarden blev godkänd för att gå vidare till formal vote.
6.

ISO/TC 71 SC 7 Maintenance and repair of concrete structures 6.1

Rapport från senaste SC 7 mötet i Hong Kong
Underlag: 7N71 Minutes of ISO/TC 71 SC 7 meeting in Hong Kong
SIS visade rapport från mötet i Hong Kong utan närmare genomgång. Ingen från Sverige var närvarande vid mötet.

Nya standarder

För närvarande finns inga konkreta förslag men man är öppen för att ta emot nya förslag.

Verksamhet under 2012

Arbetet inom SIS/TK 192 och CEN/TC 104/SC8 kommer att fortsätta. Arbetet inom ISO/TC71/SC7 kommer minska eftersom TK192 har av ekonomiska skäl beslutat att övergå från Participating Member till Observing Member, vilket betyder att SIS inte kommer att kunna delta i omröstningar. Undertecknad avser av tids- och resursskäl säga upp uppdraget inom CEN/TC104/SC1, TG17 "Equivalent durability procedure". SIS/TK 192 kommer att driva arbetet med att komplettera EN-1504-10.

3.17 SIS TK517 El- och hybridfordon

Sammanfattning

Under året har mycket arbete lagts på elsäkerhet i fordonet med viss koppling till fordonsladdning. Kommittén har även engagerat sig i ISO/IEC samarbetet angående kommunikation mellan fordon och laddplats, en förutsättning för lokal kommunikation, men kan även bli betydelsefull för fordonets samverkan med elsystemet. Kommittén har deltagit i CEN/Cenelecs förberedande arbeten för standardisering av laddinfrastruktur i Europa och haft samarbete med SEK/TK 69 Elbilsdrift.

Mål

Projektet syftar till att ta fram standarder som förenklar samarbetet mellan fordonstillverkare och underleverantörer och för gemensamma riktlinjer för säkerhets- och miljökrav. Gemensamma standarder kommer också att gynna slutkunderna som får bättre och säkrare bilar till en lägre kostnad. Målet är internationella, europeiska och svenska standarder som möjliggör praktiskt användbara lösningar vilka uppfyller krav utifrån säkerhet, miljö och ekonomi (Bakgrund)

Allt fler biltillverkare tar fram elfordon och fordon som kombinerar förbränningsmotor med elmotor och batteripaket – så kallade elhybridfordon. Efterfrågan på standarder inom området har ökat markant. Än så länge finns det få standarder inom området, men de behövs för att underlätta utvecklingen och kontakterna mellan bilbyggare och underleverantörer

Det internationella standardiseringsarbetet sker inom ISO, den globala standardiseringsorganisationen och inom IEC, den globala motsvarigheten på elsidan. ISO och IEC har kommit överens om att dela upp arbetet så att själva fordonen (inkl batterisystemen) är ISO:s ansvar medan generell elsäkerhet, laddningsfrågor och elfrågor relaterat till infrastrukturen huvudsakligen handhas av IEC. För laddningsfrågorna har man i vissa fall bildat gemensamma ISO/IEC-grupper

SIS/TK 517 är direkt referens till arbetet inom ISO/TC22/SC21 *Electrically propelled vehicles* med dess arbetsgrupper och gemensamma ISO/IEC-grupper på området. SIS/TK 517 samarbetar med SEK för kopplingen till IEC-arbetet och man bevakar även övrig relevant standardisering (t.ex. amerikanska SAE), samt myndighetsaktiviteter inom UN-ECE.

(Intressenter)

I SIS/TK 517 "El- och hybridfordon" deltar huvudsakligen aktörer som är kopplade till utformningen av själva fordonen, bl.a. fordonstillverkare (personbilar och tunga fordon), batteritillverkare, forsknings- och testinstitut och högskola.

Värdet av deltagande

Värdet för elbranschen att delta i SIS/TK517 kan sammanfattas i:

Att det underlättar kontakter och samarbete med fordonsbranschen när det gäller fordonsrelaterade frågor. Laddningsrelaterade frågor utanför fordonet in till laddaren ligger normalt inom SEK/TK 69 Elbilsdrift, där fordons branchens representation är svag.

Vid samarbetsprojekt mellan IEC och ISO har det visat sig värdefullt att ha tillgång till två olika informationskanaler. Dessutom har SEK och SIS kunnat stötta varandra i bevakningen av internationella arbetet, speciellt beträffande kommunikation mellan fordon och laddplats. Ett resultat av samarbetet är att Volvo PV gått med även i SEK/TK 69.

(Arbetet i kommittéerna)

Ett fysiskt möte och flera tele-/webbmöten har hållits i kommittén. SIS/TK 517 har även diskuterat laddningsfrågor med representanter från kraftindustrin (SEK och Elforsk).

Vad har hänt under året

Bland de aktuella standardiseringsärendena inom ISO kan nämnas:

Att arbetet med ISO6469-3 *"Protection of persons against electric hazards"* har publicerats som internationell standard.

Att ett nytt ärende (framtida ISO 6469-4) om *"Post crash electrical safety requirements"* har kommit igång, med aktiv svensk medverkan

Att ISO 12405-1 *Electrically propelled road vehicles — Test specification for lithium-ion traction battery packs and systems — Part 1: High power applications* har publicerats som internationell standard.

Att ISO/DIS 12405-2 *Electrically propelled road vehicles — Test specification for lithium-ion traction battery packs and systems — Part 2: High energy applications* har varit på omröstning och remiss. Publicering väntas i mitten av 2012.

Att ett nytt ärende (framtida ISO 12405-3) om *Test specification for lithium-ion traction battery packs and systems — Part 3: Safety performance requirements* har startat, med aktiv svensk medverkan

Att ett nytt ärende (framtida ISO/PAS 16898) *Electrically propelled road vehicles – Battery system design – Requirements on dimensions for lithium-ion cells for vehicle propulsion* har kommit igång. Det kommer troligen att resultera i en gemensam ISO/IEC-specifikation

Att ISO/CD 23274-1 *Hybrid-electric road vehicles - Exhaust emissions and fuel consumption measurements - Part 1: Non-externally chargeable vehicles* har varit ute på omröstning

Att ISO/DIS 23274-2 *Hybrid-electric road vehicles - Exhaust emissions and fuel consumption measurements - Part 2: Externally chargeable HEV* har varit på omröstning och remiss

Att ISO/IEC-arbete, ISO 15118-serien. **"Road vehicles - Vehicle to grid Communication Interface"** har avancerat. Del 1 *"General information and use-case definition"* är ute som DIS (=IEC:CDV), del 2 *"Technical protocol description and open systems interconnections (OSI) requirements"* har nått stadiet DIS candidate (=IEC:CDV candidate) och del 3 *"Physical and data link layer requirements"* är ute som CD.

Att SIS/TK 517 har varit mycket aktiv beträffande förslag till alternativ lösning för enklare laddningskommunikation (ABB, Vattenfall, Volvo PV m.fl.), både inom IEC och ISO/IEC 15118-samarbetet.

Att arbete har påbörjats med ISO 17409 "Electrically propelled road vehicle - Safety requirements for connection to an external electric power supply".

Arbetet är ett samarbete mellan ISO och IEC. Standarden tar över allt i IEC61851-21 förutom frågor om EMC.

Att ISO/DTR 8713 *Electric road vehicles – Vocabulary* godkännts för publicering.

Att CEN/Cenelec Focus Group on European Electro-Mobility publicerade i oktober sin slutrapport *"Standardization for road vehicles and associated infrastructure"* som del i förberedelserna för europastandardisering med fokus på hur laddnings- och batterifrågorna ska implementeras i Europa. Både SIS och SEK har varit delaktiga. De nationella TK:na hålls underrättade om arbetsutvecklingen och får möjlighet att agera när det behövs

Fortsatt arbete

Arbetet under 2012 förväntas fortsätta på det inslagna spåret. Några viktiga standarder, bland annat kring laddning och säkerhet är i slutskedet och kommer att få stort inflytande som plattformar för den fortsatta utvecklingen. Kommunikation för laddning, snabbbladdning inklusive kontaktering och säkerhet i samband med trafikolyckor förväntas få ökat fokus.

Europa-arbetet förväntas expandera allteftersom internationella standarder utkommer. Man kommer utgå från standarder som ISO och IEC har arbetat fram och arbeta fram kompletterande specifikationer för tillämpning i Europa. Troligen kommer man ta fram EN-standarder med koppling till EU-direktiv.

SIS/TK 517 kommer fortsätta påverka de globala och europeiska standardförslagen och diskutera hur man på ett bra sätt tar vara på överenskommelserna i ett nationellt perspektiv. Kommittén kommer fortsätta verka för att hålla samman det som sker på fordonssidan (ISO/CEN/SIS) med arbetet på infrastruktursidan (IEC/CLC/SEK)

3.18 SIS/TK 534 Ursprungsgarantier för el och kraftvärme

Inledning och syfte

Projektet omfattar både den svenska gruppen, SIS/TK 534, och sekretariatet för CEN/CLC/JWG 2 *Guarantees of origin and energy certificates*. Målet är att dels ta fram en standard gällande ursprungsgarantier för el från alla energikällor, dels att ta fram en teknisk rapport gällande vita certifikat (kallas ibland energy saving obligations). Standarden gällande ursprungsgarantier ska skrivas på ett sådant sätt att den även kan appliceras på värme, kyla och biogas.

I den tekniska rapporten beskrivs de vita certifikatsystem eller motsvarande som finns i Italien, Frankrike, Danmark och Storbritannien. Rapporten kommer att redovisa både för- och nackdelar med dessa system samt även de skäl en rad länder har för att inte införa denna typ av system trots att Kommissionen i sitt förslag till ett energieffektiviseringsdirektiv vill att alla medlemsländer gör detta. Slutligen ska en rekommendation om någon form av standardisering behövs/önskas formuleras. Denna rekommendation kan sträcka sig från att en komplett standard för ett europeiskt vita certifikatsystem bör tas fram till att ingen standardisering alls behövs/önskas. Gruppen har även fått i uppgift att se om det finns ett behov av att standardisera de schablonvärden som olika länder använder sig av för att beräkna energibesparingen vid en given åtgärd och dessa beräkningar ligger till grund för hur många vita certifikat (eller motsvarande) som delas ut.

Arbetsprogrammet CEN/CLC/JWG 2:s godkändes av CEN och CENELEC:s Technical Boards under hösten 2010. Projektet avseende en standard för ursprungsgarantier har en koppling till det reviderade förnybarhetsdirektivet (2009/28/EC) liksom kraftvärmedirektivet samt elmarknadsdirektivet. I skrivande stund är det osäkert hur mycket det nya energieffektiviseringsdirektivet som förhandlas just nu i Bryssel kommer att påverka standarden. Kommissionen är mycket positiv till standardiseringsarbetet, men arbetet har inte fått ett sk mandat från dem.

Värdet av deltagande

Detta är ett centralt arbete för Elforsks medlemmar, Svensk Energi har i en skrivelse till Näringsdepartementet föreslagit att ursprungsgarantier ska vara ett krav för all ursprungsmärkning samt för all försäljning av produktspecifierad el. Där hänvisas även till att detta bör regleras och att regleringen bör samordnas med Norden och övriga Europa. En standard för ursprungsgarantier för el skulle göra detta möjligt.

Sverige och Elforsk har dessutom en väldigt god chans att påverka detta arbete i önskad riktning genom att vi innehar det europeiska sekretariatet med Inge Pierre, Svensk Energi, som ordförande. Även om ordförande och sekreterare har en neutral roll är det vi som redigerar och sammanställer standardförslaget i dess olika stadier. Ju mer ekonomiskt utrymme kommittén har, desto mer välformulerade förslag kan vi lämna in, vilket ökar chansen att dessa godkänns. Ett exempel på positiv påverkan från svenskt håll är att det

redan vid starten av arbetet bestämdes att standarden ska gälla för alla typer av elkraft, dvs inte bara för el från förnybara energikällor som en del länder förespråkade. Detta får stor betydelse för standardens användbarhet för ursprungsmärkning.

Arbetets framåtskridande

Kort sammanfattning av arbetet sedan starten under 2010:

- Förslaget till nytt område för standardiseringsarbete som SIS lämnat in har godkänts inom både CEN och CENELEC
- Konstituerande möte med CEN/CLC JWG 2 hölls 2010-06-23 i Bryssel
- Arbetsprogram för CEN/CLC JWG 2 samt scope för standardförslaget har godkänts av CEN och CENELEC:s Technical Boards under hösten 2010
- En öppen workshop hölls den 18 maj 2010 hos SIS med inbjudna talare från bland annat Näringsdepartementet, Naturskydds-föreningen och AIB (som har tagit fram en branschstandard för ursprungsgarantier för el). Bland deltagarna på workshopen fanns exempelvis Konsumentverket.
- Vid möten i september, november och ett extramöte i december 2010 lyckades JWG 2 ta fram ett första förslag till standard som skickades ut på en kommentarsrunda inom gruppen. De inkomna kommentarerna beaktades vid ett möte i gruppen i april 2011 och extramöte i juni 2011.
- En särskilt bildad editing group höll två möten under våren 2011 och lyckades få fram en bra draft av standarden som skickades till kansliet för CEN/CLC i Bryssel för vissa justeringar. De skickade sedan ut standardiseringsförslaget på sk enquiry den 23 september till alla standardiseringsinstitut som är medlemmar i CEN/CLC. Denna enquiry varade i fem månader till den 22 februari 2012.
- De dryga 100 kommentarer som inkom behandlades på ett möte i Bryssel 27-28 mars 2012.
- Några återstående hemläxor klarades av under april 2012 och förslaget är nu utskickat till gruppen för en sista kontroll innan kansliet hos CEN/CLC i Bryssel ska få texten i slutet av juni.
- Parallellt med standardiseringsarbetet har gruppen även haft fyra möten för att arbeta med den tekniska rapporten om vita certifikat.
- Första mötet avseende den tekniska rapporten hölls i Rom i slutet av september 2011 med avsikten att samla in fakta och erfarenheter från de personer som arbetar med det vita certifikatsystem som Italien har haft i drygt fem år.
- Möten har hållits med gruppen avseende vita certifikat eller motsvarande system i Frankrike, Danmark och Storbritannien. Gruppens deltagare i dessa möten är delvis andra personer än de som har varit med och författat standarden för ursprungsgarantier.

Arbetets fortsättning

Arbetet med att utforma en standard för ursprungsgarantier (*Guarantees of origin*) har varit komplicerat och krävt mycket arbete av gruppen och det svenska sekretariatet. Till mycket god hjälp har dock varit den input som AIB

har bidragit med från sitt system med frivillig handel med ursprungsgarantier. Den slutliga standarden kan därför sägas vara baserad på en mångårig erfarenhet av att hantera ursprungsgarantier.

Standarden fokuserar på:

- terminologi
- koncept för registrering, utfärdande, överföringar and annullering av ursprungsgarantier
- mätmetoder
- revisionsmetoder

Arbetet har tidsmässigt väl följt den normala tidplanen för att skriva en standard, se bilden nedan. Det är de gröna tidsperioderna (12 mån och 8 månader) som gruppen själv kan påverka. De övriga tidsperioderna är fixa perioder som CEN/CLC kansliet behöver för finjusteringar och översättningar av standardtexten samt de omröstningsperioder som finns. Arbetet med standarden för ursprungsgarantier närmar sig nu justeringsperioden hos CEN/CLC innan förslaget skickas ut på Formal vote. Om allt går enligt planerna och texten kan skickas till CEN/CLC i slutet av juni 2012 så innebär det att 8-månadersperioden kan kortas en del och standarden kan publiceras några månader före deadline den 23 juni 2013 som är inskriven i arbetsplanen.

En särskild frågeställning blev om det energieffektiviseringsdirektiv som just nu förhandlas i Bryssel kan påverka standardens utformning och om det måste väntas in. Eftersom det fortfarande är osäkert om en överrenskommelse om direktivet blir klar de närmaste månaderna så har JWG 2 fattat beslutet att publicera standarden så snart som möjligt men vara beredda på att en revidering av delar av standarden kan behövas nästan omedelbart.

När det gäller arbetet med den tekniska rapporten så ska ett möte äga rum den 26 juni i Bryssel där den exakta strukturen på rapporten ska bestämmas samt rekommendationen om en eventuell standardisering formuleras. Sedan återstår det några månader med författande och möten för att få fram ett slutligt förslag till rapport som kan skickas ut för godkännande. Den tekniska rapporten om vita certifikat bör vara klar ungefär samtidigt som standarden för ursprungsgarantier.

Arbetet hos SIS

Arbetet i SIS/TK 534 har löpt på samtidigt med arbetet i CEN/CLC/JWG 2 och den svenska gruppen har i princip haft möten strax innan mötena i CEN/CLC för att samordna de svenska kommentarerna och hantera den svenska administrationen. För att effektivisera administrationen har gruppen nyligen godkänt att SIS/TK 534 blir en arbetsgrupp inom SIS/TK 558.

3.19 SIS/TK552 Asset management

Bakgrund

Den Brittiska PAS 55 utarbetad av The institute of Asset Management är spridd och används i flera länder. Därför föreslog BSI att man skulle ta fram en internationell standard baserad på PAS 55. Dock med en strukturering av innehållet i enlighet med riktlinjerna för alla ISOs ledningssystemstandarder. PAS har även använts även i Sverige, framför allt av dem som driver anläggningar i flera länder.

Syfte

Standarden ska ge ett stöd för strategiska beslut och planering av underhåll av större anläggningar.

Det ska göra det lättare att planera, investera, koordinera och ta övergripande beslut som rör alla aspekter av väl underhållna infrastruktur-anläggningar, fabriker, byggnader, gruvor etc.

Mål och Strategi

Att delta i ISO-arbetet för att få fram en internationell standard som passar bra även för svenska intressen.

Omfattning

Arbetet ska leda till en ledningssystemstandard som är övergripande och koordinerad med mer praktiska och detaljerade standarder för underhåll av byggnader, vägar, energi- och vattenförsörjning etc. Standarden gäller för strategisk planering av underhåll av sådana anläggningar där man oftast räknar på livslängden för de ingående delarna, men inte för hela anläggningen. Standarden kan därför ses som ett komplement till andra existerande ledningssystemstandarder och övergripande till andra underhållsstandarder

Tre standards tas fram:

ISO CD1 55000 Overview, Principles and Terminology

ISO CD1 55001 Requirements

ISO CD1 55002 Guidelines

TK552 arbetsgrupp

Sven Jansson Elforsk (ordförande)

Karin Gustafsson ABB

Mattias Androls Vattenfall AB

Bo-Anders Persson UTEK

Henric Mellbin Midroc

Matti Tuikkanen Essteknik

Conny Håkansson Svensk Fjärrvärme

Ulla Ericson Trafikverket

Vivianne Karlsson Trafikverket

Jan Frånlund UTEK

Per Forsberg SIS

Brian Nsamba SIS

Värdet av svenskt deltagande i internationell grupp ISO PC 251

Deltagande länder

1. Argentina	9. Ireland	17. Spain
2. Australia	10. Italy	18. Sweden
3. Canada	11. Republic of Korea	19. United Kingdom
4. Czech Republic	12. Netherlands	20. United States of America
5. Denmark	13. Mexico	21. United Arab Emirates
6. Finland	14. Peru	22. Japan
7. Germany	15. Portugal	23. France
8. India	16. South Africa	24. Switzerland

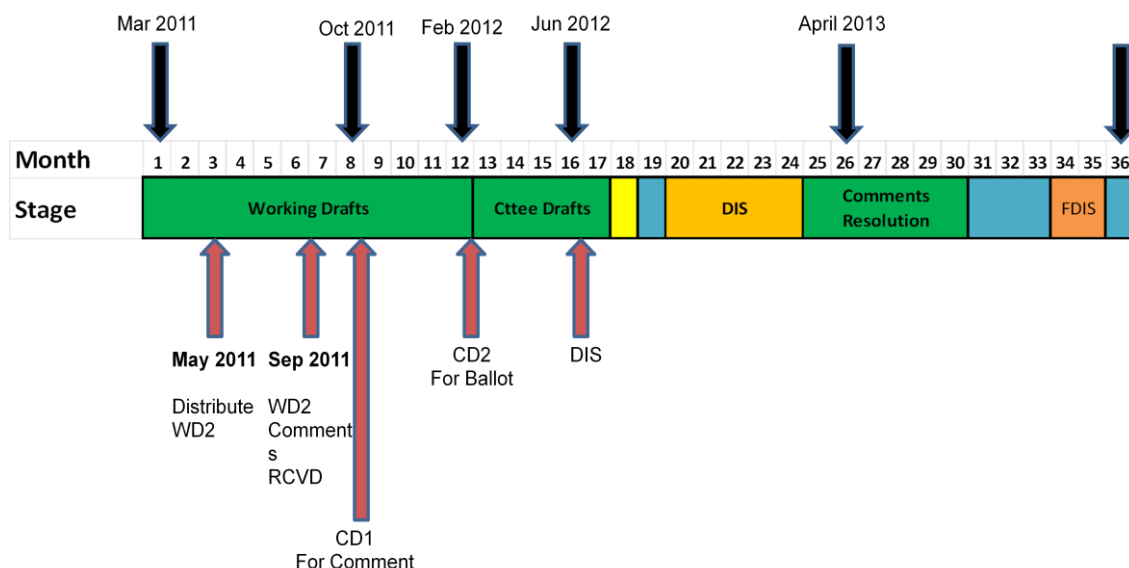
Observatörländer

1. Armenia	8. Morocco
2. Austria	9. New Zealand
3. Belgium	10. Norway
4. Hong Kong	11. Slovakia
5. Iraq	12. Switzerland
6. Israel	13. Thailand
7. Malaysia	

Värde att medverka

SIS kommittén ska bevaka och delta aktivt i ISO PC (project committee)

251Asset management.

Redovisning av dagsläget

För närvarande remitteras underlaget för Committee draft 2 (CD2) mellan länderna. Vid ett möte 24 april ska TK 552 lämna synpunkter på CD2 inför utformningen av Draft International Standard (DIS) som är ett ytterligare steg. Projektet är efter mötet i Prag i juni, för bearbetning och votering för DID, i det närmaste halvvägs. I februari 2014 planeras en internationell standard att godkännas och bli gällande.

- viktiga framsteg

Arbetet i den internationella gruppen är mycket intensivt, dels under femdagarsmötena, då ledamöterna delas upp i två arbetsgrupper (WG) och längre ned i strukturen i ett flexibelt antal Task Forces (TF) WG 1 omfattar arbetet med ISO 55000 Terms and definitions, medan WG2 omfattar ISO 55001 Requirements och ISO 55002 Guidelines

Trots en del besvär med framför allt Tyskland och i viss mån Australien, som emellanåt voterar emot de gemensamma ansträngningarna, går arbetet framåt med bra fart. Ett bra ledarskap från brittiskt håll borgar för att projektet kommer att nå målen inom tidsramen

Ett framsteg som jag kan peka på hittills är att jag fått de engelskspråkiga att inse att ett enkelt engelskt skrivspråk i standarden gör det möjligt att på ett bra sätt kunna översätta standarden till övriga språk med större precision, samt att deltagandet från icke engelsktalande länder blir större under framtagningen av standarden. USA, AUS, ZAR och CAN har tackat mig för detta speciellt.

Behov av fortsatt arbete

Eftersom vi endast är halvvägs, återstår mycket arbete, främst under juni och även under hösten då det ska prepareras inför de stora omröstningarna. Tre möten återstår. Prag juni 2012, Calgary april 2013 samt ett avslutande möte i februari 2014, samt en hel del hemarbete däremellan.

Sammanfattning

Målsättningen är att ta fram en användbar Asset Managementstandard i ISO 55000 serien, som följer Guide 83 för ledningssystemstandarder.

Referenser

- 1 Handbok för praktisk tillämpning av standarden SS-EN 14181
Kvalitetssäkring av automatiska mätsystem. Avser kontinuerliga
mätningar i rökgas som föreskrivs i NFS 2002:26 och NFS 2002:28.
Utgåva 1, oktober 2006, Jan Bergström, Bergström & Öhrström.
- 2 Elforsk-rapport 10:42 Standardisering inom vindkraftområdet, utgiven
inom Vindforsk II-programmet.

Bilagor

1. Förklaringar av förkortningar i rapporten

AG

Arbetsgrupp

CEN

European Committee for Standardization (Comité European de Normalisation)

CENELEC

European Committee for Elect technical Standardization (Comité European de Normalisation electro technique)

DIS

Draft International Standard

EN

Europastandard från CEN, CENELC och ETSI

ETSI

European Telecommunications Standard Institute. Utarbetar standard inom telekommunikationsområdet

FDIS

Final Draft International Standard. Slutligt förslag till internationell standard från ISO och IEC

IEC

International Electrotechnical Commission. Utarbetar global standard inom elområdet.

ISO

International Organization for Standardization

ITM

Institutet för tillämpad miljöforskning

IVL

IVL, Svenska Miljöinstitut AB

JWG

Joint Working Group

NSS

Nämnden för Svensk Standard

prEN

Förslag till europastandard från CEN och CENELEC

SC

Sub Committee

SEK

Svensk Elstandard. Svensk medlem i IEC och CENELEC

SIS

Standardisering i Sverige. Svensk medlem i ISO och CEN.

SME

Small and Medium sized Enterprises. Små och medelstora företag.

SMS

Svensk Material- och Mekanstandard. Ett tidigare standardiseringsorgan inom material- och mekanisk-tekniska områden som sedan 2001-01-01 ingår i SIS.

SP

Sveriges Provnings- och forskningsinstitut

SSR

Sveriges Standardiseringsråd. Centralorgan för standardisering i Sverige.

STG

Allmänna standardiseringsgruppen. Ett tidigare standardiseringsorgan som sedan 2001-01-01 ingår i SIS.

TC

Technical Committee

TK

Teknisk Kommitté

TKS

Tryckkärlsstandardiseringen. Ett tidigare standardiseringsorgan inom tryckkärlsområdet som sedan 2001-01-01 ingår i SIS.

WD

Working Document

WG

Working Group

2. Hur blir en standard till?

Ett förslag

Vem som helst kan ta initiativ till en ny standard. Den som är intresserad av en ny standard lämnar ett förslag till SIS, som är den nationella standardiseringsorganisationen i Sverige. Förslaget prövas med hänsyn till ekonomisk eller annan nytta.

SIS är projektledare på nationell nivå, och företräder sedan förslaget i ett internationellt standardiseringsorgan. Ibland kan det räcka att ta fram en standard på nationell nivå, men i dag är nästan alla nya standarder internationella.

De nationella organen kommer överens

Det internationella standardiseringsorganet låter sina medlemmar rösta om man ska sätta igång ett nytt standardiseringsarbete. Medlemmarna består av de nationella standardiseringsorganen. Om projektet bara ska drivas på nationell nivå får de presumtiva projektdeltagarna rösta.

Ett projekt startar

Om medlemmarna är positiva till förslaget utarbetas ett program, en plan för arbetet. Ofta bildar man en arbetsgrupp som består av en projektledare och experter från hela världen.

Arbetsgruppen tar fram förslag

Arbetsgruppen har i uppdrag att ta fram ett förslag till tekniskt lösning – ett förslag till en standard.

Remiss

Det färdiga förslaget går ut på remiss. Avsikten är att samla in synpunkter, både från projektdeltagarna och från andra sakkunniga utanför projektet.

Remissvaren

Arbetsgruppen behandlar svaren som kommit in och arbetar sedan fram ett reviderat förslag.

Medlemmarna röstar

När det gäller internationella standardförslag skickas de reviderade förslagen på röstning till medlemmarna.

En standard kan fastställas

Om medlemmarna röstar positivt på ett internationellt standardförslag kan standarden fastställas. Den blir därmed ett officiellt dokument. Ofta fastställs den internationella standarden också som nationell standard.

Standarden publiceras

Nu kan standarden publiceras och köpas av intresserade kunder. SIS Förlag säljer de internationella och de svenska standarderna.

Utveckla och följa upp standarder

Vissa standarder revideras regelbundet. Exempelvis revideras ISO 9000 kvalitetscertifiering en gång om året. I övriga standardiseringsprojekt är det vanligt att man reviderar när det kommer initiativ från industrin.

3. Frågor och svar om standardisering

Hur lång tid tar det att utarbeta en ny standard?

Det kan variera från några månader till flera år. Den standard som snabbast kommit fram i Sverige är standarden om strålkastartorkare för bilar. Den tog bara fyra veckor 1971. Normalt tar det 2-5 år att ta fram en internationell standard. Det som tar tid är arbetet med att jämkä samman olika åsikter och ståndpunkter. Även standardens komplexitet och omfattning påverkar tiden.

Hur många svenska standarder finns det?

I Sverige har SIS över 26.000 publicerade standarder. Bara på senare år har SIS, tillsammans med medlemsföretag och internationella partners CEN (Europa) och ISO (globalt) tagit fram över 6000 nya standarder.

Är alla våra standarder svenska?

Nej! – Bara ca 30 procent av alla våra standarder är helt svenska. Över 95 procent av alla nya svenska standarder som kommer till är internationella, det vill säga gemensamma för flera länder. De internationella standarderna görs i samarbete mellan flera av världens länder.

Hur ser det internationella samarbetet ut?

Internationell standardisering sker både globalt för hela världen och europeiskt för Västeuropa. IEC (International Electrotechnical Commission) med ca 50 medlemmar svarar för den globala standardiseringen inom elområdet. ISO (International Organization for Standardization), som svarar för den globala standardiseringen inom övriga områden, har ca 159 medlemsländer. Global standardisering sker också i vissa FN-organ som ITU (Internationella Teleunionen) och UN/ECE (UN Economic Commission for Europe).

Tre organisationer svarar för det västeuropeiska standardiseringsarbetet: CENELEC (European Committee for Electrotechnical Standardization) på elområdet, ETSI (Euro-pean Telecommunications Standards Institute) på telekommunikationsområdet och CEN (European Committee for Standardization) för övriga områden. De närmaste åren prioriteras gemensamma europastandarder för EU:s inre marknad och för att undanröja tekniska handelshinder mellan länderna i Europa. Särskilt viktiga områden är hälsa, säkerhet, arbetsmiljö, konsumentskydd och miljöskydd. En stor del av det västeuropeiska standardiseringsarbetet bygger på internationella standarder. Sverige deltar aktivt såväl i det globala som i det västeuropeiska standardiseringsarbetet.

Hur många internationella standarder finns det?

Det finns över 18.000 globala standarder. Många av dessa är fastställda som svenska standarder och som nationella standarder i andra länder. Standarder som utarbetats i medlemsländerna kan också bli internationella standarder. Vi i Sverige kan skryta med att ha utarbetat en av världens mest sålda standard, Rostgradsboken, som efter smärre justeringar blev global standard. Den bestämmer rostgrader hos stålytor och noggrannhetsgrader vid stålytors förbehandling för rostskyddsmålning.

Vem svarar för den svenska standardiseringen?

Det gör SIS och de två parallella standardiseringsorganen ITS och SEK. Standardiseringsorganen är självständiga organisationer, som samordnar det tekniska arbetet med att utarbeta standarder.

Svenska standardiseringsorgan:

- ITS – Informationstekniska standardiseringen
- SEK – Svenska Elektriska Kommissionen

SIS är en fristående, opartisk förening med representanter från näringslivet, staten, kooperationen, kommunerna, landstingen, arbetstagare och konsumenter. SIS auktoriserar standardiseringsorganen att svara för standardiseringen inom sitt område.

Vem betalar?

Kostnaden för att ta fram en ny standard betalas av dem som behöver den. Huvudprincipen är att ett standardiseringsprojekt finansieras av deltagande företag, organisationer, myndigheter och andra intressenter. Ofta krävs särskilda projektavgifter från intressenterna. Till detta kommer statliga anslag som är relaterade till avgifterna från intressenter som t ex näringsliv och affärsverk. När en standard är fastställd och klar publiceras och trycks den. Alla kan köpa standarden. Vinsten av försäljningen bidrar också till standardiseringsverksamheten.

På vilka områden finns det standarder?

Standarder finns inom alla områden: från den enklaste spik och skruv till datakommunikation och rymdteknik. Standarderna gäller sådant som el, metaller, mekanik, kemikalier, jordbruk, medicin, hälsa, miljö, telekommunikation, måttsystem, förpackningar, varudistribution, produktionsmetoder, terminologi med mera. I stort sett alla delar av vår tillvaro berörs av standarder.

Vilken nytta gör standarder?

Det blir billigare. Utan standarder skulle vårt dagliga liv bli både besvärligare och dyrare. Kan man komma överens om att begränsa urvalet slipper företagen att tillverka mer än exempelvis ett visst antal olika slags skruvar och muttrar och behöver inte hålla stora lager. Man kan då tillverka längre serier av en skruv eller mutter, vilket gör produktionen billigare och sänker därmed priset.

Det blir tydligare. Standarder kan underlätta kommunikation mellan människor. Med standarder kan vi fastställa betydelsen av ord och begrepp. Vi kan då uttrycka oss tydligare. Vi kan också med hjälp av standardiserade symboler lättare förstå skyltar och instrument, inte bara här i Sverige, utan i hela världen. En symbol har den fördelen att den kan förstås oberoende av språk. Standard är också nödvändigt för data- och telekommunikationer.

Det blir säkrare. Med standarder bli många varor bättre och säkrare. I en standard kan man komma överens om vilka viktiga säkerhetsegenskaper som en produkt måste ha. Man kan sedan prova produkterna och se till att till exempel elartiklar uppfyller höga säkerhetskrav.

Vem bestämmer vilka standarder vi får?

De flesta standarder kommer fram i samarbete mellan experter från hela världen. Standardiseringen idag är en internationell verksamhet. Det innebär att man arbetar över nationsgränserna för att ta fram gemensam standard. I arbetet ingår experter från hela världen som representerar olika intressegrupper. När det finns ett förslag till standard får de som berörs ge sina synpunkter i en remissomgång. Ett förslag till internationell standard går ut på omröstning bland medlemsländerna innan det kan fastställas som internationell standard.

Hur kommer en svensk standard till?

Nästan all svensk standardisering knyter an till internationellt arbete. I Sverige finns kommittéer med tekniska experter som representerar tillverkare, användare, myndigheter, provnings- och forskningsorgan, konsumenter, arbetstagare och så vidare. Dessa kommittéer administreras av standardiseringsorgan för olika branscher. De flesta kommittéer har en internationell motsvarighet och deras viktigaste uppgift är att bevaka och delta i det internationella standardiseringsarbetet. Många gånger handlar det om att bedöma om en internationell standard helt eller delvis kan bli svensk standard. För att till exempel en teknisk lösning ska få kallas svensk standard, måste den officiellt fastställas av Nämnden för Svensk Standard inom SIS. Dessförinnan ska de som berörs av förslaget få ge sina synpunkter i en remissomgång. I dag är nästan all ny svensk standard helt eller delvis byggd på internationell standard.

Hur många standarder kommer vi att behöva?

Ingen vet svaret på den frågan. Antalet standarder ökar i takt med den tekniska utvecklingen och samhällsutvecklingen. Nya standardiseringsområden kommer till hela tiden.

4. Medlemskapet i SIS

(Källa www.sis.se)

SIS, Swedish Standards Institute, är en medlemsbaserad, ideell förening som är specialiserad på nationella och internationella standarder. SIS är marknadsledande på standarder i Sverige och kännetecknas av affärsmässighet, kunnighet och öppenhet i relationen med kunder, medarbetare, leverantörer och samarbetspartners. Om vi lägger till kundnytta och arbetsglädje har vi samtidigt benämnt alla SIS värdeord som vi lever efter.

SIS dotterbolag, SIS Förlag AB, ger ut och säljer standarder och handböcker samt erbjuder utbildning och konsulttjänster. Alla företag, myndigheter och intresseorganisationer kan teckna medlemskap i SIS. Medlemskapet innebär att man kan delta aktivt i arbetet. Här nedan ser du vad som erbjuds dig som medlem.

Projekt. Som medlem i SIS får ditt företag eller din organisation rätt att delta i de tekniska kommittéerna. Du får därmed tidigt tillgång till information om den tekniska utvecklingen inom ditt område. Du kan också knyta värdefulla kontakter med såväl kunder som branschkolleger. En särskild projektavgift betalas av deltagarna i kommittén för att täcka kostnaden för att driva arbetet.

Rösträtt. På SIS årsmöten har du som medlem en viktig roll i verksamhetens utveckling. Varje medlem har en röst. Via den rösten har ditt företag eller din organisation möjlighet att påverka SIS övergripande inriktning.

Temakonferens. I anslutning till årsmötet anordnar SIS en temakonferens. Som medlem deltar du kostnadsfritt i detta arrangemang.

Tidning. SIS tidning SIS Standard Magazine är medlemmarnas eget forum för kunskap inom området standard. Vi bevakar utvecklingen inom området och lyfter fram lyckade standarder och intressanta projekt. Vi kommer ut med fyra nummer om året.

Nyhetsbrev. Aktuella nyheter inom standardiseringen får du via vårt elektroniska nyhetsbrev Standard News, som kommer ut 11 gånger per år.

Rådgivning. Medlemskapet i SIS inkluderar en avgiftsfri rådgivningstjänst. Tjänsten innefattar övergripande rådgivning inom SIS verksamhetsområden.

Årsavgift

Årsavgiften består av en medlemsavgift och en serviceavgift. Serviceavgiften är knuten till de verksamhetsområden som du är engagerad i och pengarna används i standardiseringsarbetet.

Årsavgiften är beroende av företagets storlek.

Större företag med omsättning som överstiger 20 miljoner kronor per år:
Medlemsavgift 500 kronor + serviceavgift 3500 kronor = 4000 kronor per år

Organisationer för privatpersoner samt företag med omsättning mindre än 20 miljoner kronor: Medlemsavgift 500 kronor + serviceavgift 1500 kronor = 2000 kronor per år.

5. Produktionsprocessen för en standard

För att få en uppfattning om hur långt ett standardiseringsprojekt har kommit tidsmässigt måste man känna till standardens beteckning, t.ex. ISO/TS 16952-10 RDS-PP Reference Designation System for Power Plants. Följ de olika stegen nedan genom att börja med att gå in på ISO (global standard) respektive CEN (europeisk standard) standardiseringsorganens hemsidor. Se exempel nedan.

Exempel:

- Från ISO resp. CEN standardiseringsorganens hemsidor <http://www.iso.org/iso/home.htm> och <http://www.cen.eu/cenorm/homepage.htm> kan man gå in och titta hur långt standardiseringsprojektet kommit på sin väg med olika sk. stages (6 st) med indexbeteckningar från förslag fram till publicering.
- *Hitta Teknisk kommitté/arbetsgrupp*; i exemplet är den Tekniska Specifikationen (TS) framtagna inom standardiseringsorganet ISO. Via ISO:s hemsida enligt ovan kan man klicka sig fram till Standards development/Technical committees/List of ISO Technical committees, välj Committee TC 10 Technical Product Documentation som arbetar med projektet och om det finns som i exemplet en subcommittee SC/ 10 Process Plants and tpd symbols, samt slutligen vad arbetsgruppen heter, WG 10 Reference Designation Systems med uppgifter om sekretariat mm (alla dessa uppgifter är även tillgängliga i pappersformat genom den utmärkta katalogpubliceringen ISO Memento där uppgifter finns om stage, chairman, convener etc. Kontaktperson brukar i allmänhet vara arbetsgruppens eller kommitténs sekreterare om man önskar närmare uppgifter).
- *Vilket steg befinner sig standarden i?* Gå in på ISO:s hemsida, välj Standards under development/By TC/TC 10/ och titta på standarden under ISO/TC 10/SC 10 med identifieringen ISO 15519-1 som är en standard som man jobbar med nationellt inom SIS/TK 507/AG 3. Standarden befinner sig i stage 4 som DIS (Draft International Standard) med stage code 40.60, den uppnådde DIS 2008-06-20. Se även ordlista under Bilaga 1 ovan.

Går man in via CEN:s hemsida gäller följande;

Gå in under Standards and drafts/Finding drafts, välj "List of Technical Committees, Workshops and other bodies" under punkt 2. Välj sedan "List of sectors" och därefter exempelvis "Energy and utilities" och sedan "Fuels" och "Work programme". Man kan sedan exempelvis klicka på "CEN/TC 335 Solid biofuels" och sedan "Standards under development (work started, drafts issued)" och se statusen på de standardförslag som är under bearbetning. DAV-kolumnen betyder "Date of Availability".